

บทบาทของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม"กลุ่มนักเรียนเลว" ในการผลักดันนโยบายด้าน
การศึกษา

THE ROLES OF THE MOVEMENT "BAD STUDENT GROUP" IN PUSHING EDUCATION
POLICY

วุฒิเมศรี ไกรจวิทยาเวทย์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

2564

บทบาทของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม"กลุ่มนักเรียนเลว" ในการผลักดันนโยบายด้าน
การศึกษา

ปฏิญานี้เป็นหนึ่งในส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายและการจัดการสาธารณะ
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ปีการศึกษา 2564
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

THE ROLES OF THE MOVEMENT "BAD STUDENT GROUP" IN PUSHING EDUCATION
POLICY

WUTTIMET KRAIJARIYAWET

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of MASTER OF PUBLIC ADMINISTRATION
(Public Policy and Management)
Faculty of Social Sciences, Srinakharinwirot University

2021

Copyright of Srinakharinwirot University

ปรินญาณินพนธ์
 เรื่อง
 บทบาทของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม"กลุ่มนักเรียนเลว" ในการผลักดันนโยบายด้านการศึกษา
 ของ
 วุฒิเมศรีไกรจรรยาเวทย์

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
 ปรินญาณัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายและการจัดการสาธารณะ
 ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการสอบปากเปล่าปรินญาณินพนธ์

<p>..... ที่ปรึกษาหลัก</p> <p>(อาจารย์ ดร.กัลยา แซ่อั้ง)</p>	<p>..... ประธาน</p> <p>(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จุฬณี ตันติกุลานันท์)</p> <p>..... กรรมการ</p> <p>(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จุลศักดิ์ ชาญณรงค์)</p>
--	--

ชื่อเรื่อง	บทบาทของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม"กลุ่มนักเรียนเลว" ในการผลักดันนโยบายด้านการศึกษา
ผู้วิจัย	วุฒิเมศรี ไกรจรรยาเวทย์
ปริญญา	รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
ปีการศึกษา	2564
อาจารย์ที่ปรึกษา	อาจารย์ ดร. กัลยา แซ่อึ้ง

งานวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความต้องการและข้อเรียกร้องของกลุ่มนักเรียนเลวที่มีต่อนโยบายด้านการศึกษาในระดับขั้นพื้นฐาน 2) ศึกษาบทบาทและวิธีการในการผลักดันข้อเรียกร้องของกลุ่มนักเรียนเลวต่อนโยบายด้านการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้ระเบียบวิจัยเชิงคุณภาพ ประกอบไปด้วยการวิจัยเอกสาร โดยเอกสารที่ใช้ในการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ เอกสารแถลงการณ์ของกลุ่มนักเรียนจากเพจ "นักเรียนเลว" ข่าวสารที่เกี่ยวกับกลุ่มนักเรียนเลวที่ปรากฏในสื่อกระแสหลัก ร่วมกับการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยมีผู้ให้ข้อมูลหลักคือ แกนนำและสมาชิกของกลุ่มนักเรียนเลว ผลการศึกษาพบว่า 1) ความต้องการและข้อเรียกร้องของกลุ่มนักเรียนเลวที่มีต่อนโยบายด้านการศึกษาในระดับขั้นพื้นฐาน คือ กระทรวงศึกษาธิการต้องปกป้องนักเรียนจากการถูกคุกคามทั้งจากหน่วยงานภายในและภายนอกกระทรวงศึกษาธิการต้องยกเลิกกฎหรือระเบียบของกระทรวงฯ ที่มีเนื้อหาเป็นการกดขี่นักเรียนและการละเมิดสิทธิมนุษยชน ทั้งนี้กระทรวงศึกษาธิการต้องมีการปฏิรูประบบการศึกษาทั้งหมด ตามคำเรียกร้องของกลุ่มนักเรียนเลว 2) บทบาทและวิธีการในการผลักดันข้อเรียกร้องของกลุ่มนักเรียนเลวต่อนโยบายด้านการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม "กลุ่มนักเรียนเลว" ได้มีบทบาทในการแสดงการเป็นตัวแทนในการออกมาเคลื่อนไหวทางสังคมเรียกร้องปัญหาของนักเรียนที่มีความหลากหลายทางเพศ หรือ LGBTQ+ ให้ได้รับสิทธิในการทำทรงผมและแต่งกายตามเพศที่ตนเองเป็นอีกทั้งยังมีบทบาทผลักดันให้มีการแก้ไขพระราชบัญญัติคุ้มครองสิทธิและเพิ่มในส่วนของ การคุ้มครองสิทธินักเรียน บทบาทในการผลักดันปัญหาการเรียนออนไลน์ บทบาทสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน ใช้วิธีการนั่งประท้วง การทำอารยขัดขืน อันเป็นวิธีที่ปฏิเสธอำนาจรัฐ กล่าวถึงข้อเสนอนี้ 1) ควรวิเคราะห์สถานการณ์ทางการเมืองและความตระหนักของสาธารณชน พิจารณาห้วงจังหวะที่เกื้อหนุนกับการขับเคลื่อนข้อเรียกร้องของกลุ่ม 2) แสวงหาความร่วมมือกับกลไกเชิงสถาบันอย่างเช่น พรรคการเมือง เพื่อขยายโอกาสและช่องทางในการผลักดันข้อเรียกร้องให้มีมากยิ่งขึ้น

คำสำคัญ : การเคลื่อนไหวทางสังคม, ยุทธวิธีการเคลื่อนไหวทางสังคม, นโยบายการศึกษาขั้นพื้นฐาน

Title	THE ROLES OF THE MOVEMENT "BAD STUDENT GROUP" IN PUSHING EDUCATION POLICY
Author	WUTTIMET KRAIJARIYAWET
Degree	MASTER OF PUBLIC ADMINISTRATION
Academic Year	2021
Thesis Advisor	Dr Kanlaya Saeoung

The objectives of this research are as follows: (1) to study the needs and demands of the Bad Student towards educational policies at the basic level; (2) to study the roles and methods of pushing forward the demands of the Bad Student against basic education policies using qualitative research and document research. The documents used for data collection and analysis included a statement by the student group from "The Bad Student", messages about the Bad Student group appearing in mainstream media together with in-depth interviews. The main informants were the leaders and members of the Bad Student group. The study found the following: (1) the needs and demands of the Bad Student towards educational policies at the basic level, the Ministry of Education must protect students from harassment from both internal and external departments of the Ministry of Education, including the need to repeal the rules and regulations containing content that oppresses students and violates human rights. However, the Ministry of Education has to reform the entire educational system, as requested by the Bad Student; (2) in terms of roles and methods in pushing the demands of the Bad Student against basic education policies, it was found that "The Bad Student Group" played a role in representing a social movement calling on LGBTQ+ students to have the right to have their own hair and dress, based on their gender. They also played a role in advocating for the amendment of the Rights Protection Act and adding the protection of student rights, advocating for online learning policies, raising awareness of human rights by using a sitting to protest method and civil disobedience as ways to deny state power. The recommendations were as follows: (1) political situations and public awareness should be analyzed, considering the timing that supports the demand drive of the group; and (2) cooperation with institutional mechanisms, such as political parties, which should expand opportunities and channels to drive demand.

Keyword : Social movement group, Social movement strategies, Basic education policies

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (มศว.) ที่ได้มอบทุนการศึกษาโครงการ 70 ปี 70 ทุน คืนสู่สังคมประจำปี 2563 ในระดับมหาบัณฑิต ทำให้การศึกษาในระดับปริญญาโทสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

กราบขอบพระคุณ อาจารย์ ดร.กัลยา แซ่อั้ง ที่ได้มีความเมตตากรุณาเป็นที่ปรึกษาและให้ความช่วยเหลือชี้แนะแนวทางในสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อผู้วิจัยโดยละเอียดทุกขั้นตอน จนทำให้ปริญญาานิพนธ์ฉบับนี้ออกมาด้วยความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ปริญญาานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยด้วยความเมตตากรุณาให้ความช่วยเหลือในการชี้แนะข้อมูล และความเอาใจใส่อย่างดีตลอดจนให้คำแนะนำ ข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อปริญญาานิพนธ์ชิ้นนี้จากคณะกรรมการผู้ควบคุมปริญญาานิพนธ์ ตลอดจนคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ให้ความรู้ ทางด้านรัฐประศาสนศาสตร์แก่ผู้วิจัย

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณบิดาและมารดา เพื่อนร่วมรุ่น ผู้ซึ่งคอยให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยมาโดยตลอด ทั้งหมดนี้ถือว่าเป็นบุคคลที่มีส่วนสำคัญต่อผู้วิจัยที่ได้ส่งเสริมและสนับสนุน ให้คำปรึกษา จนประสบผลสำเร็จตามความมุ่งหมายที่ตั้งไว้

วุฒิเมศร์ ไกรจรียาเวทย์

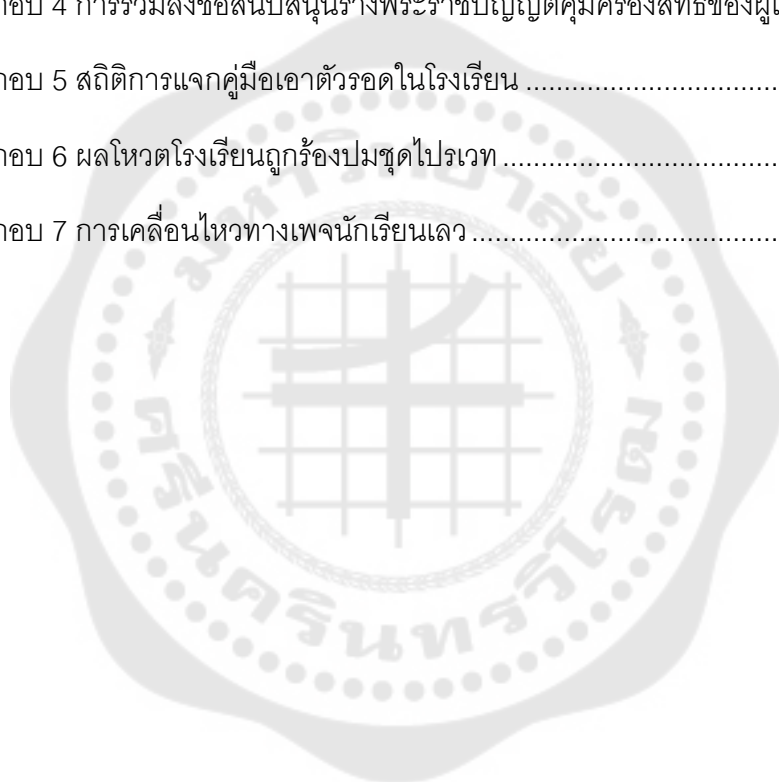
สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญรูปภาพ	ฌ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ที่มาและความสำคัญ	1
1.2 วัตถุประสงค์.....	4
1.3 ขอบเขตการศึกษา	4
1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	5
1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
บทที่ 2 ทบทวนวรรณกรรมและวิจัยที่เกี่ยวข้อง	1
2.1 ความเป็นมาของของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม"กลุ่มนักเรียนเลว"	1
2.2 นโยบายการศึกษาขั้นพื้นฐาน	8
2.3 แนวคิดและการดำเนินการในการปฏิรูปการศึกษา.....	10
2.4 แนวคิดเกี่ยวกับนโยบายสาธารณะ.....	16
2.5 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับนโยบายสาธารณะ.....	21
2.6 แนวคิดพหุกระแสในกระบวนการก่อรูปนโยบาย	25
2.7 แนวคิดการเคลื่อนไหวทางสังคม	27
2.8 ทฤษฎีการระดมทรัพยากร	35
2.9 เอกสารวิจัยที่เกี่ยวข้อง	36

2.10 กรอบแนวคิด	40
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย.....	8
3.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญในการวิจัย	8
3.2 เครื่องมือที่ใช้สำหรับการวิจัย	42
3.3 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	42
3.4 วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล.....	43
บทที่ 4 ผลการดำเนินงาน	42
4.1 สถานภาพของผู้ให้ข้อมูล.....	42
4.2 ความต้องการและข้อเรียกร้องของกลุ่มนักเรียนเลวที่มีต่อนโยบายด้านการศึกษาระดับ ขั้นพื้นฐาน	45
4.3 บทบาทในการผลักดันข้อเรียกร้องของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม"กลุ่มนักเรียนเลว" ต่อ นโยบายด้านการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน	51
4.4 วิธีการในการผลักดันข้อเรียกร้องของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม"กลุ่มนักเรียนเลว" ต่อ นโยบายด้านการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน	64
บทที่ 5 สรุปผลการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	45
5.1 สรุปผลการศึกษา.....	45
5.2 อภิปรายผล	72
5.3 ข้อเสนอแนะ.....	76
บรรณานุกรม	77
ประวัติผู้เขียน.....	81

สารบัญรูปภาพ

	หน้า
ภาพประกอบ 1 ตัวแบบชนชั้นนำ	21
ภาพประกอบ 2 Kingdon model	25
ภาพประกอบ 3 ประเภทของการขับเคลื่อนไหวทางสังคมของ	30
ภาพประกอบ 4 การร่วมลงชื่อสนับสนุนร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองสิทธิของผู้เรียน	56
ภาพประกอบ 5 สถิติการแจกคู่มือเอาตัวรอดในโรงเรียน	60
ภาพประกอบ 6 ผลโหวตโรงเรียนถูกรื้องปมชุดไปรเวท	62
ภาพประกอบ 7 การเคลื่อนไหวทางเพจนักเรียนเลว	67

บทที่ 1 บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญ

ในอดีตมีการปฏิวัติระบอบการปกครองไปสู่การปกครองแบบประชาธิปไตยในปีพ.ศ.2475 ทำให้ระบบการปกครองถูกปรับเปลี่ยนไปจากเดิมจากระบบ “สมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นราชาธิปไตยภายใต้รัฐธรรมนูญประชาธิปไตย เป็นปรากฏการณ์วิวัฒนาการทางสังคมผลพวงของการปฏิรูปการปกครอง พ.ศ. 2475 กำหนดเป้าหมายของการศึกษา คือ ให้ประชาชนทุกคนไม่เลือกเพศ ชาติ ศาสนา ได้รับการศึกษาอย่างเท่าเทียมเพื่อเป็นการสร้างอาชีพที่จะเกิดประโยชน์แก่บ้านเมือง และปรับให้เข้ากับยุคและสมัยของการเปลี่ยนแปลงในแต่ละยุค ปัจจุบันที่ทำให้การศึกษามีวิวัฒนาการและมีการเปลี่ยนแปลงเกิดจากปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกประเทศ ปัจจัยภายในประเทศอันได้แก่ กลุ่มผลประโยชน์ทางสังคม กลุ่มเคลื่อนไหวทางสังคม ที่มีบทบาทที่สำคัญในการเคลื่อนไหวทางสังคมในระบบการปกครองแบบประชาธิปไตย กลุ่มเคลื่อนไหวทางการศึกษาที่เข้ามามีบทบาทในการทำกิจกรรมทางการเมือง เช่น กลุ่มขับเคื่อนทางการเมืองของกลุ่มนักศึกษาในเหตุการณ์ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516 เป็นการเรียกร้อง ขับไล้ให้รัฐบาลที่มาจากเผด็จการทหารออกจากตำแหน่ง และ กลุ่มขับเคื่อนของนักศึกษา 6 ตุลาคม พ.ศ. 2519 เป็นต้น จะเห็นได้ชัดว่ากลุ่มเคลื่อนไหวทางการศึกษามีบทบาทที่สำคัญในด้านการเมืองเป็นอย่างมาก

ปัจจุบันสภาวะการเปลี่ยนแปลงของประเทศไทยทั้งภายในและภายนอก เป็นการเปลี่ยนแปลงที่ปรับตัวให้เข้ากับโลกยุคใหม่ ก้าวเข้าสู่สังคมยุคแห่งความรู้ ความสามารถ กำลังคนที่เป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาศักยภาพของประเทศเพื่อการแข่งขันกับนานาประเทศ จึงเป็นผลให้นานาประเทศให้ความสำคัญต่อนโยบายการศึกษาในฐานะกลไกในการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ระบุว่า การจัดการศึกษาจะต้องเป็นไปเพื่อเป้าหมายในการพัฒนาคนไทยให้เป็นที่สมบูรณทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรมในการดำรงชีวิตสามารถดำรงอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข นโยบายด้านการศึกษาอยู่ในความรับผิดชอบและกรอบแนวคิดของรัฐ แม้จะมีการปฏิรูประบบการศึกษามาโดยตลอด แต่การปฏิรูปก็อยู่ในความรับผิดชอบหลักของตัวแสดงภาครัฐ การศึกษาจึงต้องอาศัยกระบวนการต่าง ๆ เพื่อสร้างบุคคลากรที่มีคุณภาพ เพื่อส่งเสริมให้บุคคลมีความรับรู้เข้าใจ ในทักษะที่เกี่ยวกับกระบวนการของการเรียนรู้ และเพื่อศึกษาการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ต่อเนื่อง มีการปรับเข้ากับสภาวะของยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วและสามารถรับรู้

เรื่องราวแล้วนำมาคิดและตัดสินใจ ภายใต้การเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจ สังคม การเมือง เทคโนโลยี

แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ.2545-2559) ได้วิเคราะห์สังคมไทยไว้ว่าได้มีการพัฒนาของสังคมโลกมีการพัฒนาไปอย่างรวดเร็วในทุกด้าน การศึกษามีความจำเป็นที่จะต้องเร่งเสริมสร้างชุดความรู้ที่เข้มแข็งให้กับคนในประเทศเพื่อสร้างความสามารถในการปรับตัวต่อโลกยุคปัจจุบันให้มีความรู้เท่าทันในเหตุการณ์ต่าง ๆ และไม่ตกอยู่ในสภาวะการเป็นผู้เสียเปรียบด้านการศึกษา (ไพฑูริย์ ลินลารัตน์, 2543) คุณภาพทางการศึกษาของประชากรไทย โดยเฉลี่ยแล้วยังต่ำและมีมาตรฐานค่อนข้างต่ำกว่าเกณฑ์เมื่อเทียบกับหลายประเทศทั่วโลก การศึกษายังขาดเอกภาพด้านการศึกษาเป็นอย่างมาก สถานศึกษายังขาดอิสระและความคล่องตัวในการบริหารจัดการ ขาดการมีส่วนร่วมจากภาคประชาชน ชุมชน สถาบันทางสังคม ในระบบการเมืองแบบปกติ รูปแบบทางสังคมที่มีลักษณะเป็นประชาสังคม องค์กรทางสังคมทำหน้าที่เป็นกลไกตรวจสอบการทำงานของหน่วยต่าง ๆ ให้ความสำคัญกับเรื่องจริยธรรมหรือความถูกต้องชอบธรรมเพื่อตรวจสอบการทำงานของหน่วยงานภาครัฐไม่ให้เอาัดเอาเปรียบ ละเมิดสิทธิส่วนบุคคล ความคิดเรื่องประชาสังคมกับธรรมรัฐและบทบาทขององค์กรสังคมที่มีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดเพราะมีองค์ประกอบร่วมกันหลายอย่าง (อมรา พงศาพิชญ์, 2549)

ในปี พ.ศ. 2557 เกิดการรัฐประหารขึ้น โดยคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ได้มีการประกาศใช้กฎอัยการศึก “มาตรา 44 “ ขึ้นเมื่อ 1 เมษายน 2558 มีผลบังคับใช้ทันที เพื่อเป็นการจัดระเบียบสังคมขึ้นมาใหม่ให้สังคมกลับมามีความสงบเรียบร้อยขึ้นอีกครั้งโดยเนื้อหามาตรา 44 ระบุว่า มาตรา 44 ได้มอบอำนาจให้กับข้าราชการทหาร ในการปราบปรามการกระทำผิด ระบุว่า คณะรักษาความสงบแห่งชาติ มีอำนาจออกคำสั่งห้ามชุมนุม หรือออกมาแสดงความคิดเห็นต่อการทำงานของรัฐบาลและ สื่อนำเสนอข่าวห้ามขัดต่อความสงบเรียบร้อย ภายใต้อำนาจนี้ สื่อที่ออกมาวิพากษ์วิจารณ์การทำงานของรัฐบาล อาจจะมีการผิดตามกฎหมายได้ (อ้างอิง : มาตรา 44 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับชั่วคราว พุทธศักราช 2557) เมื่อการเมืองถูกควบคุมโดยอำนาจทางทหารทำให้ระบบการศึกษาขาดการมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ส่งผลกระทบต่อกลุ่มเคลื่อนไหวทางการเมืองทำให้ไม่สามารถออกมาวิจารณ์ แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับระบบการศึกษาและการทำงานของรัฐบาลได้ แถมยังถูกจำกัดสิทธิเสรีภาพในการแสดงออกทางการเมือง ขาดบทบาทการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคมในการแก้ปัญหาทางสังคมเป็นเวลากว่า 5 ปี จนกระทั่ง เมื่อ ปี พ.ศ. 2562 คณะรักษาความสงบแห่งชาติพยายามให้สถานการณ์ทางการเมืองกลับเข้ามาสู่ภาวะระบบการเมืองแบบปกติโดยมีการจัดให้มีการเลือกตั้ง

ครั้งแรกตั้งแต่ ปี 2557 เมื่อการเมืองเข้าสู่ระบบการเมืองแบบปกติ ในการเมืองที่คลี่คลายทำให้ภาคประชาชนยิ่งตื่นตัวและมีบทบาทสำคัญมากขึ้นการเข้าสู่การเมืองในระบบเลือกตั้ง สังกมไทยเปิดโอกาสให้ ภาคประชาชน กลุ่มผลประโยชน์ กลุ่มเคลื่อนไหวต่าง ๆ ได้เข้ามามีบทบาทต่าง ๆ โดยเฉพาะบทบาทของการแก้ปัญหาทางสังคมที่ยังไม่ได้รับการแก้ปัญหาจากหน่วยงานรัฐ

เมื่อการเมืองเข้าสู่ระบบปกติหลังจากการประกาศผลการเลือกตั้ง ปี พ.ศ. 2562 ได้เกิดกลุ่มเคลื่อนไหวมากมาย ณ ขณะนั้น กลุ่มที่ถูกจับตาเป็นพิเศษเป็นกลุ่มเคลื่อนไหวทางการศึกษารวมตัวกันจากโลกออนไลน์แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน เพื่อแสดงออกถึงจุดยืนทางการศึกษาจนกระทั่งได้มีการนัดหมายรวมตัวกันเคลื่อนไหวทางสังคม จัดกิจกรรมภาคพื้นดินที่หน้ากระทรวงศึกษาธิการ โดยใช้ชื่อของกลุ่มเคลื่อนไหวว่า “กลุ่มนักเรียนเลว” ลักษณะสมาชิกในการออกมาเคลื่อนไหวทางสังคมเป็นกลุ่มเยาวชนอายุไม่ถึง 18 ปี ที่มีความเห็นเดียวกันเรื่องของปัญหาทางการศึกษา ตลอดจนกลุ่มนักเรียนที่ได้รับผลกระทบจากระบบการศึกษาไทยและกำลังเผชิญกับปัญหาทางการศึกษาในรั้วโรงเรียนทั่วกรุงเทพมหานคร เพื่อแสดงกิจกรรมเสนอข้อเรียกร้องให้แก่ปัญหาทางการศึกษาอย่างเร่งด่วน และกลุ่มเคลื่อนไหวทางการศึกษายังมุ่งต่อสู้กับอำนาจรัฐ กดดันรัฐให้ตอบสนองของความต้อการและออกนโยบายเพื่อมาแก้ปัญหาทางการศึกษาและกลุ่มเคลื่อนไหวทางการศึกษาต้องมีส่วนร่วมรับรู้ต่อการแก้ปัญหาของรัฐ

การเคลื่อนไหวทางสังคม การจัดกิจกรรมภาคพื้นดินของกลุ่มนักเรียนเลวกำลังถูกจับตามองเป็นอย่างมากจากสังคมและได้รับความสนใจจากนักวิชาการด้านการศึกษาจากปรากฏการณ์การเคลื่อนไหวทางสังคมของกลุ่มนักเรียนเลวที่เกิดขึ้น การเคลื่อนไหวทางสังคมของกลุ่มนักเรียนเลวเป็นสัญญาณเชิงบวกกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่เยาวชนเข้ามามีบทบาทสำคัญในการแก้ปัญหาทางการศึกษา การตั้งคำถามกับอำนาจรัฐ ที่รัฐใช้อำนาจอย่างไม่เป็นธรรมและตรวจสอบไม่ได้ เป็นคำถามที่ก้องสะท้อนอยู่ในเยาวชนรุ่นใหม่ตั้งคำถามว่าในช่วง 10 ปีที่ผ่านมาสถานการณ์บ้านเมืองเป็นอย่างไรบ้าง บรรยากาศที่เกิดขึ้นเอื้ออวยให้เด็กมัธยมศึกษาหรือไม่และเติบโตมีความคิดของตัวเองรึเปล่า แม้รัฐพยายามใส่ นโยบายเข้ามา แต่เนื้อหาของนโยบายที่ใส่เข้ามาไม่เคยได้รับความคิดเห็นจากนักเรียนเลย ขนาดที่นักเรียนได้ออกมาแสดงความคิดเห็นต่อปัญหาทางการศึกษา สถาบันทางการศึกษาเลือกปิดกั้นความคิดของนักเรียนไม่ให้เห็นแสดงออก สถาบันการศึกษาหลายแห่งเปิดช่องให้เจ้าหน้าที่รัฐเข้ามาคุมสถานการณ์ ใช้กลไกรัฐมาจัดการ บางแห่งใช้การตัดคะแนน ผลการเรียนมากัดดันกลุ่มนักเรียนที่ออกมาเคลื่อนไหว ยิ่งมีการปิดกั้นทางความคิดก็ยิ่งจะเกิดคำถามมากมาย เมื่อการแสดงความคิดเห็นในสถาบันการศึกษาไม่เป็นผลต่อนักเรียน กลุ่มนักเรียนทั่วกรุงเทพมหานคร และ กลุ่มนักเรียนเครือข่ายทั่วประเทศ จึงรวมตัวกัน

เพื่อเรียกร้องปัญหาทางการศึกษากับกระทรวงศึกษาธิการ ออกมาเคลื่อนไหวกดดันและจัดกิจกรรมภาคพื้นดินให้รัฐมนตรีกระทรวงศึกษาธิการออกมาตอบคำถาม และรับเรื่องร้องเรียกปัญหาที่เกิดขึ้นและออกมาแก้ปัญหาทางการศึกษาเหล่านี้

ประเด็นการศึกษาของผู้วิจัยนั้น คือการศึกษาเกี่ยวกับ ความคิดเห็น ข้อเสนอของ กลุ่มเคลื่อนไหวทางสังคม “กลุ่มนักเรียนเลว” ต่อระบบการศึกษา และ บทบาทของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม “กลุ่มนักเรียนเลว” ที่ออกมาจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวทางสังคมในผลักดันนโยบายด้านการศึกษา ในช่วงหลังการเลือกตั้ง ปี 2562 ถึง ปี พ.ศ. 2564 โดยมีคำถามในการวิจัย ดังนี้ 1.) ความต้องการและข้อเรียกร้องของกลุ่มนักเรียนเลวมีรายละเอียดอะไรบ้าง 2.) บทบาทและวิธีการในการผลักดันนโยบายด้านการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นอย่างไร เหตุผลที่เลือกกลุ่มเคลื่อนไหวทางการศึกษา “นักเรียนเลว” ขึ้นมาศึกษานั้นเป็นกลุ่มเคลื่อนไหวทางการศึกษาที่กล้าออกมาเรียกร้อง แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับระบบการศึกษา การจัดกิจกรรมหน้ากระทรวงศึกษาธิการเพื่อขับไล่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ โดยไม่คำนึงถึงอันตรายที่ได้รับจากอำนาจของฝ่ายการเมืองไม่ว่าจะเป็นการถูกดำเนินคดีทางกฎหมายต่าง ๆ และถูกกดดันจากสถาบันการศึกษา

1.2 วัตถุประสงค์

1.2.1 เพื่อศึกษาความต้องการและข้อเรียกร้องของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม “กลุ่มนักเรียนเลว” ในการผลักดันนโยบายด้านการศึกษาที่มีต่อนโยบายด้านการศึกษาในระดับขั้นพื้นฐาน

1.2.2 เพื่อศึกษาบทบาทและวิธีการในการผลักดันข้อเรียกร้องของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม “กลุ่มนักเรียนเลว” ต่อนโยบายด้านการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.3 ขอบเขตการศึกษา

1.3.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ศึกษาความต้องการและข้อเรียกร้องของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม “กลุ่มนักเรียนเลว” ที่มีต่อนโยบายด้านการศึกษาในระดับขั้นพื้นฐาน จากเอกสารแถลงการณ์ผ่านทางเพจ “กลุ่มนักเรียนเลว” เนื้อหาบทสัมภาษณ์ผ่านทางสื่อกระแสหลัก ที่ออกมาจัดกิจกรรมเกี่ยวกับปัญหาของระบบการศึกษาในช่วงเวลา พ.ศ. 2562 ถึง ปี พ.ศ. 2564 อย่างละเอียด

ศึกษาบทบาทและวิธีการในการผลักดันข้อเรียกร้องของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม “กลุ่มนักเรียนเลว” ต่อนโยบายด้านการศึกษาขั้นพื้นฐาน ครอบคลุมถึงกิจกรรม ที่แสดงให้เห็นถึง

ปัญหาด้านการศึกษาและได้รับความสนใจต่อรัฐมนตรีกระทรวงศึกษาธิการ รวมไปถึงกิจกรรมที่ปรากฏอยู่ในเพลง “กลุ่มนักเรียนเลว” ที่ดำเนินการในช่วงปี พ.ศ.2562 ถึง ปี พ.ศ. 2564

1.3.2 ขอบเขตด้านประชากร

ผู้วิจัยดำเนินการศึกษารวบรวมข้อมูลจากแกนนำของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม“กลุ่มนักเรียนเลว” ในการผลักดันนโยบายการศึกษาขั้นพื้นฐานดังนี้

แกนนำหลัก ของขบวนการเคลื่อนไหวทางการศึกษา “กลุ่มนักเรียนเลว” ในการดำเนินการผลักดันนโยบายการศึกษาทั้งด้านจัดกิจกรรมเสนอข้อเรียกร้องให้กับรัฐมนตรีกระทรวงศึกษาธิการหรือเป็นการเรียกร้องผ่านทางช่องทางออกนอกระบบเพลง “กลุ่มนักเรียนเลว”

1.3.3 ขอบเขตด้านเวลา

งานวิจัยฉบับนี้มีขอบเขตการศึกษาด้านระยะเวลาในการศึกษาการดำเนินงานผลักดันนโยบายการศึกษาขั้นพื้นฐานของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม“กลุ่มนักเรียนเลว”ทั้งที่อยู่ในรูปของ การจัดกิจกรรม การจัดเวทีเสวนา ต่าง ๆ รวมไปถึงการแสดงออกบนโลกออนไลน์ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2562 จนถึงปัจจุบัน ปี พ.ศ. 2564

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.4.1 ทำให้ทราบถึงความต้องการและข้อเรียกร้องของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม“กลุ่มนักเรียนเลว” ที่มีต่อนโยบายด้านการศึกษาในระดับขั้นพื้นฐาน

1.4.2 ทำให้ทราบถึงบทบาทและวิธีการในการผลักดันข้อเรียกร้องของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม“กลุ่มนักเรียนเลว” ต่อนโยบายด้านการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.4.3 ผลการศึกษาวิจัยครั้งนี้ กลุ่มประชาสังคม กลุ่มผลประโยชน์ ตัวแสดงทางการเมืองต่าง ๆ อาจนำไปเป็นข้อมูลในการกำหนดทิศทางการ วิธีการ ประสิทธิภาพ และบทบาทในการผลักดันเพื่อสะท้อนให้เห็นการเคลื่อนไหวทางสังคม และเพื่อเป็นแนวทางในการขับเคลื่อนได้อย่างหลากหลาย

1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ

บทบาท หมายถึง พฤติกรรมของแต่ละบุคคลที่แสดงออกมากผ่านตำแหน่งงานของตน สถานภาพในขณะนั้นของตน และหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบเป็นบทบาทที่กระทำจริงเป็นบทบาทที่บุคคลได้กระทำจริงตามความเชื่อ ความหวัง ความกดดัน ตามสถานการณ์ที่ได้พบเจอ

ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม หมายถึง การรวมตัวของบุคคลทางสังคมต่าง ๆ ในบริบทของภาคสังคมที่ได้มีปัญหาร่วมกัน โดยมีเป้าหมายเรียกร้องร่วมกัน อีกทั้งมีเป้าหมายที่จะแสดงออก แสดงความคิดเห็นต่อกระบวนการตัดสินใจต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อส่วนรวม

นโยบายการศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง นโยบายที่ออกโดยรัฐเพื่อให้สอดคล้องกับกฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ที่ระบุไว้ว่า รัฐต้องดำเนินการจัดการศึกษาให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 15 ปี โดยไม่เก็บค่าใช้จ่า

กลุ่มนักเรียนเลว หมายถึง กลุ่มนักเรียนที่สนใจปัญหาที่เกิดขึ้นในสถานศึกษา และมีประสบการณ์พบเจอกับปัญหาทางการศึกษาด้วยตัวเอง เช่น ปัญหาเรื่องสิทธิมนุษยชน และมีความพยายามผลักดันปัญหาให้เกิดการแก้ไข ไม่ให้ปัญหาเกิดขึ้นอีกในสถานศึกษา

บทที่ 2 ทบทวนวรรณกรรมและวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บทนี้เป็นการนำเสนอแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง งานวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษา “บทบาทของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม”กลุ่มนักเรียนเลว” ในการผลักดันนโยบายด้านการศึกษา” โดยจะนำเอาแนวคิดการระดมทรัพยากรมาช่วยอธิบาย บทบาท วิธีการ ผลักดันนโยบายด้านการศึกษาของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม”กลุ่มนักเรียนเลว” ตั้งแต่ภาพรวม รวมไปถึงนำแนวคิดการระดมทรัพยากรมาวิเคราะห์ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นเพื่อให้การศึกษาค้นคว้าดำเนินไปตามจุดมุ่งหมาย ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

- 2.1 ความเป็นมาของกลุ่มนักเรียนเลว
- 2.2 นโยบายการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 2.3 การปฏิรูปการศึกษา
- 2.4 แนวคิดเกี่ยวกับนโยบายสาธารณะ
- 2.5 ทฤษฎีเกี่ยวกับการกำหนดนโยบายสาธารณะ
- 2.6 แนวคิดพหุกระแสในกระบวนการก่อรูปนโยบาย
- 2.7 แนวคิดการเคลื่อนไหวทางสังคม
- 2.8 ทฤษฎีการระดมทรัพยากร
- 2.9 เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2.10 กรอบแนวคิด

2.1 ความเป็นมาของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม”กลุ่มนักเรียนเลว”

กลุ่มนักเรียนเลวเป็นกลุ่มเด็กนักเรียนที่มีความชื่นชอบทางด้านกฎหมายที่เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนของนักเรียนสนใจปัญหาที่เกิดขึ้นในสถานศึกษา และมีประสบการณ์เรื่องทรงผมนักเรียนพยายามที่จะเรียกร้องสิทธิทางเส้นผมให้กับนักเรียนในโรงเรียน แต่พอแสดงความคิดเห็นกลับถูกคุณครูเรียกเข้าไปพบ เขาทนไม่ได้เมื่อได้พบเห็นเพื่อนนักเรียนมัธยมหลายคนถูกกระทำหรือถูกคุกคามในเรื่องต่างๆ ด้วยเหตุนี้กลุ่มนักเรียนไม่ได้เชื่อฟังคำสั่งสอนกฎเกณฑ์ของบรรดาผู้ใหญ่ไปเสียทั้งหมด พวกเขาจึงตั้งชื่อกลุ่มเคลื่อนไหวของตนว่า “นักเรียนเลว” “ชื่อกลุ่มมันก็มาจากประโยคที่ผู้ใหญ่ชอบพูดว่าเป็นเด็กดีต้องเชื่อฟังเป็นเด็กดีต้องไม่กระทำอะไรนอกกรอบเป็นเด็กดี

ต้องอยู่ในกรอบ ต้องเดินตามอย่างเดียวและถ้าเริ่มมีข้อสงสัยและตั้งคำถามก็จะกลายเป็นเด็กไม่ดีทันที ก็เลยเป็นที่มาของชื่อนักเรียนเลว นักเรียนมีความคิดว่าริเริ่มสร้างแพลตฟอร์มขึ้นมาที่สามารถเป็นกระบอกเสียงให้ได้ หรือสามารถฉายแสงสว่างออกไป ก็จะช่วยได้ในระดับหนึ่ง

บริบทการพัฒนาของกลุ่มนักเรียนเลว นั้นเริ่มแรกเป็นยุคก่อตั้งกลุ่ม เริ่มมีการรวมตัวกันเป็นกลุ่ม ทำกิจกรรมต่าง ๆ อย่างเป็นทางการเมื่อเกิดการเลือกตั้งครั้งแรกหลังจากการรัฐประหารตั้งแต่ปี 2557 หลังจากกลุ่ม “นักเรียนเลว” ได้ก่อตั้งขึ้นมีการเคลื่อนไหวในเชิงสัญลักษณ์อย่างต่อเนื่อง ผ่านแคมเปญ เพื่อประท้วงกฎเกณฑ์เรื่องทรงผมในโรงเรียน การจัดขบวนเดินเท้าเรียกร้องความเท่าเทียมทางเพศเพื่อเป่านกหวีดขับไล่ ผู้ทำหน้าที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการกลุ่มนักเรียนคาดหวังให้เสียงดังพอที่จะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงแต่ก็ยังตั้งคำถามกับตนเองเสมอว่าเพราะเหตุใดการเรียกร้องสิทธิต่างๆ จึงต้องใช้ผู้คนร่วมเคลื่อนไหวจำนวนมาก ถึงจะมีผู้รับฟังความคิดเห็นทั้งที่ในความเป็นจริงหากมีเพียงคนเดียวไปร้องเรียนเพื่อทวงถามหาสิ่งที่ถูกต้อง เสียงของเขาก็ควรถูกรับฟังใช่หรือไม่การคุกคามนักเรียนมันไม่ใช่สิ่งที่ถูกต้องดังนั้นจึงเป็นกลุ่มนักเรียนที่มีความกล้าที่จะรวมตัวต่อสู้กับสิ่งที่ตนเห็นว่าไม่ถูกต้อง รวมตัวกันออกมาทำกิจกรรมและเคลื่อนไหวเรียกร้องถึงความต้องการของกลุ่มตนเป็นกลุ่มที่น่าจับตามองและให้ความสนใจเป็นอย่างยิ่ง

2.2 นโยบายการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้ความสำคัญนโยบายการศึกษาขั้นพื้นฐานไว้ว่า นโยบายที่รัฐจะต้องดำเนินการจัดการศึกษาให้กับเด็กนักเรียนทุกคน ให้ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย

นโยบายการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดทิศทางยึดหลักสำคัญในการจัดการศึกษาตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ในระยะ 5 ปี ประกอบด้วยหลักการจัดการศึกษาเพื่อประโยชน์ของปวงชนและหลักการจัดการศึกษาเพื่อให้เกิดความเท่าเทียมอย่างทั่วถึงหลักการมีส่วนร่วมของทุกองค์กรและในสังคมอีกทั้งยึดตามเป้าหมายของโลกเพื่อเป็นการพัฒนาคุณภาพการศึกษา คุณภาพของเด็กนักเรียนทุกช่วงวัย การปรับเปลี่ยนโครงสร้างประชากรของประเทศ ความเหลื่อมล้ำ และวิกฤติด้านสิ่งแวดล้อมและนำแผนยุทธศาสตร์ชาติมาทำเป็นกรอบความคิดสำคัญในการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ

แผนการศึกษาแห่งชาติได้แบ่งนโยบายทางการศึกษาไว้หลายประเด็นมีดังนี้

นโยบายที่ 1 นโยบายด้านการจัดการระบบการศึกษาเพื่อให้เกิดความมั่นคงของชีวิตเป็นการจัดการระบบการศึกษาเพื่อเน้นประเด็นในการพัฒนาของผู้เรียน ยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยและมีทัศนคติที่ดีต่อบ้านเมืองมีแนวคิดที่ถูกต้องเป็นประชากรที่มีคุณภาพดีและมีคุณธรรม จริยธรรม อุตสาหณ มีจิตใจสาธารณะ มีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติ มีความซื่อสัตย์สุจริต โอบอ้อม อารีมีวินัย และรักษาศีลธรรม เป็นผู้ที่มีความพร้อมความสามารถในการรับมือกับภัยคุกคามรูปแบบใหม่ ทุกรูปแบบ ที่มีผลกระทบต่อความมั่นคง

นโยบายที่ 2 นโยบายด้านการจัดการระบบการศึกษาเพื่อสร้างความสามารถในการแข่งขัน โดยให้ความสำคัญกับศักยภาพและคุณภาพของทรัพยากรมนุษย์เป็นสำคัญเนื่องจาก “ทรัพยากรมนุษย์เป็นปัจจัยขับเคลื่อนสำคัญในการยกระดับการพัฒนาประเทศในทุกมิติไปสู่เป้าหมายการเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว มีขีดความสามารถในการแข่งขันกับนานาประเทศ การพัฒนาศักยภาพและคุณภาพผู้เรียนให้มีความเป็นเลิศ ควรให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่งที่ โดยเน้นปรับเปลี่ยนกระบวนการจัดการเรียนการสอนของแต่ละสถาบัน ที่จัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาให้เป็นสถานศึกษาที่จัดการเรียนรู้ ให้แก่ผู้เรียนรายบุคคล ตามความชื่นชอบ และความถนัด อย่างมีคุณภาพ มีความรู้ทางด้านวิชาการ มีทักษะที่จำเป็นในช่วงศตวรรษที่ 21 มีความสามารถ ด้านทักษะภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และภาษาที่ 3 มีองค์ความรู้ด้านดิจิทัล

นโยบายที่ 3 นโยบายด้านการพัฒนาระบบการศึกษาและสร้างเสริมคุณภาพของทรัพยากรมนุษย์ มุ่งเน้นในการพัฒนาระบบทรัพยากรมนุษย์เริ่มตั้งแต่ช่วงวัยเรียนตลอดจนทุกช่วงวัยและมีการพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องทางการศึกษา

นโยบายที่ 4 นโยบายด้านการสร้างการเข้าถึงบริการการด้านศึกษาที่มีคุณภาพ มีหลักมาตรฐานสากล และ เป็นการลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาเน้นการสร้างโอกาสให้เด็กที่อยู่ในช่วงวัยเรียนและผู้เรียน เข้าถึงบริการของระบบการศึกษาที่มีคุณภาพเป็นมาตรฐานไม่ว่าผู้เรียนจะมีฐานะไม่ดี จะอยู่ในพื้นที่ใด ของประเทศ อยู่ในพื้นที่ชุมชนเมือง พื้นที่ห่างไกลทุรกันดาร หรือกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการการดูแล เพื่อไม่ให้เกิดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาของประเทศ จะเป็นการสนับสนุนให้สถาบันการศึกษาจัดการศึกษาเพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมายของโลกเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน เพื่อเป็นการสร้างความร่วมมือของภาคส่วนในทุกๆระดับ สร้างมาตรฐานสถาบันการศึกษา ตามบริบทของพื้นที่จัดสรรเงินงบประมาณแผ่นดินเพื่อเป็นการสนับสนุนให้เด็กในช่วงวัยเรียนทุกคน

นโยบายที่ 5 นโยบายด้านการจัดการระบบการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพ ให้เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และนำเอาศาสตร์ของพระราชาสู่มาเพื่อใช้ในการพัฒนา โดยยึดหลักการ 3 ประการ คือ มีความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกัน มาเป็นหลักในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ชาติควบคู่ไปกับการนำเป้าหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืนทั้งหมด 12 เป้าหมายเข้ามาเป็นกรอบแนวคิดที่จะช่วยในการผลักดันการดำเนินการเพื่อนำไปสู่ผลสำเร็จในการพัฒนาที่ยั่งยืนในด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ ด้านสิ่งแวดล้อม รวมไปถึงด้านธรรมาภิบาลและการมีส่วนร่วมกันทั้งภายในและภายนอกประเทศ

นโยบายที่ 6 นโยบายด้านการปรับคุณภาพทางการศึกษาเพื่อนำไปพัฒนาระบบการบริหารจัดการศึกษาให้เป็นนโยบายที่เป็นการกระจายอำนาจด้านระบบจัดการศึกษาให้สถาบันการศึกษา มีความเป็นอิสระในการจัดการระบบศึกษา เพื่อให้ครอบคลุมกลุ่มงานด้านการบริหาร กลุ่มงานด้านวิชาการ กลุ่มงานด้านงบประมาณ กลุ่มงานด้านการบริหารงานบุคคล และกลุ่มงานด้านการบริหารงานทั่วไป และปรับเปลี่ยนบทบาทของงาน ทั้งในระดับสำนักงาน ส่วนกลาง และระดับภูมิภาคโดยปรับเปลี่ยนโครงสร้างของหน่วยงาน ทุกระดับตั้งแต่สถาบันการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสำนักงานส่วนกลางให้มีความสอดคล้องกับยุคสมัยทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก

2.3 แนวคิดและการดำเนินการในการปฏิรูปการศึกษา

การปฏิรูปการศึกษามีนักวิชาการได้ให้ความหมายไว้มากมายผู้วิจัยได้สรุปความหมายการปฏิรูปการศึกษาไว้ดังนี้

การปฏิรูป หมายถึง การปรับเปลี่ยนรูปแบบในการดำเนินงานใหม่ในกลไก และองค์ประกอบต่าง ๆ จากหลักการเดิม ๆ ที่ซ้ำซาก ล้าสมัย ไม่ชัดเจน ให้มาเป็นการดำเนินงานที่จับใจ รวดเร็ว พัฒนานำหน้า ทันเหตุการณ์ในยุคโลกาภิวัตน์ และชัดเจน (ประสงค์ มากนวล, 2539)

กระทรวงศึกษาธิการ (2546) ได้ให้ความหมายการปฏิรูปการศึกษาว่า การปรับเปลี่ยนเพื่อก่อให้เกิดประสิทธิภาพที่ดีขึ้นและสมบูรณ์ขึ้นมากกว่าเดิม เพื่อให้คนไทยมีคุณภาพสูงขึ้น มีความทั่วถึงทางการศึกษาและประสิทธิภาพการบริหารการศึกษาขึ้น การปฏิรูปเป็นปัจจัยหลักในการเปลี่ยนแปลงคุณภาพของระบบการศึกษา

การปฏิรูปการศึกษา หมายถึง การปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานของหน่วยงานรัฐให้ดีขึ้นและสามารถแก้ไขสถานการณ์ที่เกิดขึ้นได้อย่างรวดเร็ว ให้เบาบางหรือหมดไป (สุบินรัตน์ รัตนศิลา, 2540)

การปฏิรูปการศึกษา หมายถึง เป็นการปรับเปลี่ยนการศึกษาทั้งหมดใหม่แต่ปรับเปลี่ยนอย่างเป็นขั้นเป็นขั้นตอนและไม่ส่งผลกระทบต่อให้เกิดความรุนแรงหรือส่งผลเสียหาย เป็นวิธีที่มีความเหมาะสมกับสภาพสังคมที่เป็นระบบประชาธิปไตยที่ยึดหลักการเปลี่ยนแปลงโดยไม่เกิดการใช้ความรุนแรง (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา, 2545)

วิทยากร เชียงกูล (2542) ให้รายละเอียดเกี่ยวกับการปฏิรูปการศึกษาไว้ว่า เป็นกระบวนการค้นคว้าการ เรียนรู้ เผยแพร่ เพื่อปรับเปลี่ยนสภาพทางสังคมทั้งระบบที่ทำให้ให้นักเรียนที่อยู่นอกระบบการศึกษาของโรงเรียน กลับมามีโอกาสได้เรียนรู้ระบบการศึกษาอย่างมีคุณภาพ

สรุปได้ว่า “ การปฏิรูปการศึกษา ” คือ กระบวนการเรียนรู้ ปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้ได้มาถึงการปรับเปลี่ยนอย่างเป็นขั้นตอนไม่เกิดความรุนแรงหรือกระทบกับเสียงข้างน้อยยึดหลักสังคมประชาธิปไตยเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม เกิดสิ่งที่ดีขึ้น สมบูรณ์ขึ้นมากกว่าเดิม คุณภาพสูงขึ้นกว่าเดิม มีความทั่วถึงทางการศึกษามากกว่าเดิม

2.3.1 ความเป็นมาของการปฏิรูปด้านการศึกษา

ความเป็นมาของการปฏิรูปด้านการศึกษาของประเทศไทยนั้นมีมาตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 มาถึงปัจจุบันโดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับการปฏิรูปการศึกษาที่สรุปโดย (สิปปนนท์ เกตุทัต, 2538) ไว้ดังนี้

การปฏิรูปการศึกษาในประเทศไทยเกิดขึ้นครั้งแรกในยุคสมัยรัชกาลที่ 5 อยู่ระหว่างช่วงปี พ.ศ. 2430 – 2475 เกิดการปฏิรูประบบการศึกษาและระบบการจัดการที่ต่อเนื่องกันเป็นอย่างยาวนาน เพื่อให้เกิดความทันสมัยและเกิดความปลอดภัย จากการล่าอาณานิคมของประเทศตะวันตก ได้มีการจัดทำนโยบายทางการทูตได้นำความรู้จากตะวันตกเข้ามาในประเทศไทยเพื่อประยุกต์ใช้ในระบบของประเทศไทย จึงนำไปสู่การปฏิรูปทุกระบบของประเทศไทย เพื่อให้ประเทศไทยเข้าสู่ความทันสมัยของวัฒนธรรมทั้งในเรื่องของการศึกษาก็เป็นระบบที่สำคัญส่วนหนึ่งที่ได้รับการปฏิรูปให้ตรงกับ ระบบด้านกฎหมาย ด้านการปกครอง ด้านการคมนาคมการปฏิรูประบบการศึกษาได้ปฏิบัติมาอย่างต่อเนื่อง จากการได้รับการศึกษาในวัด ไปจนถึงในวังและในครัวเรือน ตลอดจนในโรงเรียนและยังมีการดำเนินการจัดโครงการทางการศึกษาหรือแผนการศึกษาแห่งชาติหรือพระราชบัญญัติการศึกษานอกจากนี้ยังมีการจัดทำหลักสูตรขึ้นมาโดยเป็นการประยุกต์ให้เข้ากับสังคมไทย มีการจัดตั้งโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษา โรงเรียนฝึกอาชีพต่าง ๆ โรงเรียนฝึกอาชีพสำหรับครู และยังมีการจัดตั้งมหาวิทยาลัย ๆ ขึ้นมาให้สอดคล้องกันทั้งระบบ

การปฏิรูประบบการศึกษาครั้งที่ 2 เป็นการปฏิรูประบบการศึกษาเพื่อให้เกิดคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและสังคมดีขึ้น เป็นการปรับเปลี่ยนหลังจาก พ.ศ. 2475 โดยได้รับการปรับปรุงแก้ไขแผนการศึกษาแห่งชาติในแต่ละส่วนของแผนการศึกษา นอกจากนี้มีการปรับปรุงคุณภาพการศึกษาในแต่ละประเด็นตามสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น การจัดตั้งมหาวิทยาลัยขึ้นมาใหม่อีกหลายแห่งเพื่อเป็นการกระจายโอกาสในการศึกษาให้มากขึ้น

ความพยายามในการปฏิรูปการศึกษาคั้งนี้อันเนื่องมาจากความต้องการปฏิรูปการศึกษาแบบจริงจัง ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2517 จนถึงช่วงในปี พ.ศ. 2519 การปฏิรูประบบการศึกษายังคงไม่ครบทั้งระบบ เป็นเพียงแค่การปรับปรุงได้เพียงบางจุดเท่านั้น ทำให้การปฏิรูประบบการศึกษาไม่เกิดผลสำเร็จมากนักด้วยเหตุผลดังนี้

1. บริบททางการเมืองและสังคมไม่เอื้ออำนวยต่อการปฏิรูป มีการแบ่งพรรคแบ่งพวก แบ่งเป็นฝ่ายซ้ายและฝ่ายขวา
2. รัฐบาลเป็นผู้สั่งการให้ยุติการปฏิรูประบบการศึกษาไว้เป็นเวลากว่า 1 ปี ทำให้การเปลี่ยนแปลงไม่มีความต่อเนื่อง
3. ในช่วงเวลาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2517 – 2523 ได้มีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการกว่า 10 คน มีวาระในการทำงานเฉลี่ยแค่คนละไม่เกิน 6 เดือนในการทำงาน จึงไม่สามารถดำเนินการปฏิรูประบบการศึกษาได้อย่างต่อเนื่องได้
4. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการแต่ละคนแนวคิดในการปฏิรูปการศึกษาต่างกัน มีความจริงใจและจริงใจไม่เหมือนกัน ข้าราชการประจำ คุณครู พ่อแม่ เกิดความสับสนในทิศทางการปฏิบัติงานของรัฐบาล

การปฏิรูปครั้งที่ 3 เป็นการปฏิรูประบบการศึกษาเพื่อนำไปสู่สังคมที่มีองค์ความรู้และการเรียนรู้สิ่งใหม่ในทศวรรษที่แล้วมา เกิดการเปลี่ยนแปลงจากรอบโลกอย่างรวดเร็ว เพราะเทคโนโลยีสารสนเทศได้เข้ามามีอิทธิพลไปทุกวงการ ไม่เฉพาะแต่วงการวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี แต่ได้นำเอาระบบเศรษฐกิจ ระบบธุรกิจ ระบบการปกครอง ระบบการเมือง ระบบศาสนา ระบบวัฒนธรรม มาปรับใช้ เทคโนโลยีที่เข้ามาซึมซับในวิถีชีวิตผู้คนทั้งในเมืองและชนบททั้งโลกดูคล้ายเป็นตลาดเดียวกัน เป็นโลกไร้พรมแดน ใครรู้ไม่ทันกันก็จะถูกเอาเปรียบ และทั่วโลกเกิดการแข่งขันสูงมากขึ้น ทำให้สภาพแวดล้อมโดยทั่วโลกจะส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจไทยในปี พ.ศ. 2540 เป็นการรับมือไม่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในสังคมไทยทำให้เศรษฐกิจทรุดลงฮวบในปีนั้น

นักวิชาการและภาคเอกชนในประเทศไทยจึงได้เห็นถึงความสำคัญตรงกันในเรื่องการปฏิรูปการศึกษาไทย ควรจะเริ่มการปฏิรูปในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นอันดับแรกเพราะ

จุดเริ่มต้นในการศึกษาเป็นหัวใจหลักในการพัฒนาเด็กและเตรียมผู้หรือเท่าทันในโลกยุคสารสนเทศ ได้ทำการจัดตั้งคณะทำงานเพื่อวางแผนการปฏิรูปการศึกษาแบบขั้นพื้นฐานและข้อเสนอแนวทางการปฏิรูประบบการศึกษาไทยโดยมีการวางแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูประบบการศึกษาไว้ทั้งหมด 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. เกิดความคิดโดยการจัดการประชุม จัดงานสัมมนาผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ซึ่งจะให้เห็นถึงปัญหาของระบบการศึกษาด้วยกัน และจัดทำหนังสือ เอกสารต่าง ๆ เช่น ความจริงของแผ่นดิน ความฝันของแผ่นดิน ในเรื่องของระบบการศึกษา

2. ขยายชุดความคิดโดยการสัมผัส พูดคุยกับโรงเรียน นักเรียน คุณครู พ่อและแม่ที่กำลังจะปรับปรุงการระบบศึกษาให้เกิดการ คิดเป็น ทำเป็น คิดชอบเห็นชอบ ให้นักเรียนมีวิถีหรือความคิดได้อย่างทั่วถึงและรอบครอบ

3. พิจารณาเปลี่ยนแปลง แพร่กระจายความคิดร่วมกันกับหน่วยงานรัฐผู้ที่มีอำนาจในการจัดทำพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติ

4. ผลักดันความสำเร็จ ร่วมกับทุกหน่วยงาน องค์กรต่าง ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทำความเข้าใจ เพื่อให้เกิดการปฏิรูปการศึกษา

หลังจากพระราชบัญญัติเรื่องการศึกษาแห่งชาติ ได้ถูกบังคับใช้ในปี พ.ศ. 2545 เป็นการมุ่งเน้นการปฏิรูประบบการศึกษาโดยมุ่งเน้นไปที่สาระสำคัญตามเอกสารของนโยบายปฏิรูประบบการศึกษา พ.ศ.2545 พร้อมทั้งแผนยุทธศาสตร์ในการทำงานเพื่อเป็นแบบแผนเดียวกัน 5 ประการ ดังนี้

1. การปฏิรูประบบการศึกษา ให้ศึกษาทั้งในและนอก ให้มีความเป็นแบบแผนเดียวกัน สามารถสับเปลี่ยนกันได้เพื่อตอบสนองของความต้องการของแต่ละบุคคล ยุทธศาสตร์ คือ เป็นการเร่งรัดจัดการศึกษาให้เข้าถึงประชากรวัยเรียนทุกกลุ่มเป้าหมายได้อย่างทั่วถึงมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมการพัฒนาในการเทียบโอนผลการเรียนและสามารถเชื่อมโยงกับระบบการจัดการศึกษาได้ทุกรูปแบบและการส่งเสริมการจัดการศึกษาให้ตรงกับวิถีชีวิตของแต่ละบุคคล

2. ปฏิรูประบบการเรียนรู้ใหม่ โดยมีการปฏิรูปหลักสูตรของผู้เรียน ที่มีเนื้อหาสาระ วิธีการจัดการเรียน วิธีการสอน แหล่งของการเรียนรู้และกระบวนการเรียนรู้ในรูปแบบของชุมชน ยุทธศาสตร์ คือ เป็นการส่งเสริมให้มีการปฏิรูปเพื่อให้เกิดการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพสูงขึ้นตามมาตรฐานการศึกษา

3. การปฏิรูประบบการบริหารและระบบการจัดการศึกษา เพื่อให้หน่วยงานของภาครัฐ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชน เข้ามามีบทบาทในการจัดตั้งสถานศึกษาและมีหน้าที่

ในการบริหารเน้นการกระจายอำนาจเป็นหลัก การจัดการศึกษาให้ลงสู่ภาคท้องถิ่น ยุทธศาสตร์คือ เป็นการพัฒนาระบบการบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เน้นหลักการบริหารแบบกระจายอำนาจ การมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนและการสร้างเครือข่ายทางการศึกษาของผู้ที่เกี่ยวข้อง

4. ปฏิรูปคุณครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา โดยมุ่งเน้นไปที่ครูต้องเป็นผู้ประกอบวิชาชีพชั้นสูงเน้นให้มีมาตรฐานทางวิชาชีพครูและมีหลักการในการพัฒนาตนเองได้ต่อเนื่อง โดยยึดหลักความเสมอภาค เป็นธรรม โปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้

5. ปฏิรูประบบการจัดการทรัพยากรและระบบการลงทุนเพื่อการศึกษา เป็นการระดมทุนและทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ มาใช้เพื่อให้เกิดการจัดการศึกษา เน้นไปที่การจัดหาสรรทรัพยากรให้ผู้เรียนอย่างเสมอภาค เท่าเทียมกัน อย่างเป็นระบบ อีกทั้งต้องมีระบบการจัดการทรัพยากรที่ดี คล่องตัว และมีประสิทธิภาพสูงสามารถตรวจสอบได้ โดยยึดหลัก เสมอภาค เท่าเทียม เป็นธรรม โปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้

นอกจากนี้ (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2546) ได้เสนอแนวคิดเรื่องเกี่ยวกับแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษาให้เกิดความสำเร็จไว้ทั้งหมด 8 ประการ

1. แผนยุทธศาสตร์การจัดการปฐมศึกษา เพื่อส่งเสริมให้พ่อและแม่เป็นผู้ดูแลเด็กเล็กให้ได้รับการอบรม เพื่อให้มีความรู้ความสามารถ ความเข้าใจในการพัฒนาการของเด็กเล็ก โดยเฉพาะการพัฒนาการทางการเรียนรู้อย่างดี โดยมีสำนักงานที่เกี่ยวข้องด้านเด็ก เป็นผู้ทำการสนับสนุนให้ความรู้สำหรับพ่อแม่เด็ก เช่น การจัดการเรียน การสอน สำหรับเด็กพิการ

2. แผนยุทธศาสตร์การศึกษาที่ครบ 10 มิติ เป็นการจัดการหลักสูตรการคิดทั้งสิ้น 10 ประการ จากหลักสูตรการเรียนการสอนตั้งแต่ระดับประถมศึกษามาจนถึงระดับมหาวิทยาลัย เพื่อให้เกิดการสร้างคนที่พึงประสงค์ให้พร้อมมีความคิดครบ 10 ประการ อันประกอบไปด้วย ด้านความคิดเชิงวิพากษ์ ด้านความคิดเชิงวิเคราะห์ ด้านความคิดเชิงด้านสังเคราะห์ ความคิดเชิงเปรียบเทียบ ด้านความคิดเชิงมโนทัศน์ ด้านความคิดสร้างสรรค์ ด้านความคิดเชิงประยุกต์ ด้านความคิดเชิงกลยุทธ์ ด้านความคิดเชิงบูรณาการ ด้านความคิดเชิงอนาคต

3. แผนยุทธศาสตร์การสร้างองค์ความรู้ของหลักสูตร หมายถึง การรวมของหลักสูตรในการศึกษาที่มีความหลากหลายในเนื้อหา เพื่อให้เกิดความรู้และเกิดการตอบสนองความต้องการ และเป็นที่น่าสนใจของผู้เรียนแต่ละคนตลอดจนแต่ละความถนัดของบุคคลและระดับ ด้านความสามารถของตัวผู้เรียน องค์ความรู้นี้ควรทำหน้าที่ให้คำปรึกษาแนะนำแก่สถานศึกษาที่ต้องการพัฒนาผู้เรียนในแต่ละบุคคล

4. แผนยุทธศาสตร์การก่อสร้างโรงเรียนให้เป็นโรงเรียนอัจฉริยะ เป็นการเสนอแนวทางการจัดการเรียนการสอนเป็นพิเศษสำหรับเด็กปัญญาเลิศ โดยได้เสนอเกณฑ์การคัดเลือกเด็กที่มีความสามารถ มาตรการการทำงานและมีเป้าหมายที่ครอบคลุม อยู่บนหลักคิดว่าเด็กจะเป็นแกนนำหลักในการพัฒนาประเทศในวันข้างหน้า

5. แผนยุทธศาสตร์การแปลเอกสารเพื่อพัฒนาชาติ ได้เสนอให้มีกระบวนการพัฒนาเอกสารการแปลภาษาเพื่อให้เกิดการพัฒนาองค์ความรู้ให้กับคนในประเทศ เกิดการพัฒนาทางวิทยากรในระดับสาขา โดยมีแนวคิดการดำเนินงานหลากหลาย เช่น การจัดตั้งสำนักแปลแห่งชาติ การสร้างนักแปลและพัฒนาการรักการอ่านหนังสือของผู้เรียนตลอดจนทำให้คนในประเทศไปถึงสุดพรมแดนนำไปสู่การพัฒนาประเทศได้ในที่สุด

6. แผนยุทธศาสตร์ความเป็นสากลควบคู่ความเป็นไทย เน้นการสร้างคนไทยในโลกอนาคตให้มีคุณลักษณะของความเป็นมาตรฐานตามหลักสากล โดยไม่ละทิ้งเอกลักษณ์ความเป็นไทย โดยเฉพาะการติดต่อสื่อสารเป็นภาษาอังกฤษโดยกำหนดให้เป็นนโยบายระดับชาติและมีความคาดหวังให้คนไทยในโลกข้างหน้าจะต้องเป็นคนที่เรียนรู้อยู่ตลอดเวลา จึงมีความจำเป็นที่ต้องสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้เพื่อความก้าวหน้าและทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกได้

7. แผนยุทธศาสตร์การกระจายอำนาจการรับผิดชอบด้านการศึกษา การรวบรวมความร่วมมือในสังคมให้รับผิดชอบต่อการจัดการศึกษา และนอกจากนี้ให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการนำทางในเรื่องของการศึกษาในทุกขั้นตอน อีกทั้งยังให้เข้ามามีส่วนร่วมเป็นผู้จัดการตั้งกองทุนขึ้นเพื่อการศึกษาของกลุ่มนักเรียนในชนบทที่เฉพาะเจาะจง และเสนอสร้างเครือข่ายผู้ที่เกี่ยวข้องในเรื่องของการศึกษาที่ครอบคลุมเพื่อนำพาไปสู่การพัฒนาระบบการศึกษาได้ทั้งระบบ

8. แผนยุทธศาสตร์การกำเนิดชุมชนนักวิชาการและสร้างชาติ เป็นแผนยุทธศาสตร์เน้นไปที่การสร้างสังคมให้เต็มไปด้วยผู้มีสติปัญญาในการดำเนินชีวิตเพื่อให้เกิดการพัฒนาอยู่ตลอดเวลาและยั่งยืนตลอดไป

จะเห็นได้ว่าการปฏิรูปการศึกษานั้นเริ่มมาจากสมัยรัชกาลที่ 5 พยายามนำแนวคิดแบบตะวันตกเข้ามาใช้ในประเทศไทยรวมไปถึงแนวคิดทางการศึกษาตลอดจนประกาศใช้พระราชบัญญัติเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติ ในปี พ.ศ. 2545 เพื่อการปฏิรูประบบการศึกษาให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกจึงจำเป็นต้องเกิดการปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบไม่ว่าจะเป็น คุณครู พ่อแม่ นักเรียน หรือ ระบบการจัดการทรัพยากร สถานศึกษา ฯ จะเห็นได้ว่าในแต่ละยุคสมัยพยายามปฏิรูปการศึกษาเพื่อให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นทั้งระบบ ตัวผู้สอน และสถานศึกษา เพื่อให้เด็กที่จบไปนำพาประเทศชาติไปสู่การพัฒนาอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

2.4 แนวคิดเกี่ยวกับนโยบายสาธารณะ

2.4.1 ความหมายนโยบายสาธารณะ

ได้มีนักวิชาการมากมายได้ให้ความหมายของนโยบายสาธารณะไว้เป็นจำนวนมาก แต่เมื่อพิจารณาโดยละเอียดแล้วพบว่าความหมายของ “นโยบายสาธารณะ” นั้นมีความหมายที่ไม่ต่างกันมากนัก เช่น

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 ให้ความหมายไว้ว่า นโยบายสาธารณะ เป็นหลักการและวิธีปฏิบัติซึ่งถือเป็นแนวดำเนินการจัดการแก้ปัญหาต่าง ๆ

Pfiffne (2005) ให้ความหมายนโยบายสาธารณะว่า เป็นหลักเกณฑ์และแนวทางในการปฏิบัติงาน เพื่อให้งานยังคงดำเนินไปโดยมีหลักเสถียรภาพ มีความสอดคล้องกันและมีหลักการหรือมาตรฐานการทำงานที่เหมือนกันและมีความต่อเนื่องกัน

(Dye, 1984) ได้ให้ความหมายของนโยบายสาธารณะไว้ว่า เป็นสิ่งที่รัฐตัดสินใจเลือกที่จะปฏิบัติ หรือไม่ปฏิบัติในส่วนที่เป็นของรัฐ และสิ่งที่รัฐเลือกที่จะปฏิบัติรวมไปถึงกิจกรรมทั้งหมดที่รัฐจะกระทำ เช่น การควบคุมความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในกลุ่มสังคมและพยายามที่จะหยุดความขัดแย้งนั้น ๆ

Haimann (1994) กล่าวถึงนโยบายไว้ คือ ขอบเขตของเหตุผลที่ถูกตัดสินใจโดยผู้มีอำนาจในการบริหารงานซึ่งเป็นผู้ที่มีอิทธิพลในการตัดสินใจเลือกนโยบาย

Greenwood (1995) กล่าวว่า นโยบายสาธารณะนั้นหมายถึง การตัดสินใจขั้นแรกจากข้อมูลที่มีอยู่ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการเลือกปฏิบัติงาน เพื่อให้เกิดความราบรื่น เกิดความถูกต้องตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

ชนิดา จิตตรุทธะ (2561) ได้ให้ความหมายนโยบายสาธารณะว่า แนวทางการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในการแก้ปัญหาสาธารณะที่รัฐออกแบบขึ้นมาเพื่อให้ตอบสนองต่อปัญหาที่เกิดขึ้นและเป็นผลประโยชน์สาธารณะ

ประชุม รอดประเสริฐ (2548) ให้ความหมายของนโยบายสาธารณะว่า เป็นกรอบสำหรับการตัดสินใจของตัวผู้บริหารในบริบทที่แสดงให้เห็นถึงวิถีทางแห่งการดำเนินงาน นโยบายที่ดีย่อมต้องผ่านการตัดสินใจอย่างถูกต้องและเกิดประสิทธิภาพในการทำงาน

จากที่กล่าวมาทั้งหมด พบว่า คำนิยามแทบทั้งหมดล้วนมุ่งเน้นไปที่การตัดสินใจของรัฐบาลในการเลือกนโยบายสาธารณะที่มีจุดมุ่งหมายและความต้องการที่ครอบคลุมกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อปฏิบัติงานให้งานออกมาอย่างมีประสิทธิภาพ ถูกต้อง และมีประสิทธิภาพ ต่อการทำงาน และต้องบรรลุเป้าหมายที่กำหนดเพื่อก่อให้เกิดการแก้ปัญหา อีกทั้งจะต้องเป็นประโยชน์สาธารณะ

2.4.2 ความสำคัญนโยบายสาธารณะ

นโยบายสาธารณะเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อวิถีในการใช้ชีวิตความเป็นอยู่ของสังคมทั้งในแง่บวกและแง่ลบ ดังนั้นแล้วนโยบายสาธารณะจึงมีเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อสังคมอย่างกว้างขวางโดยจะสรุปหลักความสำคัญของนโยบายสาธารณะไว้ดังนี้

สมบัติ อารงธัญวงศ์ (2549)กล่าวถึงหลักความสำคัญของนโยบายสาธารณะไว้ทั้งหมด 2 ประการ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ประการที่ 1 หลักความสำคัญต่อผู้กำหนดหรือตัดสินใจเลือกนโยบาย ซึ่งเป็นบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการเลือกหรือกำหนดนโยบายเพื่อให้เกิดการตอบสนองของความต้องการของประชาชน ดังนั้นแล้วจะทำให้รัฐได้รับความนิยมนจากประชาชนและโอกาสในการบริหารประเทศได้ยาวนานมากขึ้นหากนโยบายสาธารณะนั้นแก้ปัญหาได้จริง

ประการที่ 2 หลักความสำคัญต่อประชาชนหากรัฐเป็นผู้กำหนดนโยบายที่สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนและส่วนร่วมได้มากหรือประชาชนสามารถแสดงออกถึงความต้องการของตนผ่านกลไกต่าง ๆ แล้วรัฐบาลรับรู้ถึงประเด็นปัญหานั้น ๆ แล้วนำไปสู่การออกนโยบายเพื่อมาแก้ไขปัญหาได้ก็อาจจะเป็นที่ยอมรับถูกใจของประชาชนและส่วนร่วม

ธันยวัฒน์ รัตนศักดิ์ (2555)กล่าวถึงความสำคัญไว้ว่า นโยบายสาธารณะที่ออกโดยรัฐบาลย่อมมีหลักความสำคัญตลอดจนส่งผลกระทบต่อฝ่ายต่าง ๆ ในสังคม ทั้งฝ่ายกลุ่มผลประโยชน์ ฝ่ายการเมือง ประชาชนทั่วไป ดังนั้น นโยบายสาธารณะมีหลักความสำคัญต่อผู้กำหนดนโยบาย นโยบายสาธารณะมีหลักความสำคัญต่อข้าราชการ และนโยบายสาธารณะที่ออกง่ายและสะดวกต่อการทำนโยบายนั้นก็จะสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ เป็นหลักความสำคัญของประชาชนสำหรับการเลือกตั้งที่จะมีโอกาสเลือกในนโยบายที่ตนนั้นอยากจะได้ ประชาชนผู้เกี่ยวข้องอาจใช้เป็นแนวทางในการปรับตัวให้สอดคล้องกับนโยบายที่รัฐบาลตัดสินใจออกมา

กล่าวโดยสรุป จากความสำคัญของนโยบายสาธารณะข้างต้นสามารถสรุปความสำคัญได้ดังนี้คือ ความสำคัญของนโยบายสาธารณะจะแบ่งออกเป็น 2 ประการ ประการแรกคือความสำคัญของผู้ที่กำหนดนโยบายหรือรัฐบาลในการตัดสินใจเลือกนโยบายเข้ามาแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ประการที่สอง ความสำคัญต่อประชาชนและส่วนรวม นโยบาย

สถานการณ์ที่ออกมา นั้นอาจจะเป็นนโยบายที่ประชาชนหรือส่วนรวมนั้นผลักดันวาระของปัญหา เพื่อให้เกิดนโยบายนี้เกิดขึ้นมาเพื่อแก้ปัญหาต่อสิ่งนั้น ๆ

ผู้วิจัยได้นำเอาความสำคัญของนโยบายสาธารณะมานั้นเพื่อที่จะแสดงให้เห็นว่า นโยบายสาธารณะมีหลักความสำคัญต่อความเป็นอยู่ของประชาสังคมไม่ว่านโยบายนั้นจะออกมาเพื่ออำนวยความสะดวก หรือแก้ปัญหาสถานการณ์ที่เกิดขึ้น โดยที่ปัญหาต่าง ๆ ประชาชนไม่สามารถที่จะแก้ไขเองได้จึงจำเป็นต้องอาศัยภาครัฐเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาโดยผ่านเครื่องมือหรือกลไก ต่าง ๆ ที่เรียกว่า นโยบายสาธารณะ ออกมาเพื่อให้ประโยชน์ต่อประชาชนทุกคน

2.4.3 ประเภทของนโยบายสาธารณะ

นโยบายสาธารณะมีขอบเขตที่กว้างขวางฉะนั้นแล้วการในการแบ่งประเภทจึงเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการแบ่งแยกหรือระบุความชัดเจนของนโยบายสาธารณะไว้เพื่อใช้ในวัตถุประสงค์ต่าง ๆ ตามขอบเขตผลกระทบของนโยบาย ทั้งนี้ Lowi (อ้างถึงใน จุมพล หนีมพานิช ,2547) โดยจะแบ่งออกเป็น 4 ประเภทดังนี้

นโยบายเกี่ยวกับการจัดระเบียบกฎเกณฑ์ เป็นนโยบายสาธารณะที่ถูกสร้างขึ้นมาใช้ในการควบคุมพฤติกรรมของบุคคลหรือประชาชน เพื่อเป็นข้อจำกัดสิทธิของบุคคลเพื่อเป็นประโยชน์ของสังคมโดยรวม เช่น นโยบายสาธารณะนั้นมีความต้องการของกลุ่มคนที่แตกต่างกันไปจะทำให้เกิดความขัดแย้งภายในสังคมเสมอ ดังนั้นนโยบายเกี่ยวกับการจัดระเบียบกฎเกณฑ์จะทำให้สังคมเกิดความสงบมากยิ่งขึ้นและความเข้าใจกันภายในสังคม

นโยบายเกี่ยวกับการกระจายทรัพยากร เป็นนโยบายที่ภาครัฐดำเนินการกระจาย แจกจ่ายทรัพยากรต่าง ๆ ออกไป ไม่ว่าจะในรูปแบบของ สินค้า บุคคล บริการของรัฐ ให้กับประชาชนกลุ่มต่าง ๆ เช่น การบริการทางด้านการศึกษาขั้นพื้นฐานทุกคนมีสิทธิเข้าถึงเท่าเทียมกันที่จะได้รับโอกาสทางการศึกษา

นโยบายเกี่ยวกับการจัดสรรทรัพยากรใหม่ เป็นนโยบายเพิ่มเติมในสังคมให้เกิดการกระจายและเข้าถึงของประชาชนได้มากกว่าเดิม ทรัพยากรดังกล่าวจะหมายถึง ทรัพยากรทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง เช่น นโยบายจัดเก็บภาษีแบบก้าวหน้าหรือการเพิ่มอัตราภาษีมูลค่าเพิ่ม การดำเนินการของนโยบายนี้จะสามารถให้รัฐมีรายได้เพิ่มมากขึ้นและสามารถนำรายได้ที่ได้รับไปใช้จ่ายในบริการต่าง ๆ หรือ กิจกรรมต่าง ๆ ที่รัฐจัดทำขึ้นเพื่อให้เกิดผลประโยชน์ส่วนร่วม

นโยบายที่เป็นต้นฉบับ เป็นนโยบายสาธารณะที่ส่งผลกระทบต่อประชาสังคมในฐานะตัวแสดงทางระบบการเมืองเป็นนโยบายที่กำหนดออกมาโดยเกิดผลประโยชน์สูงสุดต่อกลุ่มผลประโยชน์ทางการเมือง เช่น สถาบันทางการเมือง พรรคการเมือง

กล่าวโดยสรุปการแบ่งประเภทของนโยบายสาธารณะออกได้ 4 ประเภท 1. นโยบายสาธารณะเกี่ยวกับการจัดระเบียบกฎเกณฑ์ต่าง ๆ เพื่อควบคุมบังคับประชาชนไม่ให้เกิดความขัดแย้งกันภายในสังคม 2. นโยบายเกี่ยวกับการกระจายทรัพยากร เพื่อให้เกิดการกระจายทรัพยากรของชาติหรือการให้บริการของรัฐด้านต่าง ๆ กับประชาชน 3. นโยบายเกี่ยวกับการจัดสรรทรัพยากรใหม่ เพื่อให้เกิดรายได้ของภาครัฐและนำไปใช้บริการทางด้านอื่น ๆ เช่น ทรัพยากรทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม 4. นโยบายต้นฉบับ นโยบายสาธารณะนี้มีผลกระทบต่อประชาสังคมโดยตรงในฐานะตัวแสดงทางระบบการเมืองเป็นนโยบายที่ออกมาเพื่อตอบสนองผลประโยชน์ให้กับคนบางกลุ่มโดยจะมุ่งเน้นไปที่ผลประโยชน์ในหมู่คณะของตน

ผู้วิจัยได้สนใจเกี่ยวกับนโยบายเกี่ยวกับการจัดระเบียบกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับกลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาและยังสอดคล้องกับข้อเรียกร้องที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับกฎระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ที่อยู่ในรั้วโรงเรียน ที่กฎระเบียบนั้นไม่ได้ถูกปรับให้เข้ากับสถานการณ์ที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

2.4.4 กระบวนการและขั้นตอนนโยบายสาธารณะ

กระบวนการและขั้นตอนนโยบายสาธารณะเป็นการเลือกแนวทางในการดำเนินการภารกิจของภาครัฐบาลในการสนใจเลือกในกิจกรรมทางนโยบายสาธารณะเพื่อให้เกิดผลประโยชน์ต่อประชาสังคม มีนักวิชาการหลายท่านกำหนดขั้นตอนนโยบายสาธารณะไว้มากมายทั้งนี้ผู้วิจัยจึงเลือกขั้นตอนนโยบายสาธารณะของ (ทศพร ศิริสัมพันธ์, 2544) ที่ให้รายละเอียดไว้ว่า กระบวนการและขั้นตอนของนโยบายสาธารณะแบ่งได้ 5 ขั้นตอน คือ การเริ่มก่อตัวของนโยบายสาธารณะ การกำหนดทิศทางในการเลือกและการตัดสินใจ การตัดสินใจเลือกนโยบายสาธารณะ การนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ การประเมินผลของนโยบายสาธารณะ โดยมีรายละเอียดดังนี้

การก่อตัวของนโยบายสาธารณะ เป็นขั้นตอนแรกเพื่อจะตอบคำถามและเหตุผลที่จะต้องเกิดนโยบายสาธารณะในเรื่องนั้น ๆ โดยการก่อตัวจะเริ่มจากปัญหาสาธารณะซึ่งหากปัญหานั้นมีผลกระทบต่อประเทศก็จะถูกยกขึ้นมาเป็นปัญหาในระดับชาติ หรืออาจจะเป็นปัญหาที่กำลังจะเกิดขึ้นในอนาคตสำหรับการก่อตัวของนโยบายสาธารณะอาจจะใช้วิธีการรวบรวมกันของการคาดการณ์อนาคต มีการสำรวจของสถานการณ์ การระบุปัญหาที่สำคัญและวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา

การกำหนดนโยบายเพื่อก่อให้เกิดทางเลือกของนโยบายสาธารณะ เป็นกระบวนการนโยบายสาธารณะ และประเด็นปัญหาหรือสถานการณ์ที่กำลังเผชิญอยู่มีทางเลือกเชิงนโยบายทางใดบ้างในการพัฒนาแก้ไขหรือปรับปรุงกับปัญหานั้น ๆ ที่มาของการเลือกนโยบายต้องมีลักษณะสำคัญคือ จิตนาการความคิดสร้างสรรค์และเป็นนวัตกรรมใหม่ แนวทางในการแก้ปัญหาอย่างเหมาะสม

การตัดสินใจเลือกนโยบายการเลือกวิธีของแนวนโยบายที่เหมาะสมที่สุด สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ตั้งแต่แรก อาจรวมไปถึงนโยบายเทคนิคและกลยุทธ์ต่าง ๆ ที่สามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างสมบรณ์แบบ หลักการในเรื่องของจริยธรรมและคุณธรรมที่มีรากฐานสำคัญในการพิจารณาเลือกนโยบายของรูปแบบการตัดสินใจเลือกนโยบาย

การนำนโยบายไปปฏิบัติปัญหาใหญ่ของกระบวนการนโยบายสาธารณะที่ผ่านมา มีนโยบายที่ไปสู่ขั้นตอนปฏิบัติจริงแล้วไม่สามารถปฏิบัติตามแผนที่วางไว้จึงจะต้องมีกระบวนการแปลงนโยบายไปสู่แผนปฏิบัติงานที่ชัดเจน มีตัววัดถึงระดับประสิทธิผลของตัวกระบวนการที่นำไปปฏิบัติและมีการควบคุมดูแลการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามเป้าหมายและตามนโยบายที่ตั้งไว้จะต้องมีองค์ความรู้อื่น ๆ เข้ามาในขั้นตอนนี้ คือ การจัดทำแผนยุทธศาสตร์ การจัดทำแผนปฏิบัติการ การทำแผนการควบคุมการปฏิบัติงานตามเป้าหมายนโยบาย

การประเมินผลนโยบายส่วนใหญ่กระบวนการประเมินมักเป็นการประเมินโครงการเชิงนโยบายซึ่งอาจจะพบได้น้อย จึงมักไม่พบหลักฐานในระดับความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติและการปรับเปลี่ยนนโยบายสาธารณะ ส่วนการประเมินผลอาจจะมีหลายวิธี เช่น การประเมินผลการปฏิบัติงานทั้งบริบททั้งปัจจัยนำเข้าและผลสรุปที่ออกมา กรณีนโยบายสาธารณะที่ประสบผลสำเร็จจะต้องมีวิธีการ การปฏิบัติงานต่อนโยบายสาธารณะอย่างต่อเนื่องกัน หากนโยบายนั้นไม่สามารถประสบความสำเร็จได้ มีความจำเป็นจะต้องค้นหานโยบายสาธารณะอื่น ๆ เข้ามาทดแทนหรือถ้าหากมีความจำเป็นก็ต้องยกเลิกนโยบายนั้น

จากการศึกษาเรื่องของกระบวนการและขั้นตอนนโยบายสาธารณะเนื้อหาที่สอดคล้องกับเรื่องที่คุณวิจัยสนใจจะศึกษาในขั้นตอนของกระบวนการก่อตัวของนโยบายสาธารณะ เป็นขั้นตอนการอธิบายเกี่ยวกับปัญหา มูลเหตุ ที่จะก่อให้เกิดนโยบายนั้น ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการตัดสินใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องว่าปัญหาเหล่านี้จะนำไปสู่ขั้นตอนต่อไปของนโยบายสาธารณะได้หรือไม่

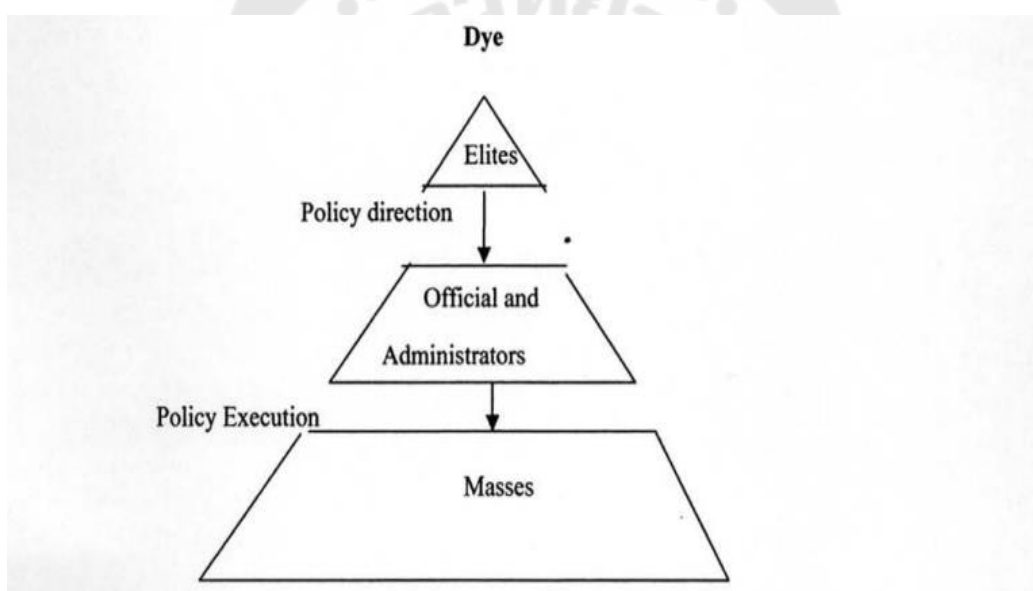
ซึ่งงานวิจัยของคุณวิจัยนั้นจะสอดคล้องกับขั้นตอนแรก คือ การก่อตัวของนโยบายสาธารณะเป็นขั้นตอนที่ระบุปัญหาต่าง ๆ ทางการศึกษาของกลุ่มนักเรียนแล้ว ที่ได้ออกมาเรียกร้องให้เห็นถึง

ปัญหาทางการศึกษาและพยายามผลักดันให้ตัวเองนั้นมีส่วนเกี่ยวข้องในการเกิดขึ้นตอนการก่อตัวของนโยบายปฏิบัติการศึกษา

2.5 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับนโยบายสาธารณะ

2.5.1 กระบวนการกำหนดนโยบายสาธารณะ

นโยบายสาธารณะที่ถูกกำหนดจะได้รับอิทธิพลมาจากสภาพปัญหาที่ถูกผลักดันหรือผู้ที่มีบทบาทในการตัวแสดงในนโยบายสาธารณะที่เกิดขึ้นหรือมีตัวแสดงนโยบายสาธารณะที่หลากหลายแต่จะมีตัวแสดงที่มีบทบาทที่เด่นชัดกว่า ดังนั้นแล้วการกำหนดเลือกนโยบายสาธารณะจำเป็นต้องผ่านขั้นตอนคิดวิเคราะห์ในการกำหนดนโยบายสาธารณะ ดังนี้ (Dye, 1995)

ภาพประกอบ 1 ตัวแบบชนชั้นนำ

ที่มา : Thomas R.Dye (1995)

ตัวแบบผู้นำ การกำเนิดของนโยบายสาธารณะเกิดจากความต้องการของกลุ่มคนชนชั้นนำ เช่น ผู้ที่มีอิทธิพลทางการเมือง ชนชั้นปกครองเหล่านี้ อาจะยึดถึงความพึงพอใจของตนหรือค่านิยมของกลุ่มเป็นเกณฑ์ที่สำคัญ ในการเลือกหรือตัดสินใจเลือกนโยบายสาธารณะที่ส่วนทางกับข้าราชการเป็นเพียง ผู้นำเอานโยบายไปปฏิบัติต่อ เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาสังคม ทิศทางของนโยบายจึงเป็นระบบการสั่งการ

ตัวแบบสถาบัน นโยบายก่อให้เกิดผลผลิตมาจากสถาบันทางการเมือง นโยบายสาธารณะจะถูกกำหนดและถูกนำไปใช้เป็นไปตามกิจกรรมทางการเมืองที่จะมีจุดศูนย์กลางอยู่ที่สถาบันต่าง ๆ ของรัฐ

ตัวแบบระบบ โดยนโยบายสาธารณะเป็นปัจจัยส่งออกหรือเป็นการตอบสนองความต้องการของระบบการเมืองที่ได้รับอิทธิพล จากสภาพสิ่งแวดล้อมหรือข้อเรียกร้องต่อระบบนั้น ระบบการเมืองจะรับปัจจัยนำเข้าจากสภาพแวดล้อม ในลักษณะข้อ เสนอแนะจากกลุ่มผลประโยชน์ หรือ ประชาชน ที่มีผลต่อนโยบายสาธารณะ ระบบการเมืองจะมีหน้าที่ตัดสินใจและกำหนดนโยบาย เพื่อออกมาจัดสรรผลประโยชน์ทางสังคม เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน หรือ กลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ

ตัวแบบกลุ่ม นโยบายสาธารณะได้มาจากกลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ ที่มีความต้องการไม่เหมือนกันของแต่ละกลุ่ม เป็นการต่อสู้ระหว่างกลุ่มที่เกิดขึ้นจากอิทธิพลระหว่างกลุ่มต่าง ๆ ที่ตกลงกัน นโยบายมักจะปรับเปลี่ยนไปในทิศทางของกลุ่มผลประโยชน์ที่ได้รับอิทธิพลทางการเมือง ค่อยสลับส่น

ตัวแบบทางเลือกนโยบาย นโยบายเป็นผลตามกระแส ทางค่านิยม ความคิดเชิงวัฒนธรรม และประเพณี เป็นต้น ซึ่งมีลักษณะประเด็น 3 กระแส ดังนี้ กระแสปัญหา กระแสนโยบาย และกระแสการเมือง เมื่อทั้ง 3 กระแสบรรจบเขาถึงกันจะนำไปสู่การผลักดันการแก้ปัญหาเพื่อเข้าสู่วาระนโยบาย

ตัวแบบกระบวนการ จำเป็นต้องมีการวิเคราะห์ให้ได้มาของทางเลือกในการแก้ปัญหา สาธารณะโดยมีความพยายามให้เป็นผลประโยชน์มากที่สุด นอกจากนั้นนักวิเคราะห์จะต้องมีขั้นตอนในการวิเคราะห์ ซึ่งจะต้องมีการกำหนดกระบวนการนโยบายสาธารณะ เช่น จำแนกปัญหา จำแนกทางเลือกของนโยบาย ความคิดเห็นทางนโยบาย การนำเอานโยบายลงปฏิบัติและ การประเมินผลนโยบาย

ตัวแบบเกม บทบาทนักการเมือง มีความพยายามเข้ามามีบทบาทในการตัดสินใจของนโยบายสาธารณะ จะถูกกำหนดออกมาเป็นทางเลือกในการตัดสินใจในสถานการณ์ที่มีการ

แข่งขัน ซึ่งผู้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการตัดสินใจขึ้นอยู่กับทางเลือกของแต่ละฝ่ายในการตัดสินใจ

ตัวแบบส่วนเพิ่ม การกำหนดนโยบายจะนำนโยบายเก่ามาเป็นตัวตั้งต้นในการปรับปรุงแก้ไข ดัดแปลง ออกมาเป็นนโยบายที่ดีกว่าเดิมผู้ที่มิบทบาทในการกำหนดนโยบายจะเป็นข้าราชการที่ไม่ต้องการที่จะมีการเปลี่ยนแปลงมากนัก

การกำหนดนโยบาย เป็นขั้นตอนที่สำคัญของกระบวนการนโยบายเพื่อจะเข้าสู่การนำนโยบายไปปฏิบัติ การกำหนดนโยบายสามารถแยกออกเป็น 2 ขั้นตอน คือ การสร้างระเบียบวาระหรือการกำหนด ระเบียบวาระ และมีความสำคัญในการกำหนดนโยบายเป็นการเชื่อมโยงประเด็นปัญหาขึ้นมาพิจารณา ในส่วนการกำหนดนโยบายเป็นการจัดเตรียมแผนไว้แก้ปัญหาตามระเบียบวาระดังนี้ (เรื่องวิทย์ เกษสุวรรณ, 2550)

สภาพก่อนที่จะพัฒนามาเป็นระเบียบวาระนโยบาย เป็นสภาพปัญหาที่เป็นปัญหาสาธารณะ หรือ ประเด็น ที่ถกเถียงกันจะพัฒนาไปสู่กระบวนการนโยบายเมื่อมีระบบการเมืองเข้ามาผลักดันจนรัฐบาลสนใจและจัดเป็นระเบียบวาระ ซึ่งต้องอาศัยตัวจุดชนวนวาระของปัญหาขึ้นมา โดยตัวจุดชนวนจะช่วยให้เป็นที่รับรู้ถึงปัญหา มีการเรียกร้องให้รัฐบาลกระทำ สามารถแบ่งตัวจุดชนวนออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ การจุดชนวนภายใน และ การจุดชนวนภายนอก

ระเบียบวาระนโยบาย ประเด็นปัญหาสังคมที่ได้รับความสนใจหรือรับรู้มากพอและผู้กำหนดนโยบายเห็นถึงความสำคัญ และสามารถแก้ปัญหาได้ ประเภทของระเบียบวาระนโยบาย แบ่งเป็น 2 ประเภท ระเบียบวาระนโยบายเชิงระบบ คือ ประเด็นที่ฝ่ายการเมืองเห็นว่ารัฐควรให้ความสนใจในเรื่องนั้น ระเบียบวาระนโยบายเชิงสถาบัน คือประเด็นผู้มีอำนาจตัดสินใจให้ความสำคัญแบบกระตือรือร้นที่จะแก้ปัญหาและนำปัญหานั้นออกมาเป็นนโยบายเพื่อแก้ปัญหา

การเปลี่ยนปัญหาหรือประเด็นเป็นระเบียบวาระนโยบาย การเริ่มระเบียบวาระแบ่งออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

การริเริ่มจากภายนอก หมายถึง กลุ่มผลประโยชน์ภายนอกรัฐบาลได้เริ่มสร้างระเบียบวาระ ต่อมาได้มีการขยายประเด็นปัญหาให้มีความน่าสนใจของกลุ่มอื่น ๆ จนกลายเป็นระเบียบวาระและสามารถสร้างแรงกดดันต่อผู้ตัดสินใจจนนำไปสู่การกำหนดวาระอย่างเป็นทางการ

การเข้าถึงโดยคนใน หมายถึง ระเบียบวาระนโยบายที่เกิดขึ้นจากหน่วยงานรัฐหรือกลุ่มใกล้ชิดรัฐบาล

การระดมกำลัง หมายถึง ระเบียบวาระนโยบายที่เริ่มโดยผู้นำทางการเมืองแต่มีความต้องการแรงสนับสนุนจากมวลชนเพื่อให้เกิดผลในการนำนโยบายไปปฏิบัติ

แรงผลักดันระเบียบวาระนโยบาย แบ่งประเภทได้ 6 ประเภทดังนี้

ผลกระทบของปัญหา คือ กระทบต่อใครมากน้อยแค่ไหน โดยจะต้องพิจารณาคุณสมบัติของปัญหา ได้แก่ ความรุนแรง การกระจุกตัว จำนวนคน ความเข้มข้นของการรวมตัว การมองเห็นได้ชัด

แรงผลักดันจากการเป็นระเบียบวาระที่เกิดจากการเปรียบเทียบ

แรงผลักดันในด้านความสัมพันธ์กับสัญลักษณ์ที่สังคมรับรู้

แรงผลักดันในด้านการขาดเครื่องมือของภาคเอกชน

แรงผลักดันในด้านเทคโนโลยีที่ไม่เพียงพอ

แรงผลักดันอื่น ๆ เช่น การสนับสนุนของผู้นำทางสังคม การเมือง สื่อมวลชน ฯ

ขั้นตอนการกำหนดนโยบาย หลักจากมีการรับรู้ถึงประเด็นปัญหาต่าง ๆ เพื่อตัดสินใจ

ขั้นตอนต่อไป คือ การกำหนดนโยบายเป็นการพัฒนาทางเลือกเพื่อแก้ปัญหาสาธารณะซึ่งผู้ที่มีความเกี่ยวข้องในการกำหนดนโยบาย คือ รัฐบาล กลุ่มรัฐมนตรี กลุ่มผลประโยชน์ สมาชิกสภา โดยจะกำหนดออกมาเป็นนโยบายต่าง ๆ นอกจากนี้ขั้นตอนที่สำคัญอีกประการ การออกแบบนโยบายเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ในการปฏิบัติได้ตรงประเด็น โดยจะแบ่งประเด็นที่ต้องทำความเข้าใจไว้ 4 ประเด็นดังนี้ 1.) ประเด็นด้านปัญหาจุดมุ่งหมายและผลผลิตจะต้องเขียนออกมาว่าผลการปฏิบัติงานของนโยบายต้องบรรลุอะไรบ้าง 2.) ประเด็นด้านประชากรเป้าหมาย พฤติกรรมประชากรที่ส่งผลกระทบต่อปัจจัยความสำเร็จหรือปัจจัยล้มเหลวของนโยบายเป็นอย่างมาก 3.) ประเด็นด้านกฎระเบียบของนโยบาย การแจ้งให้กลุ่มเป้าหมายรู้ถึงขั้นตอนการปฏิบัติงาน ทำอย่างไร ทำเมื่อไหร่ 4.) ประเด็นด้านเครื่องมือของนโยบาย การตัดสินใจเลือกเครื่องมือเพื่อมาแก้ปัญหา

สรุปได้ว่ากระบวนการกำหนดนโยบายนั้น ต้องเริ่มมาจากสภาพปัญหาของสังคมส่งผลให้เกิดปัญหาสาธารณะจากนั้นเกิดกระบวนการผลักดันทั้งภายในและภายนอกให้เป็นวาระนโยบาย ออกมาให้เกิดทางเลือกในการแก้ปัญหาของฝ่ายการเมือง ออกมาเป็นรูปแบบของนโยบายให้สอดคล้องกับปัญหาสาธารณะที่เกิดขึ้น

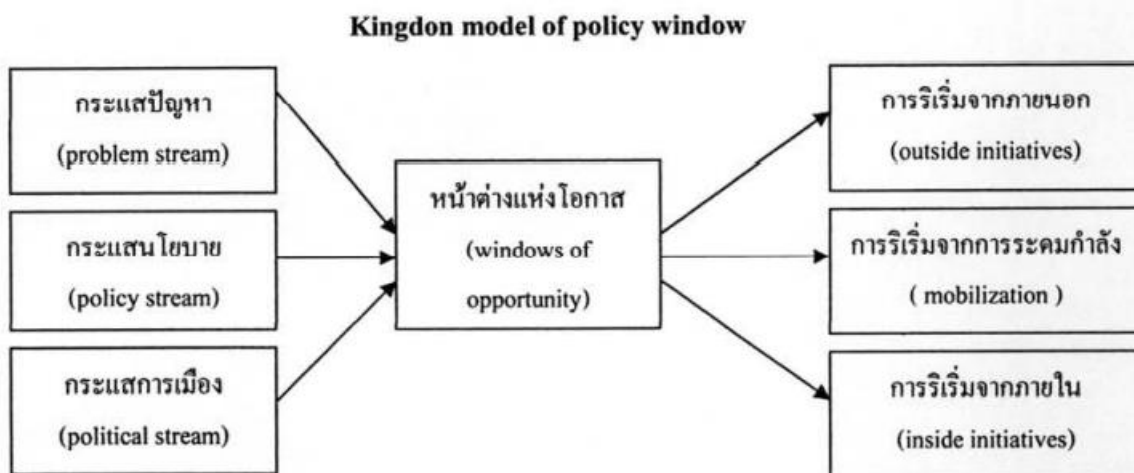
ในส่วนขั้นตอนนี้ถือว่าเป็นขั้นตอนที่สอดคล้องกับเรื่องที่ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาเป็นการอธิบายให้เห็นถึง สภาพก่อนที่จะพัฒนามาเป็นระเบียบวาระนโยบาย ระเบียบวาระนโยบาย แรงผลักดันระเบียบวาระนโยบาย ของกลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยสนใจในการศึกษา เป็นการอธิบายให้เห็นชัดเจนก่อนที่จะมีการกำหนดนโยบายออกมา

2.6 แนวคิดพหุกระแสในกระบวนการก่อรูปนโยบาย

แนวคิดพหุกระแสในการก่อรูปนโยบายได้มีนักวิชาการให้ความหมายไว้มากมาย โดยมีรายละเอียดดังนี้

Birkland (2017) ให้ความหมายของวาระนโยบายไว้ว่า หมายถึง ชุดของปัญหา การเข้าใจถึงสาเหตุ ปัจจัย สัญลักษณ์ รวมไปถึงผลลัพธ์ และองค์ประกอบอื่น ๆ ที่มีความเกี่ยวข้องนำไปสู่ประเด็นปัญหาสาธารณะในการเข้าสู่วาระนโยบาย

Kingdon (1984) ให้ความหมายของวาระนโยบาย คือ ประเด็นและปัญหาของผู้ปฏิบัติงานและประชาชนที่มีความเชื่อมโยงกันให้เกิดความสนใจอะไรบางอย่าง ซึ่งวาระนโยบายนั้นจะแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ “วาระนโยบายจากรัฐบาล” หมายถึง ปัญหาที่กำลังได้รับความสนใจจากรัฐบาลในการแก้ไขปัญหา “วาระการตัดสินใจจากรัฐบาล” หมายถึง ปัญหาที่อยู่ในระหว่างวาระนโยบายของฝ่ายรัฐบาลซึ่งกำลังอยู่ในขั้นตอนการพิจารณากระบวนการตัดสินใจเลือกและกำหนดวาระของนโยบายตามพหุสังคมที่แสดงไว้ใน “กระบวนการกำหนดวาระนโยบาย” ประกอบไปด้วย 3 กระแสหลักที่เป็นอิสระต่อกัน คือ กระแสปัญหา กระแสทางการเมือง กระแสนโยบาย เมื่อปฏิสัมพันธ์ของกระแสทั้งสามแบบมารวมตัวกันจะเปิดหน้าต่างนโยบายขึ้น ทำให้ประเด็นปัญหานั้นเข้าสู่วาระการพิจารณาของรัฐบาลและถูกจัดทำออกมาเป็นนโยบาย

ภาพประกอบ 2 Kingdon model

ที่มา : ปรับปรุงจาก Kingdon (1984) and Cobb, Keith – Ross and Ross (1976) อ้างถึงใน Rushefsky (2002)

กระแสทั้งสามที่มีอิทธิพลต่อการเข้าสู่วาระนโยบายตามทัศนะของ kingdom 1984 เป็นคำอธิบายที่มีการข้ามผ่านวาระนโยบายจากนโยบายของรัฐบาลมาสู่วาระนโยบายการตัดสินใจ ทั้งนี้จึงขยายสามกระแส ดังต่อไปนี้

กระแสปัญหา กระแสที่เกิดจากประเด็นปัญหาโดยประชาชนในสังคมที่แสดงให้เห็นถึงปัญหาอะไรบางอย่างให้รัฐบาลเห็นและรู้สึกว่าต้องมีการทำอะไรบางอย่างเพื่อแก้ไขปัญหานั้น โดยที่ปัญหาเหล่านั้นมักจะมีผู้กำหนดนโยบายได้เนื่องจากประเด็นปัญหาของสังคมที่เกิดขึ้นหรือเป็นผลสะท้อนกลับจากเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ประชาชนให้ความสนใจในขณะที่ประชาชนจะตระหนักถึงสถานการณ์ของปัญหาได้แตกต่างกัน ตามการรับรู้ ความเข้าใจในแต่ละบุคคล เช่น กระแสปัญหาที่เกิดจากความสนใจของสื่อมวลชนต่อประเด็นใดประเด็นหนึ่ง ในระยะยาวซึ่งจะก่อให้เกิดความรู้และความรู้สึกของสังคมร่วมกัน

กระแสทางการเมือง กระแสจากการเปลี่ยนแปลงภายในที่ได้จากแรงขับเคลื่อนจากระบบราชการและระบบการเมือง สภาพอารมณ์ทางการเมืองของประชาชน ให้ความสำคัญกับกระแสการเมืองว่าเป็นกระแสที่มีอิทธิพลต่อการผลักดันวาระนโยบายของรัฐบาลมากที่สุด เช่น การเปลี่ยนแปลงการบริหารราชการแผ่นดิน หรือพรรคใหญ่ในสภา การลงประชามติ ซึ่งตัวอย่างทั้งหมดที่กล่าวมา อาจส่งผลกระทบต่อเกี่ยวข้องกับกระแสอื่น ๆ ด้วยในเวลาเดียวกัน เมื่อพิจารณากระแสปัญหาควบคู่กับกระแสการเมืองก็ พบว่าทั้งสองกระแสมีความสำคัญต่อการผลักดัน “วาระนโยบาย” เป็นอย่างมาก เพื่อนำไปสู่การเปิดหน้าต่างนโยบายและเกิดกระบวนการตัดสินใจเชิงนโยบาย ภายในระบบการเมือง

กระแสนโยบาย เป็นกระแสที่เกิดขึ้นภายหลังจากกระแสปัญหาและกระแสการเมืองได้ร่วมกันผลักดันวาระนโยบายดังกล่าวออกมาเป็นกระแสแห่งการแก้ไข เนื่องจากกระแสนี้สามารถให้ทางเลือกในการแก้ปัญหาให้กับรัฐบาลเพื่อทำการจัดการกับปัญหาได้ ในส่วนนี้ผู้ผลักดันนโยบายคือตัวแสดงที่สำคัญในการให้ข้อมูลเพื่อทำการเข้าสู่การเลือกนโยบายเพื่อแก้ปัญหาของรัฐบาล เช่น การออกกฎหมายหรือกฎเกณฑ์ข้อบังคับต่าง ๆ เพื่อแก้ปัญหา เป็นต้น

หน้าต่างแห่งโอกาส หรือเรียกอีกอย่างว่า “หน้าต่างนโยบาย” คือ โอกาสสำหรับผู้ที่สนับสนุนหรือผู้ที่ดำเนินการผลักดันวาระนโยบายในการผลักดันให้เห็นถึงประเด็นปัญหาต่าง ๆ และข้อเสนอหรือทางออกเชิงแก้ไขปัญหาที่ผู้ผลักดันให้ความสนใจ

สรุปได้ว่ากระแสทั้ง 3 กระแส ดำเนินการอย่างเป็นอิสระต่อกันแต่แต่ละกระแสจะพัฒนาการต่อกัน กระแสปัญหาและกระแสทางการเมืองมีความสำคัญเป็นอย่างมากต่อการผลักดันให้เกิดวาระนโยบายไปสู่การเปิดหน้าต่างนโยบายทั้งที่เป็นหน้าต่างปัญหาและหน้าต่างทางการเมืองการที่หน้าต่างจะเปิดออกได้ จะมีความสำคัญในกระแสทางการเมืองหรือเกิดปัญหาใหม่ขึ้นมาทำให้เกิดความสนใจของเจ้าหน้าที่รัฐและประชาชนที่เกี่ยวข้องระบียบวาระของปัญหานั้นจะถูกกำหนดโดยทางเลือกต่าง ๆ จากกระแสนโยบายนำไปสู่การเปิดของหน้าต่างนโยบาย ดังนั้นสิ่งสำคัญ คือ หน้าต่างนโยบายหรือโอกาสที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหรือผู้สนับสนุนนโยบายจะผลักดันให้มีอำนาจทางการเมืองตัดสินใจรวมถึงสังคมส่วนรวมเห็นถึงประเด็นปัญหา ข้อเสนอเชิงนโยบาย และแรงสนับสนุนทางการเมืองมีเพียงพอจะทำให้เกิดการตัดสินใจในทิศทางที่ต้องการ

ในส่วนของแนวคิดพหุกระแสนั้นผู้วิจัยได้ทำเอาทั้ง 3 กระแส เข้ามาวิเคราะห์ในกระบวนการเข้าสู่วาระนโยบายของกลุ่มนักเรียนเลวเป็นแนวคิดที่ทำให้เห็นชัดเจนว่า เมื่อทั้ง 3 กระแส มารวมตัวกันจะเกิดการเปิดรับข้อเสนอหรือเรียกว่าหน้าต่างนโยบายเกิดขึ้น เพื่อเป็นข้อต่อรองรับในการปรับเปลี่ยนหรือแก้ปัญหาต่อผู้มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในเรื่องของการศึกษา และนำมาวิเคราะห์ว่าปัญหาที่ถูกเรียกร้องของกลุ่มนักเรียนเลว ปัญหาไหนถูกผลักดันจากกลุ่มนักเรียนเลวจนนำไปสู่การตัดสินใจของผู้มีอำนาจ จนกลายออกมาเป็นแนวทางการแก้ปัญหาอย่างเป็นรูปธรรม

2.7 แนวคิดการเคลื่อนไหวทางสังคม

แนวคิดการเคลื่อนไหวทางสังคมมีความหมายที่แตกต่างกันออกไปผู้วิจัยได้สรุปความหมายจากนักวิชาการที่ออกมาให้ความหมายของการเคลื่อนไหวทางสังคมดังนี้

Meyer and Tarrow (1998) ให้ความหมายของการเคลื่อนไหวจากการสรุป ทฤษฎี SMS อาศัยสมมติฐานพื้นฐานของต้นไม้ ประการแรก การประท้วงทางสังคมได้เปลี่ยนจากการเป็นการเมืองแบบประชาธิปไตยแบบกระจาย กลายเป็นการเมืองแบบประชาธิปไตย ที่มีองค์ประกอบที่ไม่สิ้นสุดในชีวิตสมัยใหม่ประการที่สอง พฤติกรรมประท้วงถูกนำมาใช้มากขึ้น โดยแบ่งตามเขตเลือกตั้งที่หลากหลายมากขึ้น และใช้เพื่อแสดงการเรียกร้องที่หลากหลายกว่าที่เคยเป็นมา ประการที่สาม ความเป็นมืออาชีพและการทำให้เป็นสถาบันอาจเปลี่ยนกลไกสำคัญของการกล่าวอ้างที่เป็นข้อโต้แย้ง นั่นคือขบวนการทางสังคม ให้กลายเป็นเครื่องมือภายในขอบเขตของการเมืองตามแบบแผน(S.Tarrow, 1998)มีการเพิ่มขึ้นของรูปแบบการโต้แย้งที่เป็นสถาบันมากขึ้น ในทำนองเดียวกันความขัดแย้งแพร่กระจายไปยังภาคส่วนของประชากรที่ใหญ่ขึ้น มี (1) สังคมและการแพร่กระจายทางประชากรศาสตร์ และ (2) การแพร่กระจายเชิงพื้นที่ เพศเป็นการเปลี่ยนแปลง

ที่โดดเด่นที่สุด: ผู้หญิงเริ่มมีบทบาทสำคัญในการประท้วงมากขึ้นเรื่อย ๆ นอกจากนี้ นักเคลื่อนไหวเพื่อปฐมนิเทศฝ่ายขวาทางการเมืองก็ปรากฏตัวขึ้นการระดมกำลังแพร่กระจาย ในกลุ่มอายุ ตั้งแต่ชายจนถึงหญิง และจากคนงานและนักเรียนไปจนถึงกลุ่มสังคมอื่น ๆ นอกจากนี้ กลวิธีและสัญลักษณ์ของการประท้วงทางสังคมยังแพร่กระจายไปตามภูมิศาสตร์ในทำนองเดียวกัน กับการถือกำเนิดของอินเทอร์เน็ต การประท้วงจึงแพร่ระบาดทางออนไลน์และทางโทรศัพท์บ่อยขึ้น ดังนั้นรูปแบบขององค์การการประท้วงจึงถูกกำหนดใหม่ และการแพร่กระจายอย่างรวดเร็วยิ่งขึ้น

Lyman, Ford M (1995) ได้ให้ความหมายว่า เป็นการเคลื่อนไหวทางสังคมก่อให้เกิดปรากฏการณ์ที่เปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ทางสังคม เพื่อให้ได้มาซึ่งเป้าหมายทางการเมืองทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง สภาพแวดล้อม และสิทธิส่วนบุคคล

ประภาส ปิ่นตบแต่ง (2552) ได้ให้ความหมายของการเคลื่อนไหวทางสังคมเป็นการเปลี่ยนแปลงไปตามบริบททางสังคม การเมือง เศรษฐกิจ โดยจะมีการแบ่งทฤษฎีออกเป็น 3 กระแส โดยมีรายละเอียดดังนี้

ทฤษฎีการรวมกลุ่ม เป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นในสังคมที่ไม่ปกติ ไร้โครงสร้างทางสังคม ไม่อยู่ภายใต้บรรทัดฐานเดียวกันทางสังคม หรือความสัมพันธ์ทางสังคม ไร้เหตุผล ทิศทาง ด้วยเหตุนี้เองกระบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมจึงถูกมองว่าเป็นขบวนการที่เกิดขึ้นมาในเชิงลบ เพราะเป็นการกระทำที่รวมกลุ่มกันในลักษณะไร้ซึ่งเหตุผล

ทฤษฎีระดมทรัพยากร เป็นการเติบโตขึ้นของการเคลื่อนไหวทางสังคมที่ลุกขึ้นมาท้าทายทางสังคม และเป็นความเห็นหรือความเชื่อของกลุ่มคนที่แสดงความคิดเห็น เพื่อเป็นทางเลือกสำหรับการเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างทางสังคม เพื่อให้ได้มาซึ่งการกระจายผลประโยชน์ทางสังคม และมียุทธวิธีการเคลื่อนไหวที่สำคัญ วิธีการท้าทาย ชัดขวางระบบการเมืองแบบปกติ และการปฏิบัติการซึ่งหน้า

ทฤษฎีขบวนการทางสังคมแบบใหม่ หมายถึง การรวมกลุ่มที่มีจุดหมายเดียวกันในการเปลี่ยนแปลงสังคม ในเชิงโครงสร้างทางสังคม และความสัมพันธ์ทางสังคมระเบียบใหม่ทางสังคม การเปลี่ยนแปลงรากฐานของสังคมทั้งในเรื่องค่านิยมทางวัฒนธรรม การพัฒนาวิถีชีวิตแบบใหม่ขึ้นมาเป็นตัวกำหนดทางเลือกปราศจากการถูกครอบงำ

การเคลื่อนไหวทางสังคมแบบกลุ่มก้อน องค์กร มีเป้าหมายร่วมกัน ต่อต้านสิ่งเดียวกัน มียุทธศาสตร์การเคลื่อนไหวที่ชัดเจน ทั้งเป็นการเคลื่อนไหวแบบทางการหรือไม่เป็นทางการ โดยส่วนมากจะเป็นการเคลื่อนไหวทางการเมือง หรือประเด็นที่เกี่ยวกับสังคมความเป็นอยู่ โดยจะแบ่งการเคลื่อนไหวทางสังคม ออกเป็น 3 ประเภท ดังต่อไปนี้ (ภัทรชมน รัตนางกูร, 2553)

กลุ่มผลักดัน หมายถึง กลุ่มที่มีการเคลื่อนไหวเชิงรุกเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง การกำหนดนโยบาย หรือเปลี่ยนแปลงการจัดทำแผนนโยบายขึ้นมาใหม่อีกครั้ง เช่น กลุ่มเคลื่อนไหวทางการศึกษา

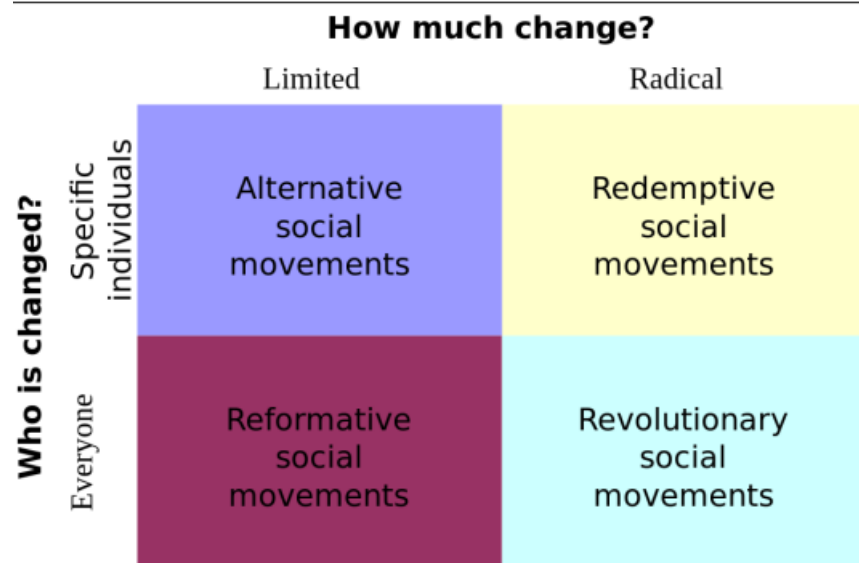
กลุ่มผลประโยชน์ หมายถึง กลุ่มที่มีการเคลื่อนไหวตั้งรับเพื่อปกป้องตัวเอง เป็นกลุ่มเคลื่อนไหวที่ยึดนโยบายและมีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายของฝ่ายรัฐบาล เช่น กลุ่มนายทุน กลุ่มราชการ

กลุ่มอุดมการณ์ หมายถึง กลุ่มที่มีการเคลื่อนไหว มีความต้องการให้มีการเปลี่ยนแปลงในเชิงอำนาจ มีความต้องการให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในเชิงอำนาจเพื่อเป็นประโยชน์ต่อกลุ่มตน

ไชยรัตน์ เจริญสินโอฟาร์ (2538) ได้นำเสนอว่า ประชาสังคมในรูปแบบการเคลื่อนไหวทางสังคมเป็นเวทีแห่งการต่อสู้ทางอุดมการณ์ระหว่างฝ่ายต่าง ๆ ที่มีความหลากหลาย มีความซับซ้อน ทั้งขัดแย้งกันรวมถึงการร่วมมือกัน อาจจะมีการใช้ความรุนแรงหรือการใช้สันติวิธีตามกลยุทธ์และสถานการณ์ต่าง ๆ ตามยุคโลกาภิวัตน์ ที่เป็นตัวแทนของประชาธิปไตยที่ต่อสู้เรียกร้องเสรีภาพและความเสมอภาค ขบวนการสังคมนิยมใหม่มีการจัดองค์กรแบบเครือข่ายมากกว่าเป็นกลุ่มที่ชัดเจน การเคลื่อนไหวในประชาสังคมเป็นการปรับเปลี่ยน โครงสร้าง กฎเกณฑ์ กติกาและอุดมการณ์ทางสังคมมากกว่าการที่เข้าไปต่อสู้กับรัฐโดยตรง

2.7.1 ประเภทการเคลื่อนไหวทางสังคม

ความแตกต่างระหว่างการขับเคลื่อนทางสังคมที่มีความต้องการจะเปลี่ยนแปลงทางสังคมตามความต้องการของกลุ่มเคลื่อนไหวทางสังคมของการปฏิรูป มีความต้องการให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอะไรบ้าง โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงทางสังคม การเคลื่อนไหวทางสังคมทางเลือกรวมเน้นไปที่การพัฒนาตนเองและมีขีดจำกัดในการเปลี่ยนแปลงเฉพาะต่อความเชื่อและพฤติกรรมของแต่ละกลุ่มรวมถึงกลุ่มเคลื่อนไหวต่อต้าน มีความพยายามที่จะปกป้องหรือปฏิเสธการเปลี่ยนแปลงทางสังคม

Based on Aberle (1966)

ภาพประกอบ 3 ประเภทของการขับเคลื่อนไหวทางสังคมของ

ที่มา : (Aberle David F, 1966)

Aberle David F (1966) ได้แบ่งการเคลื่อนไหวทางสังคมไว้ทั้งหมด 4 รูปแบบ โดยมีเนื้อหา ดังนี้

1. การเคลื่อนไหวทางสังคมแบบมีกำหนดทางเลือก ที่มุ่งเน้นไปที่ประเด็นการปรับเปลี่ยนของพฤติกรรมบางประการของตัวกลุ่มบุคคล

2. การเคลื่อนไหวทางสังคมแบบระบบหรือถอนที่มีความต้องการในการเปลี่ยนแปลงในด้านวัฒนธรรม ระบบความคิด คุณค่า ใช้วิธีการเจรหน้ากับประเด็นที่ไม่ใช่แค่เกี่ยวข้องกับตัวผู้เคลื่อนไหวเองแต่ยังรวมถึงความคิดเห็น ที่ครอบงำสังคมอยู่ การเคลื่อนไหวนี้พัฒนาขึ้นจากเงื่อนไขของการเลือกปฏิบัติอันซึ่งมีรากฐานเดิมมาจากวัฒนธรรมที่อยู่ภายในสังคม

3. การเคลื่อนไหวทางสังคมเพื่อปฏิรูปทางสังคม เป็นการเคลื่อนไหวที่ต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมตั้งแต่การผลักดันไปตลอดจนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงนโยบาย ในส่วนตัวบุคคล ความคิด ที่อยู่แล้วในระบบสังคมไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ใด ๆ

4. การเคลื่อนไหวโดยการปฏิวัติทางสังคม ให้ความสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงระบบสถาบันทางสังคม ทั้งในระบบเศรษฐกิจ ระบบการเมือง อาจสะท้อนถึงคุณค่าวัฒนธรรมของนัก

เคลื่อนไหว เช่น สถาบันการเมืองที่เข้าข่ายต่อการไม่ให้ความสำคัญต่อคุณค่าของประชาธิปไตย การกีดกันทางความคิดในการแสดงออกแบบเสรีภาพ ทั้งทางด้านสิทธิมนุษยชนในระบบการเมือง หรือการสร้างความปลอดภัยในระบบเศรษฐกิจ การก่อตัวในการปฏิรูปเหตุผลมุ่งมาจากการที่ นักศึกษามองไม่เห็นตัวเลือกใหม่ที่ดีกว่าในระบบเดิม อันส่งผลให้ระบบเก่านั้นขาดความไม่เป็น ธรรมโดยทั่วไปเกิดมาจากสาเหตุที่ระบบการเมืองไม่สามารถปรับตัวตามสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป

การเคลื่อนไหวทางสังคม จะถูกแบ่งออกเป็น 3 รูปแบบ ดังนี้ สมชัย (สมชัย ภัทรธนาพันธ์, 2559)

1. การเคลื่อนไหวในรูปแบบเป็นผู้ทำลายหรือผู้ควบคุมโครงสร้างและระบบแห่งอำนาจ นิยม เช่น หน่วยงานราชการ บริษัทขนาดใหญ่ สถาบันการศึกษา ฯ ที่เป็นโครงสร้างระบบแห่ง อำนาจที่มีการตัดสินใจร่วมกัน ที่มีการบังคับตรวจสอบ

2. การเคลื่อนไหวทางสังคมในรูปแบบปฏิบัติการรวมตัวของผู้คน เพื่อเป็นการทำอำนาจ ปกป้องโครงสร้างแห่งระบบอำนาจนิยมในการเคลื่อนไหวทางสังคม เป็นการปฏิบัติร่วมกันเป็น รูปแบบ กลุ่มคนในสังคม เพื่อเรียกร้องต่อต้านอย่างเปิดเผย

3. การเคลื่อนไหวทางสังคมในรูปแบบการปฏิบัตินอกสถาบันทางการเมือง เพื่อให้เกิดการ บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ หรือเรียกว่า การปฏิบัติทางการเมืองที่ไม่ปกติ

2.7.2 ยุทธวิธีเคลื่อนไหวของขบวนการทางสังคม

ยุทธวิธีการเคลื่อนไหวทางสังคมมีรูปแบบมากมายผู้วิจัยจึงได้สรุปยุทธวิธีในการ เคลื่อนไหวทางสังคมจากนักวิชาการได้ดังนี้

การเคลื่อนไหวเปิดรูปแบบใหม่และวิถีใหม่ ๆ โดยเป็นการปฏิเสธแนวคิดการทำงานที่ แตกต่างไปจากเดิมของรัฐ การสร้างกิจกรรมประจำวันที่แตกต่างไปจากของรัฐ การต่อสู้ดิ้นรนทาง สังคมของกลุ่มเคลื่อนไหว เป็นการต่อสู้เพื่อให้หลุดพ้นจากตรรกะของรัฐและกฎหมายรวมไปถึง สถาบันของรัฐ การวิพากษ์วิจารณ์รัฐและการปฏิเสธความสัมพันธ์กับรัฐนั้นเกิดขึ้นในการ เคลื่อนไหวโดยตรง บนวิถีการสร้างแนวปฏิบัติใหม่ ๆ (Schwartz, 2003)

การเคลื่อนไหวทางสังคมในการปฏิเสธความสัมพันธ์กับรัฐแบ่งโดย (McAdam, 2006) ออกเป็น 3 ประการ

1. การปฏิเสธรัฐเองนำไปสู่การสร้างแนวปฏิบัติทางสังคมและการเมืองซึ่งการกระทำของ ขบวนการเกิดขึ้นจากการสร้างการทดลองที่แปลโลกทัศน์และการแทรกแซงจากรัฐและสถาบันของ รัฐถูกปฏิเสธ

2. การปฏิเสธรวิธการทำงานของรัฐและสถาบันของรัฐนำไปสู่รูปแบบทางเลือกขององค์กรและการดำเนินการโดยมุ่งเน้นที่การเผชิญหน้าทางการเมืองนอกสถาบันกับรัฐในฐานะเป้าหมายของการเรียกร้องและผู้ผลิตนโยบายที่มุ่งเน้นเป้าหมายของการเคลื่อนไหว

3. การปฏิเสชนโยบายที่รัฐประกาศใช้ที่เป็นนโยบายที่ล้มเหลวในการผลิตนโยบายบางอย่างนำไปสู่การสร้างข้อเสนอแนะสำหรับนโยบายที่แทรกซึมอยู่ในโลกทัศน์ของการเคลื่อนไหวและมีความตั้งใจที่จะรวมเข้ากับสถาบันของรัฐเมื่อมีโอกาสทางการเมืองเกิดขึ้น

(ประภาส ปิ่นตบแต่ง, 2541) ได้แบ่งแนวทางของการเคลื่อนไหวทางสังคมเกี่ยวกับการต่อสู้และยุทธวิธีการเคลื่อนไหวทางสังคมไว้ดังนี้

1. ยุทธวิธีการในการขัดขวาง เป็นการท้าทายอำนาจทางการเมือง เป็นวิธีการที่เข้าไปขัดขวาง ใช้วิธีการกดดันกระบวนการตัดสินใจในรูปแบบใหม่ที่นอกเหนือจากการใช้กลยุทธ์ผ่านกระบวนการเลือกตั้งและการทำรัฐประหารโดยทหาร เช่น การเคลื่อนไหวประท้วงของขบวนการเคลื่อนไหวด้านสิทธิ และความเป็นพลเมือง การตั้งคำถามหาถึงความชอบธรรมที่ดำรงอยู่ โดยจะแบ่งเป็น 2 ระดับ ดังนี้

1.1 ระดับการกระทำแบบท้าทาย ที่ไม่เป็นที่ผิดกฎหมายแต่ใช้ความกล้าได้กล้าเสียของผู้เคลื่อนไหวทางสังคม โดยมีเหตุแห่งความเสียหาย เช่น การคว่ำบาตร การยุติการติดต่อกันในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เพื่อเป็นข้อต่อรอง

2. ระดับของกิจกรรมที่มีลักษณะที่เป็นสิ่งผิดกฎหมาย แต่เป็นการปฏิบัติด้วยยุทธวิธีการที่ไร้ความรุนแรง

2.1 การดื้อแพ่ง การกระทำที่แสดงออกอย่างเห็นได้ชัดถึงเจตนาในการฝ่าฝืนและต่อต้านกฎหมายโดยสันติวิธี เป็นการประท้วงหรือคัดค้านคำสั่งของผู้ปกครอง การต่อต้านการกระทำของรัฐบาลที่ประชาชนเห็นว่าไม่ชอบธรรม จุดมุ่งหมายหลักของปฏิบัติการดื้อแพ่ง คือ เพื่อสื่อสารให้สาธารณชนและสังคม เพื่อเป็นการปลุกจิตสำนึกคนในสังคมให้ตระหนักรู้ถึงความ อยุติธรรม ความทุกข์ยาก ความเดือนร้อนของประชาชนที่ได้รับ พร้อมกับใช้การปฏิเสชแบบตัวแทน

2.2 การบอยคอต คือ เป็นการกระทำที่ไม่ผิดกฎหมายหรือเป็นการกระทำที่ละเมิดกฎหมายแต่อย่างใด เป็นการกระทำที่อาศัยการแลกเปลี่ยนด้วยการสูญเสียทางด้านเศรษฐกิจ ความสะดวกสบายของผู้ร่วมมือกระทำ

2.3 การนั่งประท้วง คือ การเคลื่อนไหวที่บุกเข้าไปนั่งประท้วงในสถานที่หวงห้ามสำหรับกลุ่มคนที่บุกเข้าไปหรือไม่ได้รับสิทธิให้เข้าไปอยู่ ณ สถานที่นั้น การนั่งประท้วงสามารถกระทำได้โดยอาศัยคนกลุ่มเล็ก ๆ ไปจนกลุ่มคนขนาดใหญ่ที่มีการระดมเข้าร่วมอาจจะเป็นการเคลื่อนไหวที่

เข้มแข็งและไม่เข้มแข็ง ผู้คนที่จิตสำนึกในความเป็นพลเมือง และประเด็นสำคัญคือ การตอบโต้ และการควบคุมของรัฐยังไม่เข้มแข็งพอ

3. ยุทธวิธีการใช้ความรุนแรง โดยลักษณะสำคัญของวิธีการใช้ความรุนแรงนี้เป็นการทำให้เกิดการบาดเจ็บ เกิดอันตรายต่อชีวิต ความเสียหายทางด้านทรัพย์สินในสังคม วิธีการใช้ความรุนแรงนี้จุดสำคัญคือ รัฐสามารถเข้ามาควบคุม ผูกขาดอำนาจความชอบธรรมในการใช้เครื่องมือในการปราบปราม รัฐจะสามารถเข้ามาควบคุมการใช้ความรุนแรงได้ ผลของการใช้ความรุนแรงนั้นจะเกิดการขัดแย้ง เผชิญหน้ากันและเกิดการเมืองแบบแยกขั้ว เกิดการเปลี่ยนแปลงระบบพันธมิตร รูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่ม ผู้ที่เคลื่อนไหวแบบท้าทายกับระบบผู้ถืออำนาจทางการเมือง

4. ยุทธวิธีการเคลื่อนไหวตามช่องทางปกติ ลักษณะที่สำคัญคือ การไม่ต้องอาศัยความลงทุนสูง แต่สามารถดึงดูดผู้คนเข้าร่วมกิจกรรมเป็นจำนวนมาก โดยเป็นวิธีการสถาบัน เช่น การเดินขบวนต่อต้าน การตกลงร่วมกันเพื่อยุติงาน ซึ่งทั้งสองวิธีการนี้เป็นวิธีการที่ใช้ในการต่อรองเชิงสถาบันที่มีความความชอบธรรมแบบระหว่างผู้เคลื่อนไหวได้เผชิญหน้าด้วยวิธีการดังกล่าว อาจจะมีรูปแบบวิธีการอื่น ๆ ช่วยในการเข้ามากดดันในการจัดกิจกรรม เช่น การเดินขบวนเพื่อหาเสียงสนับสนุนจากสื่อมวลชน การยึดพื้นที่โรงงานและสถานที่ทำงาน

ลักษณะความสำคัญของการต่อสู้ได้กล่าวโดย (สมชาย ปรีชากุล, 2543)

1. เป็นการเคลื่อนไหวที่ปรากฏขึ้นและเปิดเผยต่อสาธารณะ เพื่อให้สังคมรับรู้ มองเห็น เหตุผลของการโต้แย้งและการประท้วง ซึ่งทำให้เกิดการสนับสนุนมากกว่าต่อต้าน
2. เป็นการปฏิบัติการที่หลีกเลี่ยงความรุนแรง กระทำไปตามมโนธรรมสำนึกและเหตุผลแห่งความถูกต้องโดยไม่ใช้กำลังข่มขู่ การต่อสู้จึงไปกันไม่ได้กับการใช้ความรุนแรง
3. ปฏิบัติการต่อสู้ไม่มีความจำเป็นต้องกระทำต่อกฎหมายที่ประชาชนมุ่งคัดค้านโดยตรง แต่อาจเป็นการต่อสู้ทางอ้อม ซึ่งมีการกระทำต่อกฎหมายและนโยบายอื่น ๆ ที่จะส่งผลต่อกฎหมายคัดค้านแทน การเคลื่อนไหวด้วยการต่อสู้ ซึ่งถือว่าการเคลื่อนไหวที่สาธารณะ และรัฐบอกเห็นว่าเป็นการเคลื่อนไหวที่ขัดและละเมิดต่อบทกฎหมาย กลุ่ม/ผู้กระทำจึงจำเป็นต้องมีวุฒิภาวะสูงและเข้าใจดีถึงการกระทำที่เป็นการประท้วง ว่ามิใช่เกิดขึ้นมาเพื่ออารมณ์หรือผลประโยชน์ของกลุ่มคนเพียงไม่กี่คน แต่เป็นไปเพื่อให้เกิดความยุติธรรมเกิดขึ้น และเพื่อเกิดผลประโยชน์ต่อส่วนรวม ดังนั้น ผู้เข้าร่วมในการประท้วงจึงต้องยินดีและยอมรับผลการลงโทษที่ตามมาหากมีการฝ่าฝืนกฎหมาย

Tarrow (1999) : Traugott (1995) : อ่างใน (ประภาส ปิ่นตบแต่ง, 2552) กล่าวถึง ตัวอย่างในการปฏิบัติของยุทธวิธีการขัดขวาง ทำลายระบบการเมืองแบบปกติตามหลักการ แนวทางการต่อสู้เพื่อต่อกฎหมายด้วยกัน 2 วิธี คือ

1. การเข้าควบคุมทรัพย์สินหรือทรัพยากร การเคลื่อนไหวโดยการเข้าไปยึดครองเพื่อใช้ผลประโยชน์ในทรัพย์สินของรัฐ รวมไปถึงทรัพย์สินของเอกชนบางประการ โดยไม่ได้รับการขออนุญาตและอาจจะไม่ถูกต้องตามกฎหมาย นอกเหนือจากนี้ยังไม่มีการเคลื่อนไหวที่อาศัยหลักการต่อสู้เพื่อเรียกร้องและทำให้ความรุนแรง เพื่อเป็นการแสดงให้กลุ่มชนชั้นนำ ผู้มีอิทธิพล สาธารณชนทั่วไปรับรู้ถึงความอยุติธรรม ความเดือดร้อนที่กลุ่มเคลื่อนไหวได้กระทำ

2. การปิดล้อมเพื่อขัดขวาง เป็นการเคลื่อนไหวด้วยการสร้างสิ่งกีดขวาง ปิดล้อมพื้นที่สถานที่ ที่เป็นเป้าหมายของกลุ่มเคลื่อนไหว เพื่อขัดขวางไม่ให้กลุ่มเป้าหมายเข้าไปดำเนินกิจกรรมตามปกติ ภายใต้สภาพของสังคมประชาธิปไตยในปัจจุบัน การสร้างเครื่องขัดขวางและการทำการปิดล้อมสถานที่ มีวัตถุประสงค์เพื่อท้าทายต่อผู้มีอำนาจ ในการจัดการของฝ่ายรัฐ ชนชั้นปกครอง ประเด็นสำคัญในการทำสิ่งขัดขวางในที่สาธารณะเป็นการพุ่งเป้าไปที่เป้าหมายเฉพาะกลุ่ม

McAdam (1992) : อ่างใน (กิ่งกาญจน์ สำนวนเย็น, 2552) ได้เสนอว่า กลุ่มเคลื่อนไหวทางสังคมจะต้องมีการจัดตั้งที่เข้มแข็ง มีกฎระเบียบขององค์กรที่เกิดขึ้นอย่างชัดเจน สมาชิกมีความยึดมั่นผูกพันต่อแนวทางการเคลื่อนไหวทางสังคมสูง ผู้นำหรือแกนนำมีความสามารถ มีความคิดที่จะวิเคราะห์สร้างสรรค์ คิดค้นยุทธวิธีการทำลาย กิจกรรม ในการขัดขวางใหม่ ๆ เพื่อสามารถปรับใช้ได้ตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้น

ยุทธวิธีการใช้ความรุนแรง เป็นการเคลื่อนไหวที่ทำให้เกิดการบาดเจ็บและล้มตายเป็น การสร้างความเสียหายให้แก่ทรัพย์สิน รวมถึงการข่มขู่ว่าจะใช้กำลัง โดยผ่านการเคลื่อนไหวเชิงสัญลักษณ์บางอย่างที่แสดงให้เห็นว่ากลุ่มเคลื่อนไหวมีความพร้อมที่จะใช้กำลังหากข้อเรียกร้องไม่ได้รับการตอบสนอง

การเคลื่อนไหวด้วยยุทธวิธีขัดขวางและทำลายต่ออำนาจ ของกลุ่มเคลื่อนไหวทางสังคม เป็นการเคลื่อนไหวถูกต้องตามกฎหมาย และสอดคล้องกับบรรทัดฐานของระบบประชาธิปไตย แต่จะถูกมองว่าเหมาะสมว่าเป็นการเคลื่อนไหวที่ผิดต่อระบบกฎหมาย ละเมิดกฎหมาย ส่วนหนึ่งเป็นเพราะสาธารณชนและรัฐต่างมองว่าลักษณะกิจกรรมของกลุ่มเคลื่อนไหวเป็นการเคลื่อนไหวโดยการบุกรุกยึดครองทรัพย์สินของรัฐ และการเข้าไปนั่งหรือยืนประท้วง ปิดถนน ขัดต่อระบบกฎหมาย

แนวคิดการเคลื่อนไหวทางสังคม ผู้วิจัยนำเอาแนวคิด มาวิเคราะห์ถึงบทบาทการเคลื่อนไหว กฤษฎี ยุทธวิธีการเคลื่อนไหวของกลุ่มนักเรียนเลวที่ใช้ในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ รวมไปถึงการพยายามเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการนโยบายสาธารณะเพื่อให้เกิดการเจรจา และการแก้ปัญหาพร้อมกัน

2.8 ทฤษฎีการระดมทรัพยากร

เป็นทฤษฎีที่สร้างขึ้นมาเพื่ออธิบายปฏิบัติการทางสังคม ที่เกิดขึ้นโดยมุ่งความสนใจกับปัญหาในการระดมมวลชน การเลือกใช้อุทธวิธีการในการเคลื่อนไหวต่อสู้อย่างมีประสิทธิภาพและเงื่อนไขเกี่ยวกับปัจจัยแห่งผลสำเร็จหรือผลล้มเหลวของการเคลื่อนไหวทางสังคม โดยเรียกทฤษฎีวิเคราะห์ใหม่นี้ว่า “ทฤษฎีการระดมทรัพยากร”

ในการวิเคราะห์ทางการเมืองของกลุ่มการเคลื่อนไหวทางสังคม จะต้องมียุทธศาสตร์ที่ใช้ในการสนับสนุนเพื่อให้สามารถดำรงอยู่ และ ดำเนินการจัดกิจกรรมตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยผู้ครอบครองทรัพยากรหลักก็คือ บัณฑิตบุคคล และกลุ่มองค์กรต่าง ๆ ภายในสังคม สามารถแบ่งออกได้หลายประเภท ดังนี้ (ประภาส ปิ่นตบแต่ง, 2552)

กลุ่มสมาชิกที่มีจุดหมายเดียวกัน คือ บุคคล หรือกลุ่มองค์กรที่เชื่อมั่นในเป้าหมายเดียวกันของการเคลื่อนไหวทางสังคม

กลุ่มสมาชิกผู้ให้การสนับสนุน คือ บุคคลที่คอยช่วยเหลือสนับสนุนทรัพยากรแก่องค์กรของกลุ่มเคลื่อนไหวทางสังคม

สังคมผู้ให้ความสนใจ คือ ผู้ที่ไม่ได้มีบทบาทในการเข้ามาเป็นสมาชิกผู้ร่วมขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมเดียวกัน แต่รับรู้ถึงเป้าหมายและกิจกรรมของกลุ่มขับเคลื่อนทางสังคมที่ไม่เป็นรูปแบบของ “กลุ่มเคลื่อนไหวฝ่ายตรงข้าม” หรือ “ฝ่ายต่อต้านการเคลื่อนไหว”

กลุ่มขับเคลื่อนทางสังคมในลักษณะฝ่ายตรงข้าม คือ ผู้ที่มีความคิดเห็นไม่ตรงกันกับเป้าหมายของกลุ่มเคลื่อนไหวทางสังคม โดยจะแบ่งออกเป็นลักษณะฝ่ายต่อต้านที่เป็นชนชั้นนำเป็นบุคคล องค์กร สถาบันทางการเมือง กลุ่มเคลื่อนไหวทางสังคม ฯ ซึ่งสามารถครอบครองทรัพยากรที่มีขนาดใหญ่ และฝ่ายต่อต้านที่เป็นมวลชน

จากทฤษฎีระดมทรัพยากรผู้วิจัยได้นำเอาทฤษฎีนี้เข้ามาวิเคราะห์ในเรื่องของวิธีการในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ และปัจจัยความสำเร็จและความล้มเหลวต่อตัวข้อเรียกร้องที่กลุ่มนักเรียนเลวได้ประกาศออกไปต่อรัฐบาล

2.9 เอกสารวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ค้นคว้างานวิจัยโดยมีจุดมุ่งหมายในการศึกษาบทบาทของกลุ่มเคลื่อนไหว “กลุ่มนักเรียนเลว” ในการผลักดันนโยบายด้านการศึกษาขณะเดียวกันก็มีส่วนหนึ่งที่มีเนื้อหาที่น่าสนใจและสอดคล้องกับงานวิจัยที่ผู้ศึกษากำลังจะศึกษาส่วนหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดพหุกระแส การระดมทรัพยากร การเคลื่อนไหวทางสังคม จากงานวิจัยที่ค้นพบมีรายละเอียดดังนี้

มัทนา โกสุมภ์ (2548) กระบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมของการเมืองภาคประชาชนกรณีของสวนสัตว์กลางคืน จังหวัดเชียงใหม่ วิจัยนี้มุ่งศึกษา กลไก และวิธีการของภาคประชาสังคมในกระบวนการตรวจสอบกรณีสวนสัตว์กลางคืน จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า การรณรงค์กลไกวิธีการทำงานของภาคี ๓ คือ การให้ข้อมูลความรู้ สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดการเมืองภาคประชาชน สิทธิพลเมือง สิทธิชุมชนและเสรีภาพในการร่วมแสดงความคิดเห็นและการตัดสินใจผ่านกระบวนการต่าง ๆ เช่น การร้องทุกข์ การตรวจสอบกระบวนการทำงานของอำนาจรัฐ การสื่อสารกับสาธารณะ โดยการใช้สื่อสาธารณะ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อบุคคล การสร้างพันธมิตรกับกลุ่มต่าง ๆ ที่ได้รับผลกระทบเดียวกันโดยใช้แนวคิดพหุนิยมในการทำงานความร่วมมือแบบข้ามกลุ่มและข้ามประเด็น ทั้งในระดับพื้นที่ ระดับประเทศ และระดับสากล

จากการได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องเนื้อหางานวิจัยนี้ได้มุ่งประเด็นศึกษาไปที่ กลไกและวิธีการของภาคประชาชนในการเคลื่อนไหวทางสังคม การรณรงค์ การให้ความรู้ ซึ่งสอดคล้องกับงานที่ผู้วิจัยสนใจศึกษา จึงนำมาปรับใช้กับวิจัยของผู้วิจัยให้เป็นกรอบการวิจัยที่คล้ายกัน คือ การศึกษาบทบาทและวิธีการในการผลักดันข้อเรียกร้องของกลุ่มนักเรียนเลวต่อนโยบายด้านการศึกษา เพื่อให้วิจัยของผู้วิจัยเองมีเนื้อหาที่เข้มข้นขึ้น

เชิญพร คงมา (2551) บทบาทของภาคประชาสังคมในการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต วิจัยนี้มุ่งศึกษา บทบาทในการดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต และปัญหาและอุปสรรคในการทำงานของภาคประชาสังคม ผลการศึกษาพบว่า บทบาทในการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตโดยองค์กรภาคประชาสังคมโดยแนวทางในการปกป้องเด็กและเยาวชนจะใช้บทบาทของการรณรงค์สร้างความตระหนักรู้เรื่องสื่ออินเทอร์เน็ต เน้นไปที่การรณรงค์ในลักษณะต่าง ๆ เช่น การชุมนุมต่อสาธารณะ การออกแถลงการณ์ การจัดทำเว็บไซต์ เผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร การขับเคลื่อนเพื่อให้หน่วยงานภาครัฐแสดงความรับผิดชอบและแสดงบทบาทที่เหมาะสม เช่น การร้องเรียนผ่านองค์กรที่มีหน้าที่ตรวจสอบการทำงานของภาครัฐ จะเน้นไปที่บทบาทด้านการรณรงค์สร้างความ

ตระหนักถึงเรื่องสิทธิเสรีภาพสื่ออินเทอร์เน็ต และการขับเคลื่อนทางกฎหมายและนโยบายที่กระทบต่อสิทธิเสรีภาพในการแสดงออก

จากการได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องของเนื้อหางานวิจัยนี้ได้มุ่งประเด็นศึกษาไปที่ บทบาทของภาคประชาสังคมในการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต เป็นการศึกษาถึงบทบาทของภาคประชาสังคม จากการศึกษาวิจัยนี้แล้วได้นำเอาผลการศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของภาคประชาสังคมในการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต นำมาเปรียบเทียบกับข้อมูลที่ผู้วิจัยได้ศึกษาและนำไปใช้ในขั้นตอนการอภิปรายผลการศึกษา

ยศกร วรรณวิจิตร (2555) บทบาทของภาคประชาสังคมในการร่วมผลักดันมาตรการใช้สิทธิตามสิทธิบัตรยาโดยรัฐ วิจัยฉบับนี้มุ่งศึกษาเรื่อง บทบาทของภาคประชาสังคมในการผลักดันมาตรการใช้สิทธิโดยรัฐต่อยาที่มีสิทธิบัตร ผลการศึกษาพบว่า การรวมตัวของภาคประชาชนเป็นการรวมกลุ่มในรูปแบบมีความสัมพันธ์แบบหลวม ไม่มีผู้นำในการขับเคลื่อนที่ชัดเจน ทุกคนถือว่าเป็นผู้มีส่วนร่วมและอุดมการณ์ร่วมกันและเข้ามาทำงานเพื่อจุดหมายเดียวกัน เป็นการทำงานร่วมกันผลักดันเพื่อให้ผู้ติดเชื้อเอชไอวีเข้าถึงการรักษา โดยการโน้มน้าวรัฐให้มีการประกาศใช้สิทธิเหนือสิทธิบัตรยาที่จำเป็นและมีราคาแพงนอกจากนั้นยังเรียกร้องความยุติธรรมด้วยการต่อสู้กับบริษัทยาข้ามชาติด้วยการฟ้องศาลยุติธรรมโดยภาคประชาสังคมเอง และได้มีการจัดการรณรงค์เพื่อให้ความรู้ระดมการสนับสนุนจากสังคมและสื่อมวลชน

จากการได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องงานวิจัยนี้ได้มุ่งประเด็นศึกษาไปที่ เป็นการศึกษาถึงบทบาทของภาคประชาสังคม จากการศึกษาวิจัยนี้แล้วได้นำเอาหลักของการสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทของภาคประชาสังคมในการผลักดันมาตรการใช้สิทธิยา นำมาสรุปเป็นข้อมูลบทบาทในการผลักดันที่เกิดขึ้น ผู้วิจัยจึงนำเอาหลักการมาปรับใช้เพื่อเป็นทางเลือกในการศึกษากลุ่มเคลื่อนไหวที่ผู้วิจัยกำลังศึกษา

สมพร หลงจิ (2560) บทบาทของมุสลิมไทยในการเคลื่อนไหวทางสังคมผลักดันการพัฒนาเศรษฐกิจอิสลามในประเทศไทย งานวิจัยนี้มุ่งหาคำตอบบทบาทการเคลื่อนไหวของกลุ่มชั้นนำของมุสลิมในประเทศไทยในการพัฒนาเศรษฐกิจอิสลามในประเทศไทย ด้านของการเงินอิสลาม ระบบตรวจสอบรับรองฮาลาล ผลการศึกษาพบว่า ขบวนการเคลื่อนไหวอิสลามและขบวนการเคลื่อนไหวทางเศรษฐกิจเกิดขึ้นในหลายยุคสมัยนับตั้งแต่ ออกกฎหมายบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ.2454 ขึ้นมาก็เกิดการก่อตั้งกลุ่มเคลื่อนไหวทางการเมืองขึ้นมา ตลอดระยะ 20 ปี การเคลื่อนไหวก็เริ่มเบาบางลงแต่ปัญหายังไม่ได้รับการแก้ไขโครงสร้างปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคมยังไม่ได้รับการตอบสนองต่อการดำรงชีวิตของประชากรมุสลิม โดยเฉพาะพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดน

ได้ เมื่อมีคนต่างพื้นที่เข้าไปมีบทบาทในเรื่องต่าง ๆ ความแตกต่างเรื่องความเชื่อ ภาษา ศาสนา วัฒนธรรม จะก่อให้เกิดปัญหาการดำรงชีวิตของชาวมุสลิม จึงมีการเคลื่อนไหวขึ้นมาเพื่อเรียกร้องโครงสร้างทางในการปกครองให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนในพื้นที่ โดยการรวมตัวกันเคลื่อนไหวของกลุ่ม หะยีสุหลง โต๊ะมีนา ประธานการอิสลามประจำจังหวัดปัตตานี ยื่นข้อเรียกร้องให้กลุ่มผู้ปกครองในพื้นที่ให้มีการจัดสัดส่วนที่เหมาะสม การใช้ภาษามลายูเป็นภาษาราชการเพื่อความสะดวกสบายของประชาชน เป็นต้น

จากการได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องของเนื้อหางานวิจัยนี้ได้มุ่งประเด็นศึกษาไปที่ บทบาทการเคลื่อนไหวของกลุ่มชั้นนำของมุสลิมในประเทศไทย เป็นการศึกษาถึงการเคลื่อนไหวของกลุ่มอิสลามที่มีมานานกว่า 20 ปี จากการศึกษาวิจัยนี้แล้วได้นำเอาหลักของการสืบค้นข้อมูลติดตามข่าวสารของกลุ่มอิสลามตั้งแต่การก่อตั้งสมัยแรก นำมาสรุปเป็นข้อมูลลำดับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ผู้วิจัยจึงนำเอาหลักการมาปรับใช้เพื่อเป็นทางเลือกในการศึกษากลุ่มเคลื่อนไหวที่ผู้วิจัยกำลังศึกษา

ธีรชา สุขรุ่ง (2562) การขับเคื่อนของขบวนการนิสิตและนักศึกษาของกลุ่มลูกชาวบ้าน มหาวิทยาลัยบูรพา งานวิจัยนี้มุ่งหาคำตอบในเรื่องเงื่อนไขและปัจจัยที่ทำให้กลุ่มลูกชาวบ้าน มหาวิทยาลัยบูรพาออกมาเคลื่อนไหวทางสังคม เพื่อศึกษาถึงรูปแบบการเคลื่อนไหวทางสังคมของกลุ่มลูกชาวบ้าน มหาวิทยาลัยบูรพา ผลการวิจัยพบว่า สมาชิกกลุ่มลูกชาวบ้านมหาวิทยาลัยบูรพา ในแต่ละคนมีแนวคิด อุดมการณ์และเจตจำนงที่หลากหลายและแตกต่างกันไป แต่ถึงจะมีแนวคิดอุดมการณ์ที่แตกต่างกันก็สามารถทำให้กลุ่มออกมาเคลื่อนไหวทางสังคมได้อย่างต่อเนื่อง โดยจะมีแนวคิดจุดมุ่งหมายเดียวกัน ในเรื่องการเมืองนั้นจะเห็นได้ว่ากลุ่มเคลื่อนไหวมีแนวคิดและความเชื่อเดียวกันในระบบประชาธิปไตยที่เชื่อว่าทุกคนเท่าเทียมกัน เรื่องของทางด้านเศรษฐกิจนั้นกลุ่มเคลื่อนไหวมองว่าระบบแบบทุนนิยมมีด้านไม่ดีมากกว่าด้านดี ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการผูกขาด การทุจริต เอาเปรียบ ความคิดเห็นด้านสิ่งแวดล้อมนั้นทุกคนมีความคิดเห็นเดียวกันว่าจำเป็นจะต้องอนุรักษ์ ดูแลทรัพยากรธรรมชาติเอาไว้ ด้านวัฒนธรรมด้านสมาชิกได้แสดงความคิดเห็นออกมาแตกต่างกัน ไม่ว่าจะด้วยความหลากหลายทางวัฒนธรรม การยึดติดกับวัฒนธรรมส่วนเรื่องการเคลื่อนไหวของกลุ่มนั้นกระบวนการคือการเคลื่อนไหวแบบดั้งเดิม เช่น ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านการทำค่าย ด้านการเมืองและกิจกรรมในมหาวิทยาลัยบูรพา โดยจะใช้แนวคิดการเคลื่อนไหวสังคมแนวใหม่มาใช้ มันไม่ใช่แค่การเคลื่อนไหวเรื่องแคบ ๆ เกี่ยวกับผลประโยชน์เฉพาะหน้า แต่มันเป็นการเคลื่อนไหวที่มุ่งเป้าหมายไปในระยะยาวสำหรับการดำเนินชีวิต รวมไปถึงความต้องการจะยกระดับคุณภาพชีวิตขึ้นมาให้ดีขึ้นไปจากเดิม ซึ่งปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นการ

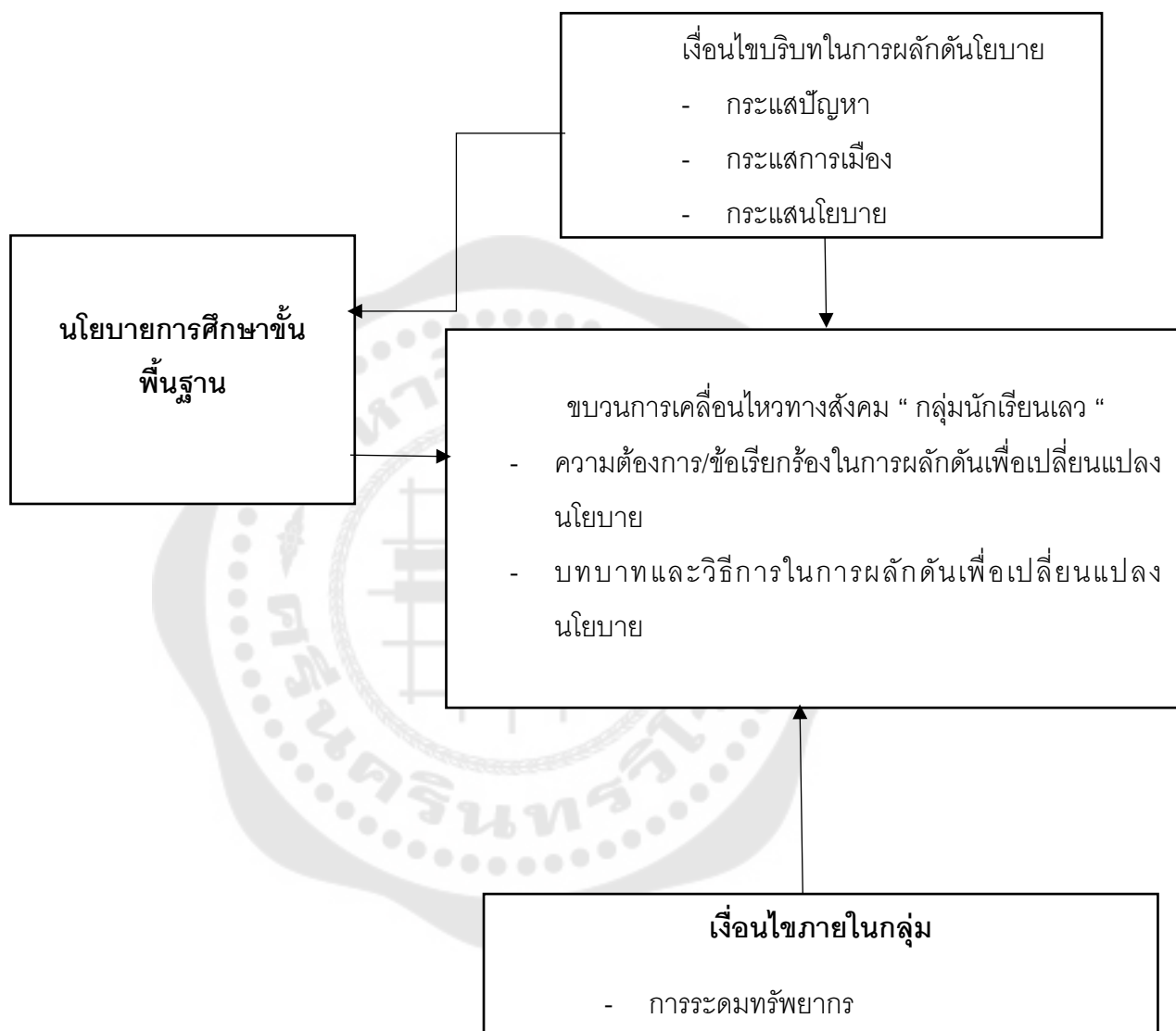
ร่วมมือกันระหว่างกลุ่มชาวประมงพื้นบ้านในอำเภอแกลง จังหวัดระยอง ลงไปสร้างและช่วยเหลือในการจัดขบวนการเคลื่อนไหว ทำให้มีระบบและส่งผลให้มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น

จากการได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องเนื้อหาวิจัยนี้ได้มุ่งประเด็นไปที่ปัจจัยที่ทำให้กลุ่มชาวบ้านมหาวิทยาลัยบูรพาออกมาเคลื่อนไหวทางสังคม ผู้วิจัยได้ศึกษาแล้วพบว่า จะเห็นได้ว่าปัจจัยเกี่ยวกับการที่กลุ่มชาวบ้านออกมาเคลื่อนไหวนั้นเกิดจากเรื่องของการเมือง เศรษฐกิจ วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม ทำให้ชาวบ้านรวมตัวกันออกมาเคลื่อนไหวทางสังคม ผู้วิจัยจึงสนใจเกี่ยวกับเรื่องปัจจัยที่ออกมาเคลื่อนไหวทางสังคมจึงนำมาเปรียบเทียบข้อมูลเพื่อเป็นแนวทางในการเก็บข้อมูลและสรุปผลงานวิจัย

ธีรดา นิตมณฑต (2563) การเข้าสู่วาระนโยบายอารยสถาปัตย์ระดับท้องถิ่นในพื้นที่ตำบลโป่งผ่า อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย งานวิจัยนี้มุ่งหาคำตอบใน เรื่องของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเข้าสู่วาระนโยบายอารยสถาปัตย์และบทบาทของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการเข้าสู่วาระนโยบายอารยสถาปัตย์ในระดับท้องถิ่นของตำบลโป่งผ่า โดยการวิเคราะห์การเข้าสู่วาระนโยบายอารยสถาปัตย์ระดับท้องถิ่นในพื้นที่ตำบลโป่งผ่าตามกรอบแนวคิดทฤษฎีกระแสปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเข้าสู่วาระนโยบายระดับท้องถิ่นซึ่งทำให้เห็นถึงกระบวนการเข้าสู่วาระนโยบาย คือ ประเด็นปัญหาสิ่งแวดล้อม ความสะดวกคนพิการที่ยังไม่เกิดขึ้นเป็นความตระหนักถึงปัญหาของประชาคมหรือเวทีหมู่บ้านจะเห็นได้ว่าพวกเขานั้นให้ความสำคัญกับโครงสร้างพื้นฐานที่กระทบต่อผู้คนจำนวนมากส่วนใน กระแสการเมืองผู้มีอำนาจจากการเมืองยังไม่มีกระแสเคลื่อนไหวมากนักด้วยปัจจัยภายนอกที่คณะผู้บริหารซึ่งเป็นนักการเมืองท้องถิ่นถูกปลดยังไม่เกิดการเลือกตั้งใหม่จึงอยู่ภายในอำนาจการปกครองของข้าราชการประจำส่วนสุดท้ายกระแสนโยบายที่ส่งผลต่อการหาทางเลือกและแก้ไข ปัญหาที่เกิดขึ้นยังไม่มีชัดเจนปัจจัยด้านทรัพยากรบุคคลที่เป็นอุปสรรคสำคัญหลักในการผลักดันให้ปัญหาไม่สามารถเข้าสู่วาระการตัดสินใจได้เมื่อกระแสปัญหา กระแสการเมืองมาบรรจบกันแล้ว แต่กระแสนโยบายที่มีอุปสรรคสำคัญจึงต้องอาศัยผู้ผลักดันนโยบายให้มีบทบาทมากขึ้นในการทำให้หน้าต่างเปิดออกจะทำให้ประเด็นปัญหาเข้าสู่วาระนโยบายต่อไป

จากการได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องเนื้อหางานวิจัยนี้ได้มุ่งประเด็นศึกษาไปที่ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเข้าสู่วาระนโยบายอารยสถาปัตย์ในระดับท้องถิ่น เป็นการศึกษาผลของการผลักดัน จนนำไปสู่การได้รับการตัดสินใจของผู้มีอำนาจจนนำไปสู่การเปิดรับทางเลือกนโยบายจากกลุ่มเคลื่อนไหววัตถุประสงค์นี้ผู้วิจัยนำมาเป็นตัวเลือกใช้เพื่อนำมาวิเคราะห์หลังจากผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลทั้งหมดแล้ว นำมาวิเคราะห์เกี่ยวกับประเด็นใดบ้างที่กลุ่มเคลื่อนไหวได้ผลักดันแล้ว ได้รับความสนใจจากผู้มีอำนาจจนนำไปสู่การจัดการแบบเป็นรูปธรรม

2.10 กรอบแนวคิด

บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่องบทบาทของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม"กลุ่มนักเรียนเลว" ในการผลักดันนโยบายด้านการศึกษา เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพมุ่งเน้นศึกษาตามวัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เป็นการศึกษาความต้องการและข้อเรียกร้องของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม"กลุ่มนักเรียนเลว" ที่มีต่อนโยบายด้านการศึกษาในระดับชั้นพื้นฐาน ในช่วงเวลา ปี พ.ศ. 2562 จนถึง ปีพ.ศ. 2564 โดยอาศัยการเก็บข้อมูลแบบชุดคำถามปลายเปิด

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เป็นศึกษาบทบาทและวิธีการในการผลักดันข้อเรียกร้องของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม"กลุ่มนักเรียนเลว" ต่อนโยบายด้านการศึกษาชั้นพื้นฐานมุ่งเน้นไปที่กลุ่มตัวอย่างในการเข้ามามีบทบาทในกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในการเก็บข้อมูล โดยอาศัยชุดเก็บข้อมูลแบบสัมภาษณ์เป็นหลัก โดยมีขั้นตอนการศึกษาดังต่อไปนี้

- 1.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญในการวิจัย
- 1.2 เครื่องมือที่ใช้สำหรับการวิจัย
- 1.3 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
- 1.4 วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญในการวิจัย

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญในการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

1. ผู้ที่ให้ข้อมูลหลัก ผู้ศึกษาได้เลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลโดยการสุ่มแบบเจาะจง โดยมีเกณฑ์ที่สำคัญคือ ตัวแทนของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม"กลุ่มนักเรียนเลว" ที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมภายในกลุ่มนักเรียนเลวในการผลักดันปัญหาด้านการศึกษาและสามารถให้ข้อมูลอันเป็นผลประโยชน์กับงานวิจัยชิ้นนี้ เพื่อให้ได้ข้อมูลประวัติความเป็นมาของกลุ่มนักเรียนเลว ความต้องการข้อเรียกร้อง และวิธีการเคลื่อนไหวทางสังคมของกลุ่มนักเรียนเลว เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมจึงจำเป็นต้องใช้วิธีการแบบสนโนว์บอลคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลจากการแนะนำของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ และจะไม่ระบุชื่อผู้ให้สัมภาษณ์ลงไป ข้อมูลเพื่อความปลอดภัยต่อตัวผู้ให้ข้อมูล

2. ผู้ให้ข้อมูลรอง เพื่อให้ได้ข้อมูลเพิ่มเติมจากการศึกษา ผู้วิจัยจึงได้หาข้อมูลจากการทำกิจกรรมบนโลกออนไลน์ การทำคอนเทนต์ต่าง ๆ การชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับกลุ่มนักเรียนแล้ว ผู้วิจัยจึงทำการสุ่มเลือกผู้คนที่แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกลุ่มนักเรียนผ่านทางโลกออนไลน์ เป็นคนที่ร่วมดำเนินการเพื่อผลักดันกิจกรรมต่าง ๆ บนโลกออนไลน์ของกลุ่มนักเรียนแล้วจากนั้นใช้วิธีสโนว์บอล

3.2 เครื่องมือที่ใช้สำหรับการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม"กลุ่มนักเรียนแล้ว" ในการผลักดันนโยบายด้านการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ โดยเป็นการเก็บข้อมูลแบบการสัมภาษณ์ การรวบรวมเอกสารข้อมูลที่เกี่ยวข้อง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบไปด้วย

3.2.1 แบบสัมภาษณ์ การสร้างแบบสัมภาษณ์นั้นจะถูกสร้างขึ้นจากกรอบแนวคิดทฤษฎีจากการทบทวนวรรณกรรม หลังจากนั้นนำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิจัยตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนเพื่อนำไปสัมภาษณ์ต่อผู้ให้ข้อมูล

3.2.2 เอกสาร เอกสารข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มนักเรียนแล้ว ที่ออกโดยกลุ่มนักเรียนแล้ว เอกสารที่จัดทำขึ้นโดยกลุ่มนักเรียนแล้วและข่าวสารจากสื่อกระแสหลักเกี่ยวกับกลุ่มนักเรียนแล้ว

3.3 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการนำเอาแบบสัมภาษณ์เชิงลึก เข้าไปสัมภาษณ์แก่ผู้ให้ข้อมูลหลัก กลุ่มแกนนำหลักของกลุ่มเคลื่อนไหวทางการศึกษา "กลุ่มนักเรียนแล้ว" เพื่อตอบวัตถุประสงค์ในประเด็นต่าง ๆ

การค้นคว้าเอกสารแถลงการณ์ที่เกี่ยวข้องกับขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม"กลุ่มนักเรียนแล้ว" ข้อมูลเอกสารรายงานที่ออกจากกลุ่ม "กลุ่มนักเรียนแล้ว" บทสัมภาษณ์ผ่านสื่อกระแสหลักที่กลุ่มเคลื่อนไหวทางการศึกษา "กลุ่มนักเรียนแล้ว" ออกมาให้สัมภาษณ์ในช่วงเวลาตั้งแต่ ช่วงปี พ.ศ. 2562 จนถึงปี พ.ศ. 2564 มารวบรวมเป็นชุดข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัย

3.4 วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูล เอกสารแถลงการณ์และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกเริ่มจากการศึกษาข้อมูลเอกสารที่มีความเกี่ยวข้องกับความคิดเห็น ข้อเรียกร้อง ด้านการศึกษาของกลุ่มนักเรียนเลว เพื่อนำมาวิเคราะห์แยกแยะข้อมูลให้เห็นถึงภาพกว้างของประเด็นปัญหาและบทบาท วิธีการในการผลักดันนโยบายการศึกษาของนักเรียนเลว หลังจากนั้นจัดหมวดหมู่ข้อมูลที่ได้ศึกษาในประเด็นต่าง ๆ ให้ชัดเจน และบรรยายเรียบเรียงในแต่ละประเด็นให้ครอบคลุม จากนั้นนำมาวิเคราะห์ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปสู่การการบรรยายและสรุปผลการวิจัย

บทที่ 4 ผลการดำเนินงาน

บทนี้เป็นการนำเสนอผลการรวบรวมเกี่ยวกับ บทบาทของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม" กลุ่มนักเรียนเลว" ในการผลักดันนโยบายด้านการศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์ ข้อที่ (1) เพื่อศึกษาความต้องการและข้อเรียกร้องของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม"กลุ่มนักเรียนเลว" ที่มีต่อ นโยบายด้านการศึกษาในระดับขั้นพื้นฐาน วัตถุประสงค์ ข้อที่ (2) เพื่อศึกษาบทบาทและวิธีการในการผลักดันข้อเรียกร้องของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม"กลุ่มนักเรียนเลว" ต่อนโยบายด้าน การศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษาวิจัยเรื่องบทบาทของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม"กลุ่มนักเรียน เลว" ในการผลักดันนโยบายด้านการศึกษา ได้ทำการรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก จาก กลุ่มนักเรียนเลว รวมไปถึงข้อมูลจากเอกสาร สรุปผลการศึกษาโดยแบ่งข้อการนำเสนอ ดังนี้

4.1 สถานภาพของผู้ให้ข้อมูล

ตอบสนองความต้องการและข้อเรียกร้องของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม"กลุ่ม นักเรียนเลว" ที่มีต่อนโยบายด้านการศึกษาในระดับขั้นพื้นฐาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสัมภาษณ์ เชิงลึก คือ ตัวแทนกลุ่มนักเรียนเลว เป็นสมาชิกกลุ่มนักเรียนเลวเกี่ยวข้องโดยเป็นส่วนในการ ขับเคลื่อนกิจกรรมต่าง ๆ ของกลุ่มนักเรียนเลว และใช้เอกสารที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มนักเรียนเลว ประกอบในการให้ข้อมูล นำข้อมูลจากเอกสารแถลงการณ์จากกลุ่มนักเรียนเลว ข้อมูลข่าวสาร เกี่ยวกับกลุ่มนักเรียนเลว เอกสารเกี่ยวกับกลุ่มนักเรียนเลวที่ออกโดยกลุ่มนักเรียนเลว

ตอบสนองบทบาทและวิธีการในการผลักดันข้อเรียกร้องของขบวนการเคลื่อนไหวทาง สังคม"กลุ่มนักเรียนเลว" ต่อนโยบายด้านการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ให้ข้อมูลหลักที่ใช้ในการตอบ วัตถุประสงค์ข้อที่สอง คือ ตัวแทนกลุ่มนักเรียนเลวที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการผลักดันปัญหา นโยบาย การศึกษาต่าง ๆ และ เป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญของกลุ่มนักเรียนเลว ในการขับเคลื่อนกิจกรรม ต่าง ๆ และใช้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับกลุ่มนักเรียนเลวเพื่อประกอบการตอบวัตถุประสงค์ข้อที่สอง เพิ่มเติมอีกด้วย

4.2 ความต้องการและข้อเรียกร้องของกลุ่มนักเรียนเลวที่มีต่อนโยบายด้านการศึกษาในระดับชั้นพื้นฐาน

เมื่อการเมืองเข้าสู่บริบทปกติในช่วงหลังการเลือกตั้ง ปี พ.ศ. 2562 ได้เกิดกลุ่มเคลื่อนไหวทางการศึกษาเกิดขึ้น คือ กลุ่มนักเรียนเลว ได้ออกมาเคลื่อนไหวทางสังคมและประกาศความต้องการ ข้อเรียกร้อง ต่อกระทรวงศึกษาธิการ มีรายละเอียดดังนี้

1. ต้องหยุดคุกคามนักเรียน กระทรวงศึกษาธิการจะต้องปกป้องนักเรียนจากการถูกคุกคามจากการที่กลุ่มนักเรียนเลวได้ออกมาแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับระบบการศึกษาได้ทำกิจกรรมแสดงออกเชิงสัญลักษณ์ คือ การผูกโบว์ขาว ชูสามนิ้วร้องเพลงชาติ และมีการชักชวนให้นักเรียนทั่วประเทศไทยออกมาแสดงกิจกรรมเชิงสัญลักษณ์ในขณะที่กำลังเข้าแถวเคารพธงชาติ การแสดงกิจกรรมเชิงสัญลักษณ์ได้รับการตอบสนองจากนักเรียนทั่วไปประเทศมากมายจนทำให้หน่วยงานภายนอกโรงเรียนเข้ามาควบคุมกิจกรรมเชิงสัญลักษณ์นี้จนทำให้นักเรียนรู้สึกไม่ปลอดภัยต่อตัวเองในโรงเรียน

2. ต้องยกเลิกกฎระเบียบที่ล้าหลัง กระทรวงศึกษาธิการต้องยกเลิกหรือแก้ไขกฎหรือระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการ ที่มีเนื้อหาละเมิดสิทธิมนุษยชนและลดทอนคุณค่าในตัวนักเรียน ต้องเปิดให้นักเรียนสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างมีเสรีภาพ

3. ต้องการปฏิรูปการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการต้องมีการวางแผนการปรับเปลี่ยนระบบการศึกษาให้ทันสมัยยิ่งขึ้น เพื่อแก้ไขปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อตัวผู้เรียน เช่น ปัญหาความเหลื่อมล้ำ ปัญหาหลักสูตรไม่มีคุณภาพ ปัญหาภาระงานของคุณครูที่มากเกินไป ปัญหาพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของคุณครูทั้งนี้ ต้องให้นักเรียนเข้าไปมีส่วนร่วมในการปฏิรูประบบการศึกษา

1 เงื่อนไข

1. หากไม่สามารถดำเนินการได้ก็ขอให้ลาออกจากตำแหน่งรัฐมนตรีกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้มีความสามารถมากกว่าเข้ามาดำรงตำแหน่งแทน

หลังจากนั้น เมื่อวันที่ 29 มีนาคม 2564 ได้มีการปรับเปลี่ยนตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการคนใหม่ขึ้นนั้นอยู่ในช่วงการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด 19 ทางกลุ่มนักเรียนเลว ได้ยื่นหนังสือเพื่อประท้วงนโยบายการเรียนออนไลน์ที่ไม่มีประสิทธิภาพ ถึง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการคนใหม่และยังเสนอแนวทางในการจัดการระบบการศึกษา คือ

1. ต้องออกคำสั่งปรับลดตัวชี้วัด ชั่วโมงการเรียน ภาระงานของครู และนักเรียนให้ชัดเจน รวมไปถึงปรับหลักสูตรการศึกษาให้เหมาะสมกับสถานการณ์การเรียนออนไลน์ในปัจจุบันโดยทันที
2. ต้องจัดให้มีผู้เชี่ยวชาญในการช่วยเหลือ และเยียวยาสภาพจิตใจนักเรียนจากการเรียนออนไลน์ที่มีความเคร่งเครียด รวมทั้ง จัดให้มีช่องทางการรายงานปัญหา เพื่อตรวจสอบ และหาทางแก้ไขปัญหามีประสิทธิภาพ และใช้งานได้จริง
3. ในกรณีที่สถานศึกษายังไม่สามารถเปิดการเรียนการสอนได้ รัฐบาลจะต้องจัดหาวัคซีนที่มีประสิทธิภาพมาฉีดให้กับประชาชน กระทรวงศึกษาธิการจะต้องจัดหาอุปกรณ์การเรียนออนไลน์ กระจายสัญญาณอินเทอร์เน็ต และเยียวยาค่าใช้จ่าย
4. ต้องทำให้การศึกษามีคุณภาพอย่างทั่วถึง โดยการปรับลดค่าธรรมเนียมการศึกษา พักชำระหนี้ และจัดหาสวัสดิการให้กับนักเรียน เพื่อไม่ให้มีนักเรียนหลุดออกจากระบบการศึกษา
5. รัฐบาลต้องนำเข้าวัคซีนที่มีประสิทธิภาพสูงมาให้แก่นักเรียน นักศึกษา บุคลากรทางการศึกษา และประชาชนทั่วไป โดยต้องมีการเปิดเผยรายละเอียดที่มาของวัคซีนอย่างโปร่งใส และดำเนินการฉีดวัคซีนให้กับนักเรียน เพื่อให้ระบบการศึกษา สังคม และเศรษฐกิจสามารถขับเคลื่อนต่อไป

การสัมภาษณ์เชิงลึกต่อกลุ่มนักเรียนเลวเรื่องความต้องการและข้อเรียกร้องที่มีต่อนโยบายด้านการศึกษาในระดับชั้นพื้นฐานผู้วิจัยได้นำข้อมูลทั้งหมดมารวบรวมทั้งข้อมูลการสัมภาษณ์และข้อมูลทางด้านเอกสาร ได้สรุปแบ่งแยกออกเป็นประเด็นดังต่อไปนี้

4.2.1 ความต้องการด้านสิทธิมนุษยชน

จากการสัมภาษณ์พบว่า ความต้องการด้านสิทธิมนุษยชนของกลุ่มนักเรียนเลว ถือเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุด ในการนำเรื่องนี้ออกมาเคลื่อนไหวทางสังคมเพื่อเป็นข้อต่อรองกับรัฐบาลให้แก่ปัญหาเรื่องสิทธิมนุษยชนที่อยู่ในโรงเรียนมาช้านาน เป็นเรื่องของการละเมิดสิทธิมนุษยชนในตัวนักเรียน บุคลากรการศึกษาละเมิดสิทธิเด็กนักเรียน นักเรียนเลวได้ให้ข้อมูลว่าสิทธินั้นเป็นสิทธิขั้นพื้นฐาน ควรเป็นสิทธิที่จะได้รับและไม่ควรมีการละเมิดเกิดขึ้นภายในสถานที่ศึกษา

“บุคลากรการศึกษาต้องไม่ละเมิดสิทธิเด็กเพราะรู้สึกว่ามันเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานมันควรเป็นสิทธิที่ควรจะได้รับและไม่ควรมีการละเมิดเลยด้วยซ้ำ อย่างเช่น เรื่องทรงผมของนักเรียนยังเป็นที่ยึดมั่นอยู่ว่าสรุปแล้วนักเรียนต้องไว้ผมยังไง โรงเรียนตั้งกฎเองได้มั้ง แล้วกฎไหนคืออันล่าสุด”

(ผู้ให้ข้อมูล, สัมภาษณ์ 18 มีนาคม 2565)

จากการสืบค้นข้อมูลผ่านเอกสารที่จัดทำขึ้นโดยกลุ่มนักเรียนเลว เอกสาร “การเอาตัวรอดในโรงเรียน” ในหัวข้อสิทธิมนุษยชนระบุสิทธิต่าง ๆ ไว้และได้ระบุสิ่งที่ควรจะเป็นไว้ดังนี้

สิทธิในเนื้อตัวร่างกาย มนุษย์ทุกคนบนโลกนี้มีสิทธิในร่างกายของตนเองเป็นพื้นฐาน มีอำนาจในการตัดสินใจที่จะเลือกหรือไม่เลือก ชอบหรือไม่ชอบ ทำหรือไม่ทำอะไรก็ตามที่เกี่ยวข้องกับร่างกายของตนเอง เพราะร่างกายของเราย่อมเป็นสิทธิของเราโดยสมบูรณ์ สิทธิในเนื้อตัวร่างกายทำให้เราทุกคนตระหนักถึงความเป็นเจ้าของร่างกายตัวเอง ควรมีอำนาจในการตัดสินใจและจัดการกับร่างกายของเราอย่างไรก็ได้ โดยที่คนอื่นไม่มีสิทธิเข้ามาแทรกแซงคุกคาม สิทธิในทรัพย์สิน นักเรียนมีสิทธิในการครอบครองสิ่งของต่าง ๆ ที่ได้รับจากพ่อแม่ผู้ปกครอง หรือหามาเองได้ ไม่ว่าจะเป็นเสื้อผ้า เครื่องเขียน กระเป๋า เครื่องสำอาง ถูงเท้า โทรศัพท์ เงินทอง ฯลฯ ผู้อื่นไม่สามารถเอาสิ่งของของเราไปได้หากเราไม่ยินยอม

สิทธิในความปลอดภัย

ผู้ให้สัมภาษณ์ได้กล่าวไว้ว่า “ทุกคนย่อมมีสิทธิได้รับความปลอดภัยทั้งทางร่างกายและจิตใจ ใครจะมาทำร้ายหรือทำอันตรายเราไม่ได้ ความปลอดภัยของนักเรียนถูกระบุไว้ในพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กและอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก”

(ผู้ให้ข้อมูล, สัมภาษณ์ 18 มีนาคม 2565)

นอกจากนี้ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการลงโทษนักเรียน ยังให้การคุ้มครองความปลอดภัยของนักเรียนไว้โดยเฉพาะครูไม่สามารถลงโทษนักเรียนด้วยความรุนแรง หรือกลั่นแกล้งด้วยความโกรธได้ หากจะลงโทษนักเรียนจะทำได้เพียง 4 วิธีการเท่านั้น คือ กล่าวตักเตือน ตัดคะแนนความประพฤติ ทำทัณฑ์บน ทำกิจกรรมเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรม นักเรียนทุกมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นได้ สามารถเข้าร่วมกิจกรรมการชุมนุมได้

สิทธิในทรัพย์สิน

กลุ่มนักเรียนเลวได้กล่าวว่า ทุกคนย่อมมีสิทธิที่จะถือครองทรัพย์สินส่วนตัวตามหลักรัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นหลักการที่ทำให้ครูไม่สามารถเข้ายึดทรัพย์สินนั้นได้โดยไม่มีกำหนดเวลา หรือไม่มีเงื่อนไขในการคืนได้ ซึ่งหากเกิดเหตุการณ์คุณครู มีการยึดทรัพย์สินโดยไม่คืนจะถือเป็นการยกยอกทรัพย์สินอีกด้วย

(ผู้ให้ข้อมูล, สัมภาษณ์ 18 มีนาคม 2565)

จากคำสัมภาษณ์สะท้อนให้เห็นว่ากลุ่มนักเรียนเลวพยายามผลักดันปัญหาเกี่ยวกับเรื่องสิทธิมนุษยชนว่าเรื่องสิทธิที่ถูกมองข้ามตั้งแต่สมัยรุ่นพ่อรุ่นแม่ จนทำให้เกิดความเคียดขื่นจะทำอะไรกับนักเรียนก็ได้โดยไม่คำนึงถึงสิทธิขั้นพื้นฐาน ซึ่งผู้ให้สัมภาษณ์ตอบตรงกันว่านักเรียนควรต้องได้รับการเคารพสิทธิขั้นพื้นฐาน

4.2.2 ความต้องการด้านความเสมอภาค

การยืนยันถึงเสรีภาพที่นักเรียนมี อันเป็นเรื่องสิทธิพื้นฐานของทุกคนที่ควรจะมีตามหลักประชาธิปไตย กลุ่มนักเรียนเลวได้ให้ข้อมูลว่าในการออกมาแสดงความคิดเห็นต่าง ๆ ผ่านทางโลกออนไลน์ หรือการแสดงกิจกรรมแบบภาคพื้นดิน กลุ่มนักเรียนเลวก็จะถูกมองว่าเป็นนักเรียนที่ไม่ฟังผู้ใหญ่เอาแต่ใจตัวเอง โดยผู้ใหญ่จะไม่มองไปเรื่องของหลักประชาธิปไตยว่าด้วยเรื่องการยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น จะตีตราว่าร้ายกลุ่มนักเรียนเลวว่าเป็นนักเรียนที่ไม่เหมาะสมต่อระบบการศึกษาของประเทศไทย ในการออกมาทำกิจกรรมต่าง ๆ ก็จะถูกกีดกีดจากผู้มีอำนาจทางการศึกษาอยู่เสมอ เช่น กลุ่มนักเรียนเลวได้ออกมาแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับระบบการศึกษาได้ทำกิจกรรมแสดงออกเชิงสัญลักษณ์ คือ การผูกโบว์ขาว ชูสามนิ้วร้องเพลงชาติ และมีการชักชวนให้นักเรียนทั่วประเทศไทยออกมาแสดงกิจกรรมเชิงสัญลักษณ์ในขณะที่กำลังเข้าแถวเคารพธงชาติ การแสดงกิจกรรมเชิงสัญลักษณ์ได้รับการตอบสนองจากนักเรียนทั่วประเทศมากมายจนทำให้หน่วยงานภายนอกโรงเรียนเข้ามาควบคุมกิจกรรมเชิงสัญลักษณ์ทำให้นักเรียนรู้สึกไม่ปลอดภัยในโรงเรียน

4.2.3 ความต้องการลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา

“ปัญหาความเหลื่อมล้ำการจัดสรรทรัพยากรเป็นการเหลื่อมล้ำในเชิงเศรษฐกิจและแบบโครงสร้าง ซึ่งนักเรียนเลว มองว่าเด็กนักเรียนยังคงต้องจ่ายค่าเทอมเพื่อจะได้รับการศึกษา เด็กนักเรียนบางกลุ่มยังขาดทุนทรัพย์ ไม่ได้มีโอกาสทางการศึกษาหรือเด็กนักเรียนเหล่านี้อาจต้องใช้วิธีการกู้ยืมเงินเพื่อจะมาชำระค่าการศึกษา ถึงแม้จะมีกฎหมายระบุว่า เด็กนักเรียนต้องได้รับการศึกษาเป็นเวลา 12 ปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย”

(ผู้ให้ข้อมูล, สัมภาษณ์ 18 มีนาคม 2565)

ปัจจุบันยังคงมีการเก็บค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการศึกษาอยู่ แต่หลักการที่ใช้ในการเรียกเก็บค่าใช้จ่ายในการศึกษา จะเป็นการเบี่ยงเบนในการเรียกเก็บค่าใช้จ่ายโดยตรง จะใช้เป็นการเรียกเก็บในเรื่องของ ค่าบำรุงการศึกษาเข้ามาแทนซึ่งกลุ่มนักเรียนเลวได้บอกว่า ผู้ปกครองคนไหนมีฐานะดีมีเงิน ลูกก็จะได้รับการพัฒนาและได้รับการศึกษาที่ดีมีคุณภาพได้เรียนห้องดี ๆ เรียนภาษาเรียนในห้องแอร์ แต่ผู้ปกครองคนไหนไม่มีฐานะทางการเงินก็ไม่ได้รับการพัฒนา ไม่มีโอกาสที่จะ

ได้รับหรือแม้จะตัดสินใจ นิยามคำว่าเรียนฟรีเป็นเพียงแค่แจกตบตาให้รู้สึกดี ยังต้องมีเด็กและผู้ปกครองมากมายที่ต้องเสียค่าใช้จ่ายเพิ่มเติม การศึกษาหรือประสิทธิภาพอาจไม่เท่ากับโรงเรียนที่เสียค่า

4.2.4 ความต้องการลดอำนาจนิยม

วัฒนธรรมอำนาจนิยมที่ทำให้เด็กนักเรียนรู้สึกกลัวและรู้สึกโดนกดอยู่ตลอดเวลา ซึ่งเหตุการณ์ที่นักเรียนบางคนได้ประสบพบเจอนี้ไม่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน ถ้านักเรียนนั้นต้องอยู่ในวัฒนธรรมแบบที่ผู้ใหญ่มีอำนาจมากกว่า จะไม่เอื้อให้เด็กเรียนรู้และรู้สึกสบายใจ ยกตัวอย่างเช่น การทำโทษนักเรียนโดยการทำร้ายร่างกาย ยังคงมีอยู่ในโรงเรียน การลงโทษด้วยความรุนแรงยังมีอยู่ หรือว่านักเรียนแสดงความคิดเห็นอะไรออกไป

“อยากให้ระบบการศึกษาของไทยมีประสิทธิภาพเท่ากัน การเรียนการสอนควรจะเป็นการชี้ช่องทางให้นักเรียนเลือกเดินเองตามที่ตนได้กำหนดหรือชื่นชอบในสิ่งนั้น อยากให้การศึกษา มีบุคลากรที่ดีไม่ละเมิดสิทธิเด็กหรือสิทธิขั้นพื้นฐาน ต่อให้สิ่งที่เด็กนักเรียนแสดงออกไป จะเป็นสิ่งที่ดีหรือไม่ดีต่อระบบการศึกษาก็อยากให้รับฟังและนำมาคิดหาทางแก้ไขปัญหา ระบบการศึกษาไทยควรจะรับฟังเด็กมากกว่านี้เพราะเด็กนักเรียนอย่างพวกเราเป็นคนที่ถูกระงับก็จะต้องมีความคิดเห็นบางในบางมุมเมื่อในสิ่งที่ตนได้รับหรือถูกระงับนั้นไม่ถูกต้องก็สามารถตั้งคำถามกับไปได้ ในมุมมองของผู้ถูกระงับ ”

(ผู้ให้ข้อมูล, สัมภาษณ์ 18 มีนาคม 2565)

จากการสัมภาษณ์ภาพรวมของการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานระบบการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นระบบที่กลัวการเปลี่ยนแปลงยังคงติดอยู่กับระบบอนุรักษนิยม อำนาจนิยม มากเกินไปติดอยู่กับอะไรเดิม ๆ นักเรียนจะต้องทำตามสิ่งที่การศึกษาได้วางเอาไว้เป็นแบบการตีกรอบครอบงำไว้เพื่อไม่ให้นักเรียนอยู่นอกกรอบหรือคิดนอกกรอบ

4.2.5 ความต้องการด้านคุณภาพการศึกษา

“เรื่องตัวเนื้อหาที่เรียนก็ไม่ได้ตอบโจทย์ให้เด็กค้นหาตัวเองหรือพัฒนาศักยภาพตัวเด็ก ควรให้เด็กมีส่วนร่วมในการเลือกการคิดเพราะทุกวันนี้ยังมีการท่องจำไม่ได้ให้เด็กได้เรียนรู้ได้ใช้ความคิดจริงๆ มันเป็นเพียงการเรียนที่หนักเปล่า ๆ ไม่ได้อะไรกลับมา เพราะระบบการศึกษาไทยยังการติดอยู่กับกรอบเดิม ๆ ที่ขัดขวางการเปลี่ยนแปลง ตั้งแต่กระบวนการเรียนรู้ที่ต้องเริ่มต้นจากห้องเรียนสี่เหลี่ยมเล็กๆ โดยมีครูเป็นศูนย์กลางของการจัดการเรียนรู้ ตั้งแต่ระดับอนุบาลไปจนถึงมหาวิทยาลัย และครูยังเป็นผู้ถือครองอำนาจสูงสุดในห้องเรียน”

(ผู้ให้ข้อมูล, สัมภาษณ์ 18 มีนาคม 2565)

ปัจจุบันการศึกษาของประเทศไทยนั้นยังคงเป็นการวางหมากไว้ให้นักเรียนได้เดินตามเส้นที่กำหนดไว้ นักเรียนจะไม่สามารถกำหนดเส้นทาง หรือได้มีโอกาสเลือกเรียนในสิ่งที่ตัวเองชอบมากเท่าไร ถ้าใครที่ต้องการจะเลือกเส้นทางของตัวเองควบคู่ไปกับความชอบก็จำเป็นจะต้องย้ายเข้าไปอยู่ในโรงเรียนเอกชนที่มีค่าเทอมที่สูงกว่า โรงเรียนของรัฐบาลกลุ่มนักเรียนเลยมีความต้องการให้การศึกษาที่มีทางเลือกมากขึ้น การศึกษาที่มีรูปแบบแตกต่างไปจากการศึกษาแนวกระแสหลักในระบบโรงเรียนทั่วไป การศึกษาทางเลือกจัดขึ้นบนพื้นฐานความเชื่อที่ว่าธรรมชาติของมนุษย์มีความความแตกต่างหลากหลาย ดังนั้นการศึกษาทางเลือกจึงมีหลายรูปแบบ แต่ทั้งหมดมีจุดมุ่งหมายเดียวกันคือ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทุกด้าน โดยเฉพาะด้านสติปัญญา และจิตใจ ขณะที่การศึกษาในระบบโรงเรียนส่วนใหญ่ มุ่งที่จะตอบสนองแต่เพียงด้านวิชาความรู้เท่านั้น เพราะทุกวันนี้ยังมีการบังคับเด็กให้เรียนอยู่อย่างเช่น มัธยมต้นต้องเรียนทุกๆ วิชาส่วนมัธยมปลายให้เลือกสาย ควรให้เลือกมากขึ้น ไม่แค่มิเพียง สายวิทย์-คณิต สายศิลป์

เรื่องของกฎระเบียบทางการศึกษา กลุ่มนักเรียนเลยได้ระบุว่า ปัจจุบันยังมีกฎระเบียบที่ล้าสมัยอยู่ กฎระเบียบไม่ได้ปรับไปตามยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก ยังคงติดอยู่ที่ระบบอนุรักษนิยมต่าง ๆ ยังคงมีกฎระเบียบที่กดขี่นักเรียน ละเมิดสิทธิมนุษยชนของนักเรียน ลดทอนคุณค่าความเป็นมนุษย์ในตัวนักเรียนไปอีกด้วย เช่น กฎระเบียบเกี่ยวกับทรงผมนักเรียน การแต่งกายชุดนักเรียน

เรื่องการระบาดจากเชื้อไวรัสสายพันธุ์ใหม่ที่มีชื่อว่า โควิด 19 ทำให้การเรียนของนักเรียนได้รับผลกระทบต้องหยุดเรียนลง ทำให้รัฐบาลออกมาประกาศใช้นโยบายการเรียนออนไลน์ขึ้นมา ทำให้ส่งผลกระทบต่อนักเรียน นักเรียนบางกลุ่มไม่เอื้ออำนวยต่อการศึกษามีพื้นที่ห่างไกล จากสัญญาณอินเทอร์เน็ต หรือฐานะทางบ้านของตัวนักเรียนไม่เอื้ออำนวยในการจัดหาอุปกรณ์ในการเรียนออนไลน์ และไม่สามารถเข้าถึงการเรียนออนไลน์ตามนโยบายของรัฐบาลที่ประกาศออกมาทางโรงเรียนบางแห่งก็ยังขาดในเรื่องของคุณภาพในการจัดการจัดหาอุปกรณ์ให้กับเด็กนักเรียนที่ขาดแคลนอีกด้วย

4.3 บทบาทในการผลักดันข้อเรียกร้องของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม"กลุ่มนักเรียนเลว" ต่อนโยบายด้านการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ในการเคลื่อนไหวทางสังคมของกลุ่มนักเรียนเลวได้มีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ขึ้นเพื่อสะท้อนให้เห็นบทบาทของกลุ่มนักเรียนเลวในการผลักดันปัญหาทางด้านการศึกษาโดยกิจกรรมที่จัดขึ้นมีดังนี้

4.3.1 กิจกรรมการขับเคื่อนการปฏิรูปการศึกษา

กิจกรรมการขับเคื่อนของกลุ่มนักเรียนเลวที่ได้ออกมาเคลื่อนไหวทางสังคมมีดังนี้

วันที่ 29 กรกฎาคม 2562 นักเรียนเลวได้จัดกิจกรรมเชิงสัญลักษณ์ เพื่อสื่อถึงข้อเรียกร้องของความหลากหลายทางเพศ ให้ได้รับสิทธิในการทำทรงผมและแต่งกายตามเพศที่ตนเองเป็น โดยกลุ่มนักเรียนเลวประดับร่างกายด้วยสีรุ้ง เดินเท้าจากถนนราชดำเนินกลางไปยังกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อยื่นหนังสือถึงรัฐมนตรีกระทรวงศึกษาธิการโดยมีรายละเอียดว่าขอให้นักเรียนที่มีความหลากหลายทางเพศไม่ถูกเลือกปฏิบัติ ให้ได้รับสิทธิในการทำทรงผมและแต่งกายตามเพศที่ตนเองเป็น นอกจากนี้ยังเรียกร้องให้ยกเลิกการใช้หนังสือสุขศึกษาที่มีเนื้อหาเกลียดกลัวเพศหลากหลายและมีมุมมองทางเพศจำกัดเพียงชายและหญิงอีกด้วยมีเป้าหมายร้องขอให้นักเรียนที่มีความหลากหลายทางเพศไม่ถูกเลือกปฏิบัติ ได้รับสิทธิในการทำทรงผมและแต่งกายตามเพศที่ตนเองเป็น

วันที่ 19 สิงหาคม 2562 "องค์กรนักเรียนเลว" พาคนเดินขบวนไปที่กระทรวงศึกษาธิการ ในกิจกรรมชื่อว่า "เลิกเรียนไปกระทรวง" เพื่อแสดงออกเชิงสัญลักษณ์เป่านกหวีดขับไล่รัฐมนตรีศึกษาธิการ เขียนข้อความว่า "ให้มันจบที่รุ่นเรา" นักเรียนชายนำโบว์มาผูกไว้ที่กระเป๋านักเรียนหรือข้อมือสำหรับสาเหตุที่เยาวชนเลือกนำ "นกหวีด" มาย้อนครแสดงออกในเชิงไม่พอใจต่อท่าทีของรัฐมนตรี ผู้นำการชุมนุมขึ้นมาปราศรัยหลายประเด็นตั้งแต่เรื่อง "เด็กไม่ควรยุ่งการเมือง" ไปจนถึงความเหลื่อมล้ำ คุณภาพของระบบการศึกษา พร้อมตั้งคำถามกับกฎระเบียบของโรงเรียนที่ละเมิดสิทธิในร่างกาย เช่น การแต่งกาย ทรงผม รวมไปถึงการลิดรอนสิทธิของนักเรียนผู้มีความหลากหลายทางเพศ "ถ้าพวกคุณบอกว่า เด็กไม่ควรยุ่งการเมือง งั้นทหารก็ไม่ควรไปนั่งในสภาเหมือนกัน" นักเรียนคนหนึ่งกล่าว "แม้ถูกคุกคาม แต่ขอให้สู้ต่อไป เพื่อการศึกษาที่ดีขึ้น เด็กทุกคนควรจะมีสิทธิมีเสียงในการเมือง"

วันที่ 1 ธันวาคม 2563 ที่หน้ากระทรวงศึกษาธิการ นักเรียนเลวได้จัดกิจกรรมแขวนชุดนักเรียนไว้ที่ประตูกระทรวงศึกษาธิการ กลุ่มนักเรียนเลวได้นำเอาชุดเรียนและนำผ้าสีรุ้งมาปิดบริเวณกำแพงด้านหน้า พร้อมกับปราศรัยประเด็นไม่ใส่ชุดนักเรียน กลุ่มนักเรียนเลวได้เดินทางไปรวมตัวกัน และ ได้จัดกิจกรรม movement ประเด็นเครื่องแบบนักเรียน โดยมีกิจกรรม

ปราศรัย พร้อมแขวนเสื้อ กางเกง กระโปรง กระเป๋ารีเยน หน้าประตูกระทรวงศึกษาธิการทั้ง 2 ฝ่าย เพื่อแสดงเชิงสัญลักษณ์เรื่องเครื่องแบบนักเรียน และหาทางป้องกันแก้ไขการละเมิดสิทธิเด็กนักเรียน ทั้งนี้ ได้มีการแขวนป้ายข้อความระบุ “ชุดนักเรียนไม่ปลอดภัย” พร้อมมีการเขียนแสดงความเห็นลงในป้ายผ้าดังกล่าว อาทิ ถูกละเมิดและล่วงเกินทางเพศได้ง่าย, แทนที่จะสอนเด็กว่าแต่งตัวอย่างไรให้ปลอดภัย ทำไมไม่สอนเด็ก ให้มีความเคารพในเพศตรงข้าม และคนอื่นๆ ในสังคม, แพง สิ้นเปลือง ชุดนักเรียนกำหนดเพศสภาพ ตีกรอบเสรีภาพ ในการที่เขาอยากจะเป็นอะไรไม่มีเป้าหมายเพื่อแสดงเชิงสัญลักษณ์เรื่องเครื่องแบบนักเรียน และหาทางป้องกันแก้ไขการละเมิดสิทธิเด็กนักเรียน ทั้งนี้ ได้มีการแขวนป้ายข้อความระบุ “ชุดนักเรียนไม่ปลอดภัย” พร้อมมีการเขียนแสดงความเห็นลงในป้ายผ้าดังกล่าว อาทิ ถูกละเมิดและล่วงเกินทางเพศได้ง่าย, แทนที่จะสอนเด็กว่าแต่งตัวอย่างไรให้ปลอดภัย ทำไมไม่สอนเด็ก ให้มีความเคารพในเพศตรงข้าม และคนอื่นๆ ในสังคม, แพง สิ้นเปลือง ชุดนักเรียนกำหนดเพศสภาพ ตีกรอบเสรีภาพ ในการที่เขาอยากจะเป็นอะไร

วันที่ 6 กันยายน 2564 จัดกิจกรรมเรียนออนไลน์เราจะตายกันหมด โดยเป็นการแสดงออกเชิงสัญลักษณ์ เป็นเวลากว่า 1 ปีที่รัฐบาลประกาศเลื่อนเปิดเทอม และบังคับให้เด็กเรียนออนไลน์อย่างต่อเนื่องโดยไม่มีมาตรการช่วยเหลือและเยียวยาอย่างประสิทธิภาพเลยแม้แต่น้อย สิ่งที่เด็กไทยต้องเจอในทุกๆ วันคือการถูกบังคับให้นั่งอยู่หน้าจอคอมพิวเตอร์วันละ 7-8 ชั่วโมง ติดกัน 6 วันต่อสัปดาห์ เด็กต้องอดทนกับการสั่งงานเยอะๆ สอบติดกันหลายวิชาบางโรงเรียนยังมาบังคับให้แต่งเครื่องแบบนักเรียนและเคารพธงชาติออนไลน์อีกระบบที่ไม่เข้าใจความเหนื่อยล้าที่นักเรียนต้องแบกรับทำให้เด็กไทยสูญเสียช่วงเวลานั้นแสนมีค่าไปกับความกดดันและสุขภาพจิตที่ย่ำแย่ลง บางครอบครัวไม่มีแม้แต่อินเทอร์เน็ตหรืออุปกรณ์ที่เพียงพอต่อการเข้าถึงการเรียนออนไลน์ จากนั้นได้มีการชักชวนให้นักเรียนทั่วประเทศทำการหยุดเรียนออนไลน์เป็นเวลาหนึ่งอาทิตย์และเรียกร้องทวงคืนชีวิตและอนาคตคืน

วันที่ 16 มกราคม 2565 วันครูแห่งชาติ เป็นกิจกรรมเชิงสัญลักษณ์ โดยจะมีตัวแทนถือพานไหว้ครู ป้ายที่มีข้อความ “ปาเจรา แต่การศึกษาไม่เจริญ” และมีการปราศรัยเรียกร้องสิทธิของนักเรียนบริเวณด้านหน้าของคุรุสภา หนึ่งในตัวแทนของกลุ่มนักเรียนเลวกล่าวว่า มีนักเรียนร้องเรียนมาทางเพจของกลุ่มว่า มีการละเมิดสิทธิของนักเรียนทั่วประเทศเป็นจำนวนมาก แต่สายด่วน 1579 ของกระทรวงกลับมีเพียงแค่หลักสิบสาย นอกจากนี้ ในช่วงการระบาดของไวรัส COVID-19 ที่ผ่านมา การเรียนออนไลน์ยังทำให้เด็กหลายคนเสียโอกาส และหลุดจากระบบการศึกษา ดังนั้น ขอให้รัฐมนตรีกระทรวงศึกษาธิการกลับไปดูนโยบายของตัวเองว่าสนองตอบต่อ

สถานการณ์จริงหรือไม่ และสามารถช่วยเหลือเด็กได้จริงไหม หลังจากนั้นมรการแจกกระดาษคิวอาร์โค้ดเพื่อขอการร่วมลงชื่อสนับสนุน “ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองสิทธิของผู้เรียน” ที่กลุ่มนักเรียนนักเรียนเลวได้ร่างขึ้น เพื่อเรียกร้องให้ยุติความรุนแรงในสถานศึกษาทุกรูปแบบ

การแจกคู่มือเอาตัวรอดในโรงเรียนขนาดเล็กที่ประกอบไปด้วยความรู้ด้านสิทธิมนุษยชน เพื่อเป็นหลักการยื่นหยัดสำหรับเหล่านักเรียน เมื่อถูกคุณครูหรือผู้มีอำนาจกดทับ เหตุการณ์ที่นักเรียนถูกละเมิดสิทธิ เป็นสิ่งที่เราได้ยินกันอยู่เสมอ ตั้งแต่สิ่งที่ผู้คนคุ้นเคยมองเป็นเรื่องปกติอย่าง การถูกคุณครูยึดของ ถูกตี ถูกตัดผม ไปจนถึงข่าวตามสื่อที่นักเรียนถูกร่วงละเมิดทางเพศ จนกลายเป็นว่า โรงเรียนซึ่งควรจะเป็นพื้นที่ปลอดภัยสำหรับเด็ก กลับเต็มไปด้วย ‘อำนาจนิยม’ ที่เป็นต้นเหตุของความรุนแรงและการละเมิดสิทธิต่างๆ โดยที่เนื้อหามี 4 บท หลักๆประกอบไปด้วย บทที่ 1 สิทธิที่เรามี บทที่ 2 เมื่อถูกละเมิดสิทธิ บทที่ 3 การร้องเรียน บทที่ 4 รวมกลุ่มสู้

4.3.2 บทบาทการเป็นตัวแทนในการผลักดันนโยบายทางการศึกษา

บทบาทในการออกมาเป็นตัวแทนในการผลักดันปัญหาทางการศึกษาโดยผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลและจำแนกบทบาท โดยมีรายละเอียดบทบาทของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม"กลุ่มนักเรียนเลว" ดังนี้

บทบาทในการเป็นตัวแทนเพื่อผลักดันเรื่องความหลากหลายทางเพศผ่านกิจกรรมเชิงสัญลักษณ์ เพื่อสื่อถึงข้อเรียกร้องของนักเรียนที่มีความหลากหลายทางเพศ ให้ได้รับสิทธิในการทำทรงผมและแต่งกายตามเพศที่ตนเองเป็น ตัวแทนกลุ่มนักเรียนเลวยังได้มีการยื่นหนังสือถึงกระทรวงศึกษาธิการ รายละเอียดว่า“เนื่องด้วยในปัจจุบันสิทธิของนักเรียนที่มีความหลากหลายทางเพศไม่ได้มีการคุ้มครองอย่างชัดเจนไว้ในกฎหมายใด ๆ จึงทำให้นักเรียนที่มีความหลากหลายทางเพศจำนวนมากถูกปฏิบัติด้วยความไม่เข้าใจในเพศวิถีของนักเรียน” องค์กรนักเรียนเลวจึงยื่นข้อเรียกร้องต่อกระทรวงศึกษาธิการเพื่อขจัดความไม่เท่าเทียมทางเพศให้กับนักเรียนที่มีความหลากหลายทางเพศดังต่อไปนี้

1. กระทรวงศึกษาธิการต้องดำเนินการในการปรับปรุงและต้องมีการแก้ไขระเบียบทรงผมของนักเรียน ต้องมีการแก้ไขระเบียบความหลากหลายทางเพศ ให้ได้มีสิทธิในการเลือกทรงผมตามเพศสภาพ

2. นักเรียนที่มีความหลากหลายทางเพศ ต้องมีสิทธิเลือกใส่ชุดนักเรียนตามเพศสภาพและกระทรวงศึกษาธิการจัดทำชุดนักเรียนสำหรับนักเรียนที่มีความหลากหลายทางเพศหรือยกเลิกการแต่งเครื่องแบบนักเรียน เพื่อให้ทุกคนมีสิทธิที่จะแต่งกายได้ตามเพศสภาพ

3. ยุติการจัดจำหน่ายหนังสือเรียน ที่มีเนื้อหาถึงความหลากหลายทางเพศในมุมมองที่ไม่ถูกต้อง รวมทั้งให้ยกเลิกกฎระเบียบของโรงเรียน ที่ยังมีการเหยียดเพศนักเรียนที่มีความหลากหลายทางเพศ

4. ขอให้กระทรวงศึกษาธิการกำกับดูแลคุณครูและบุคลากรทางการศึกษา ไม่ให้ปฏิบัติพฤติกรรมที่ไม่ดีต่อนักเรียนในเรื่องเพศอย่างเท่าเทียมกัน และห้ามดูถูก ดูหมิ่น เหยียดหยาม

บทบาทการผลักดันถึงปัญหานโยบายการเรียนออนไลน์ ซึ่งส่งผลกระทบต่อการเรียนออนไลน์ โดยจะมีกิจกรรมที่จัดออกมาเป็น 3 ช่วง คือ กิจกรรมเรียนออนไลน์เราจะตายกันหมด การหยุดเรียนออนไลน์ และการแขวนคอเพื่อแสดงออกถึงปัญหาการเรียนออนไลน์ที่เด็กนักเรียนกำลังจะหลุดออกจากระบบการศึกษาโดยมีรายละเอียดดังนี้

ช่วงที่ 1 เป็นการจัดกิจกรรมเรียนออนไลน์เราจะตายกันหมด โดยเป็นการแสดงออกเชิงสัญลักษณ์ เป็นเวลากว่า 1 ปีที่รัฐบาลประกาศเลื่อนเปิดเทอม และบังคับให้เด็กเรียนออนไลน์อย่างต่อเนื่องโดยไม่มีมาตรการช่วยเหลือและเยียวยาอย่างประสิทธิภาพการเรียนออนไลน์ มีทั้งความเหลื่อมล้ำจากการเข้าไม่ถึงอุปกรณ์ การจกดจออยู่หน้าจอเป็นเวลานานเกิน ปัญหาสุขภาพกาย-ใจ แนวนอนมดูแล้วจะสร้างปัญหาให้เพิ่มขึ้นอีกต่อไป โดยกลุ่มนักเรียนเลวได้เรียกร้องให้มีการผลักดันมีรายละเอียดข้อเรียกร้องดังนี้

1. กระทรวงศึกษาธิการต้องออกคำสั่งลดตัวชี้วัด การเรียน ภาระงานของคุณครูนักเรียนให้ชัดเจน รวมไปถึงปรับหลักสูตรการศึกษาให้เหมาะสมกับสถานการณ์การเรียนออนไลน์ในปัจจุบันโดยทันที

2. กระทรวงศึกษาธิการต้องจัดให้มีการช่วยเหลือและเยียวยาจิตใจนักเรียนจากการเรียนออนไลน์ รวมทั้งจัดให้มีช่องทางการรายงานปัญหาและหาทางแก้ไขปัญหามีประสิทธิภาพ

3. กรณีที่สถานศึกษายังไม่สามารถเปิดทำการสอนได้กระทรวงศึกษาธิการต้องจัดหาอุปกรณ์การเรียนออนไลน์ กระจายสัญญาณอินเทอร์เน็ต และเยียวยาค่าใช้จ่ายอย่างเร่งด่วน

4. กระทรวงศึกษาธิการต้องดำเนินการให้การศึกษามีคุณภาพอย่างทั่วถึง ไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย ปรับลดค่าธรรมเนียม หรือพักชำระหนี้ และจัดหาสวัสดิการให้กับนักเรียน เพื่อป้องกันไม่ให้นักเรียนออกจากระบบการศึกษา

5. รัฐบาลต้องนำวัคซีนที่มีประสิทธิภาพสูงมาฉีดให้นักเรียน นักศึกษา บุคลากรทางการศึกษา และประชาชนทั่วไป โดยต้องมีการเปิดเผยข้อมูล รายละเอียดการจัดซื้อวัคซีน และดำเนินการฉีดวัคซีนเร็วที่สุด เพื่อให้ระบบการศึกษา สังคม และเศรษฐกิจสามารถเดินหน้าต่อไป

ช่วงที่ 2 เป็นการจัดกิจกรรมเพื่อกดดันรัฐบาลโดยมีการชักชวนให้นักเรียนทั่วประเทศหยุดเรียนออนไลน์ เป็นเวลาหนึ่งอาทิตย์ เพื่อแสดงออกเชิงสัญลักษณ์ และเรียกร้องทวงคืนชีวิตและอนาคตคืน โดยข้อเรียกร้องหลัก ๆ นั้นจะประกอบไปด้วย ข้อเรียกร้องภารกิจ Strike รัฐบาลต้องนำเข้าวัคซีนที่มีคุณภาพดีให้ทุกคนอย่างทั่วถึงโดยเร็วที่สุดเพื่อให้สังคมกลับมาเป็นปกติ กระทรวงศึกษาต้องออกคำสั่งปรับรูปแบบการศึกษาเพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เป็นอยู่เพื่อช่วยเหลือนักเรียนที่ได้รับผลกระทบจากความเครียดในการเรียนออนไลน์ตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ และต้องทำให้นักเรียนที่ขาดแคลนเข้าถึงการเรียนออนไลน์ กระทรวงศึกษาต้องเร่งทำให้การศึกษามีคุณภาพทั่วถึงไม่มีค่าใช้จ่ายตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ซึ่งทางกลุ่มนักเรียนเลวได้นำเสนอ 3 วิธีการสไตรก์ให้ทุกคนได้เลือกใช้ได้ตามความสะดวก

1. ชักชวนให้ไม่เข้าเรียน
2. เปลี่ยนรูปโปรไฟล์หรือภาพพื้นหลังเป็นข้อเรียกร้อง
3. เช็กชื่อแล้วออกจากห้องเรียนออนไลน์ทั้งหมด

ช่วงที่ 3 กลุ่มนักเรียนเลวได้จัดกิจกรรมบนทางเดินสกายวอล์ก แยกอโศกมนตรี เป็นกิจกรรมที่แสดงออกเพื่อกดดันรัฐบาลพร้อมป้ายข้อความที่ระบุว่า “เด็ก 1.8 ล้านคน กำลังหลุดจากระบบการศึกษา เพราะการเรียนออนไลน์ที่ไม่เห็นหัวเด็ก” ก่อนที่จะมีเด็กนักเรียนหญิง ซึ่งเป็นตัวแทน กลุ่มนักเรียนเลว ได้ปีนออกจากรั้วทางเดินสกายวอล์ก จากนั้นได้นำเชือกมาผูกไว้ที่ตัว นำสีแดงมาราดใส่เสื้อผ้า และตามลำตัว จากนั้นได้ทิ้งตัวลงมา เสมือนจำลองภาพผูกคอตาย โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ผู้มีอำนาจทางการศึกษาเร่งเห็นถึงนักเรียนที่กำลังหลุดจากระบบการศึกษา เพราะการเรียนออนไลน์ที่ไม่เห็นหัวเด็ก ไม่นึกถึงเด็กบางคนที่ไม่สามารถจัดหาอุปกรณ์การเรียนออนไลน์ขึ้นมาได้ เท่ากับว่านโยบายการศึกษาที่รัฐประกาศออกมาเป็นการถูกจำกัดสิทธิของนักเรียนที่พึ่งจะได้รับออกไป เนื่องจากสถานะการเงินทางบ้านมีไม่เพียงพอต่อการจัดการอุปกรณ์เพื่อทำการเรียนออนไลน์

ซึ่งสถานศึกษาควรจะต้องเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนรับความรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเต็มที่ ทั้งยังต้องให้ความสำคัญแก่ผู้เรียนเมื่อจะต้องถูกลงโทษจากการทำผิดกฎระเบียบของสถานศึกษา

3. การมีส่วนร่วมของผู้เรียน เน้นย้ำถึงการให้ผู้เรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารของสถานศึกษา และกฎระเบียบในสถานศึกษา โดยสถานศึกษาจะต้องจัดให้มีกิจกรรมที่สนับสนุนความเสมอภาคและให้ความรู้เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนของผู้เรียนอย่างทั่วถึง คอยอำนวยความสะดวกหากผู้เรียนจะใช้สิทธิในการแสดงออก ไม่ให้บุคคลใดในสถานศึกษามากดขี่ได้โดยกลุ่มนักเรียนแล้วตั้งเป้าให้มีการลงนาม 50,000 รายชื่อเพื่อยื่นเข้าสภาเพื่อรับร่างพระราชบัญญัติเพื่อนำไปปรับแก้จากอันเดิม

โดยกลุ่มนักเรียนแล้วให้เหตุผลว่า สถานศึกษาควรเป็นสถานที่ที่ปลอดภัยแห่งหนึ่ง กลับเป็นสถานที่ที่เต็มไปด้วยการละเมิดสิทธิมนุษยชนจากบุคลากรในสถานศึกษามากมาย ทั้งระดับเล็กน้อยไปจนถึงระดับร้ายแรง ซึ่งไม่ควรเกิดขึ้นต่อตัวผู้เรียนแม้แต่คนเดียว เนื้อหาสิทธิมนุษยชนของผู้เรียนไม่ถูกบัญญัติไว้ในกฎหมายประเทศไทยจึงจะต้องมีบทบัญญัติที่ให้การประกันสิทธิมนุษยชนของผู้เรียนไว้โดยเฉพาะ เพื่อให้ไม่เกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชนภายในสถานศึกษาขึ้นอีก ซึ่งจะเป็นการยกระดับการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในประเทศไทยให้เทียบเท่าสากล จึงจำเป็นต้องมีการเสนอร่างพระราชบัญญัตินี้

4.3.3 บทบาทในการสร้างความตระหนักรู้ในเรื่องสิทธิขั้นพื้นฐานของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม"กลุ่มนักเรียนแล้ว"

กิจกรรมการแจกคู่มือเอาต์วอร์ดในโรงเรียน เป็นหนังสือขนาดเล็กที่ประกอบไปด้วยความรู้เรื่องสิทธิมนุษยชนเป็นหลักการยื่นหยัดสำหรับเหล่านักเรียน เมื่อถูกผู้มีอำนาจข่มเหง นักเรียนถูกละเมิดสิทธิ เป็นสิ่งที่ได้ยื่นกันอยู่เสมอ ตั้งแต่สิ่งที่ผู้คนคุ้นเคยจนมองเป็นเรื่องปกติอย่างการถูกคุณครูยึดของ ถูกตี ถูกตัดผม ไปจนถึงข่าวตามสื่อที่นักเรียนถูกครูลงละเมิดทางเพศ โรงเรียนซึ่งควรจะเป็นพื้นที่ปลอดภัยสำหรับเด็ก กลับเต็มไปด้วย 'อำนาจนิยม' ที่เป็นต้นเหตุของความรุนแรงและการละเมิดสิทธิต่างๆ โดยที่เนื้อหาของหนังสือเอาต์วอร์ดในโรงเรียน มี 4 บท หลัก ๆ ประกอบไปด้วย

บทที่ 1 สิทธิที่เรา มี สิทธิในเนื้อตัวร่างกาย มนุษย์ทุกคนบนโลกนี้มีสิทธิในร่างกายของตนเองเป็นพื้นฐาน เรามีอำนาจในการตัดสินใจที่จะเลือกหรือไม่เลือก ชอบหรือไม่ชอบ ทำหรือไม่ทำอะไรก็ตามที่เกี่ยวข้องกับร่างกายของตนเอง เพราะร่างกายของเราย่อมเป็นสิทธิของเราโดยสมบูรณ์ สิทธิในเนื้อตัวร่างกายทำให้เราทุกคนตระหนักถึงความเป็นเจ้าของร่างกายตัวเอง ตัวเรา

เองควรมีอำนาจในการตัดสินใจและจัดการกับร่างกายของเราอย่างไรก็ได้ โดยที่คนอื่นไม่มีสิทธิเข้ามาแทรกแซงคุกคาม

สิทธิในทรัพย์สิน เรามีสิทธิในการครอบครองสิ่งของต่าง ๆ ที่ได้รับจากพ่อแม่ผู้ปกครองหรือหาเองได้ ไม่ว่าจะเป็นเสื้อผ้า เครื่องเขียน กระเป๋า เครื่องสำอาง ถุงเท้า โทรศัพท์ เงินทอง ฯลฯ ผู้อื่นไม่สามารถเอาสิ่งของของเราไปได้หากเราไม่ยินยอม

สิทธิในความปลอดภัย ทุกคนมีสิทธิได้รับความปลอดภัยทั้งทางร่างกายและจิตใจ ใครจะมาทำร้ายหรือทำอันตรายเราไม่ได้ ความปลอดภัยของนักเรียนถูกระบุไว้ใน พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กและอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก นอกจากนี้ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการลงโทษนักเรียน ยังให้การคุ้มครองความปลอดภัยของนักเรียนไว้โดยเฉพาะครูไม่สามารถลงโทษนักเรียนด้วยความรุนแรง หรือกลั่นแกล้งด้วยความโกรธได้ หากจะลงโทษนักเรียนจะทำได้เพียง 4 วิธีการเท่านั้น คือ ว่ากล่าวตักเตือน ตัดคะแนนความประพฤติ ทำทัณฑ์บน ทำกิจกรรมเพื่อให้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรม

บทที่ 2 เมื่อถูกละเมิดสิทธิ การเริ่มต้นต่อสู้กับอำนาจนิยมนั้นยากลำบากแต่หากเราไม่สู้เราก็ไม่มีวันที่จะเอาชนะสัตว์ร้ายตัวนี้ได้เลย มันไม่ได้ทำร้ายแค่เราคนเดียวเท่านั้น แต่ยังสร้างบาดแผลให้กับเพื่อนและคนรุ่นหลังอีกนับไม่ถ้วน เพื่อยุติวงจรอุบาทว์นี้ เราต้องสู้ แต่เราจะสู้กับมันอย่างไรละ

วิธีรับมือเมื่อถูกละเมิดสิทธิ แบ่งออกได้ 3 ระดับ ดังนี้

ระดับร้ายแรง เป็นเหตุการณ์ที่มีอันตรายถึงชีวิต เช่น การข่มขืน ปีบคอ ฯลฯ เมื่อถูกการกระทำเหล่านี้แล้วให้ตั้งสติและพยายามหนีทันทีเมื่อมีโอกาส นำเรื่องนี้ไปปรึกษาคนที่ไว้ใจรวบรวมหลักฐานเพื่อร้องเรียนหรือแจ้งความเอาผิดต่อผู้กระทำ กรณีมีปัญหาทางจิตใจให้ปรึกษานักจิตวิทยาควบคู่ไปด้วย

ระดับรุนแรง ส่งผลกระทบต่อร่างกาย จิตใจ และทรัพย์สิน เช่น ถูกยึดของ ถูกตัดผม ให้ใช้วิธีการขจัดขึ้นและยืนยันในสิทธิของตนเอง ถ้าไม่สำเร็จ ให้รวบรวมหลักฐานเพื่อร้องเรียน แจ้งความกรณีมีปัญหาทางจิตใจให้ปรึกษานักจิตวิทยาควบคู่ไปด้วย

ระดับไม่รุนแรง ถูกลิดรอนสิทธิและเสรีภาพแต่ไม่ส่งผลกระทบต่อร่างกาย จิตใจ และทรัพย์สิน เช่น ถูกหมิ่น ตัดคะแนน พยายามเจรจาและถามหาเหตุผล ถ้าหาเหตุการณ์นั้นคิดว่าไม่เป็นการทำให้การรวบรวมหลักฐานเพื่อร้องเรียน

วิธีช่วยเพื่อนที่ถูกละเมิดสิทธิ มีรายละเอียดดังนี้

ถ้าพบเห็นเหตุการณ์การละเมิดสิทธิ ให้ประเมินความรุนแรงของสถานการณ์ก่อนว่าเราสามารถเข้าไปช่วยด้วยตัวเองคนเดียวไหวหรือไม่ ในกรณีที่เหตุการณ์มีอันตรายร้ายแรงให้ตามคนที่ไว้ใจมาช่วยให้เร็วที่สุดหรือโทรแจ้งตำรวจทันที หลังจากนั้นช่วยเพื่อนออกมาให้รีบพาไปสถานที่ปลอดภัยพยายามทำความเข้าใจและรับฟังความรู้สึกของเพื่อน ช่วยเพื่อนรวบรวมหลักฐานเพื่อดำเนินการเรียกร้องต่อไป

บทที่ 3 การร้องเรียน เมื่อพูดถึงการร้องเรียนปัญหาที่เกิดขึ้นในโรงเรียน ทุกสายตาคะจ้องจ้องไปที่กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งเป็นหน่วยงานต้นสังกัด มีหน้าที่กำกับดูแล และรับผิดชอบสถานศึกษาไม่ให้ละเมิดสิทธิเสรีภาพของนักเรียน โดยทำการร้องเรียนได้ 5 ช่องทางดังนี้

1. สายด่วน 1579
2. เว็บไซต์ www.1579.moe.go.th
3. เฟซบุ๊ก ศูนย์บริการประชาชนกระทรวงศึกษาธิการ
4. ส่งหนังสือร้องเรียนไปที่กระทรวงศึกษาธิการ 319 วิังจันเกษตร ถนนราชดำเนินนอก เขตดุสิต กทม.10300
5. ร้องเรียนที่กระทรวงศึกษาธิการด้วยตัวเอง

บทที่ 4 รวมกลุ่มสู้ เมื่อเราสู้คนเดียว เราอาจจะรู้สึกว่าไม่มีอำนาจในการต่อกรใด ๆ กับครูเลย การหาแนวร่วมจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้เรามีอำนาจต่อรองเพิ่มขึ้นได้ แนวร่วมของเราอาจจะจะเป็นเพื่อนหรือคนไว้ใจที่มีอุดมการณ์เดียวกัน เมื่อเราหาคนที่ร่วมสู้ไปด้วยกันแล้ว เราก็ต้องมีการสร้างเป็นกลุ่มหรือองค์กรขึ้นมา ในระยะแรกกลุ่มของเราอาจจะจะมีเพียงแค่เรากับเพื่อนไม่กี่คน แต่ให้เรายืนหยัดที่จะสู้ จำนวนไม่ใช่เรื่องสำคัญ ที่สำคัญคือ เราต้องรู้ว่ากลุ่มของเราต่อสู้เพื่ออะไร จากนั้นให้ลองสร้างแอดเดสในในโลกออนไลน์ ติดแฮชแท็กที่เกี่ยวข้อง เพื่อประชาสัมพันธ์กลุ่มของเรา เราสามารถเคลื่อนไหวเป็นบทความหรือภาพกราฟิกเพื่อให้นักสนใจและมาติดตามการเคลื่อนไหวในโลกออนไลน์ได้ ที่นี้เรามาสู้ในโรงเรียนกันบ้าง การเคลื่อนไหวทำได้หลายวิธี อาจจะทำในระบบ เช่น ยื่นหนังสือให้กับผู้อำนวยการโรงเรียน หรือเคลื่อนไหวนอกระบบ เช่น การติดป้ายประท้วงหรือจัดม็อบ ขยายแนวร่วมทำให้คนอื่นมาเห็นด้วยกันอุดมการณ์ของเรานั้นสำคัญมาก เมื่อมีคนเห็นด้วยเป็นจำนวนมากจะทำให้เรามีอำนาจต่อรองได้มากขึ้นและเราจะสามารถชนะได้ง่ายขึ้นเช่นกัน

ภาพประกอบ 5 สถิติการแจกคู่มือเอาตัวรอดในโรงเรียน

ที่มา : เพจนักเรียนแล้ว

หนังสือคู่มือเอาตัวรอดในโรงเรียนนี้ มีเป้าหมายเพื่อทำให้โรงเรียนเป็นสถานที่ที่ปลอดภัยอย่างที่มีสมควรจะเป็น การต่อสู้เพื่อเรียกร้องสิทธิอันชอบธรรมของเราจึงจำเป็นอย่างยิ่งในการจะยุติวงจรอำนาจนิยมนี้ ช่วยกันดูแลต้นกล้าแห่งประชาธิปไตย ให้พลังคนรุ่นใหม่เติบโตอย่างแข็งแรงไปด้วยกันโดยนักเรียนเหล่านี้จะปราศจากภัยอันตรายที่จะเกิดขึ้นในโรงเรียน คู่มือของนักเรียนแล้วยังย้ำถึงสิ่งที่คุณครูกระทำไม่ได้หรือห้ามนักเรียน 'ไม่ได้' เพื่อให้ทุกคนตระหนักในสิทธิและเสรีภาพของตนเอง ลุกขึ้นมาเป็นหยัดเมื่อถูกพรากสิ่งเหล่านี้ไป นอกจากนี้ ในคู่มือเอาตัวรอดในโรงเรียน ระบุถึงแนวทางปฏิบัติเมื่อถูกละเมิดสิทธิเอาไว้ โดยเริ่มจากการให้นักเรียนประเมินสถานการณ์ต่อเหตุการณ์ที่เป็นการละเมิดสิทธิที่รุนแรงในระดับไหน หากสามารถเจรจากันได้ ก็ให้

พูดคุย เจรจากัน เพื่อยืนยันสิทธิและเสรีภาพของตัวเอง แต่ถ้าเป็นระดับที่มีภัยอันตรายถึงชีวิต เช่น ถูกข่มขืน ถูกทำร้าย ให้พยายามตั้งสติหาทางหนี ขณะเดียวกัน เมื่อถูกละเมิดสิทธิต้องปรึกษาคนที่ไว้ใจได้ พร้อมทั้งรวบรวมหลักฐานที่มีทั้งหมด เพื่อดำเนินการตามขั้นตอนของระบบกฎหมาย เช่น การร้องเรียนผ่านทางกระทรวงศึกษาธิการ แจ้งความ อีกทั้ง ยังพูดถึงการรวมกลุ่มกันเพื่อต่อสู้ เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในระยะยาวอีกด้วย สำหรับคู่มือเอาตัวรอดในโรงเรียนนี้ กลุ่มนักเรียนเลวจะแจกให้คนที่สนใจฟรี ทาง Line account โดยตอนนี้มีคนขอรับหนังสือแล้วอย่างน้อย 21,000 เล่ม ซึ่งทางนักเรียนเลวมีเป้าหมายของการแจกหนังสือคู่มือนี้ เป็นไปเพื่อสร้างสังคมโรงเรียนที่ปลอดภัย ปราศจากภัยอันตรายที่คุณครูละเมิดสิทธิ ตามที่หน้าสุดท้ายของหนังสือเล่มนี้ ระบุเอาไว้ว่า “เด็กก็เหมือนมนุษย์ทั่วไป พวกเขามีสิทธิเสรีภาพที่ติดตัวมาตั้งแต่เกิด และไม่มีใครสามารถพรากไปได้”

4.3.4 บทบาทในการเฝ้าระวังปัญหาที่ถูกร้องเรียนจากนักเรียนทั่วประเทศ

กลุ่มนักเรียนเลวได้เปิดเว็บไซต์สำหรับแจ้งข้อคุณครูพร้อมโรงเรียนในสังกัดที่มีพฤติกรรมการคุกคามนักเรียน ละเมิดสิทธินักเรียน รวมไปถึงการไม่ให้นักเรียนใส่ชุดไปรเวทเข้าโรงเรียน โดยเว็บไซต์ได้ใส่รายละเอียดของการแจ้งข้อมูลจากเด็กนักเรียนจำนวนมากโดยมีการจัดอันดับแบบเรียลไทม์ว่าโรงเรียนใดมีการแจ้งปัญหามากที่สุด และมีการให้กรอกข้อมูลบัญชีเพื่อเป็นการระบุพฤติกรรมของคุณครูในโรงเรียน โรงเรียนที่ยังใช้กฎระเบียบ วิธีการ ต่าง ๆ ที่ล้าสมัย หลัง โดยระบุชื่อครู ชื่อโรงเรียน และจังหวัดฐานข้อมูลดังกล่าวนอกจากจุดประสงค์ในการประจานครูที่คุกคามนักเรียนแล้ว นักเรียนเลวจะรวบรวมส่งให้กระทรวงศึกษาธิการต่อไป

4.3.5 บทบาทในการเฝ้าติดตามข้อเรียกร้องของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม "กลุ่มนักเรียนเลว"

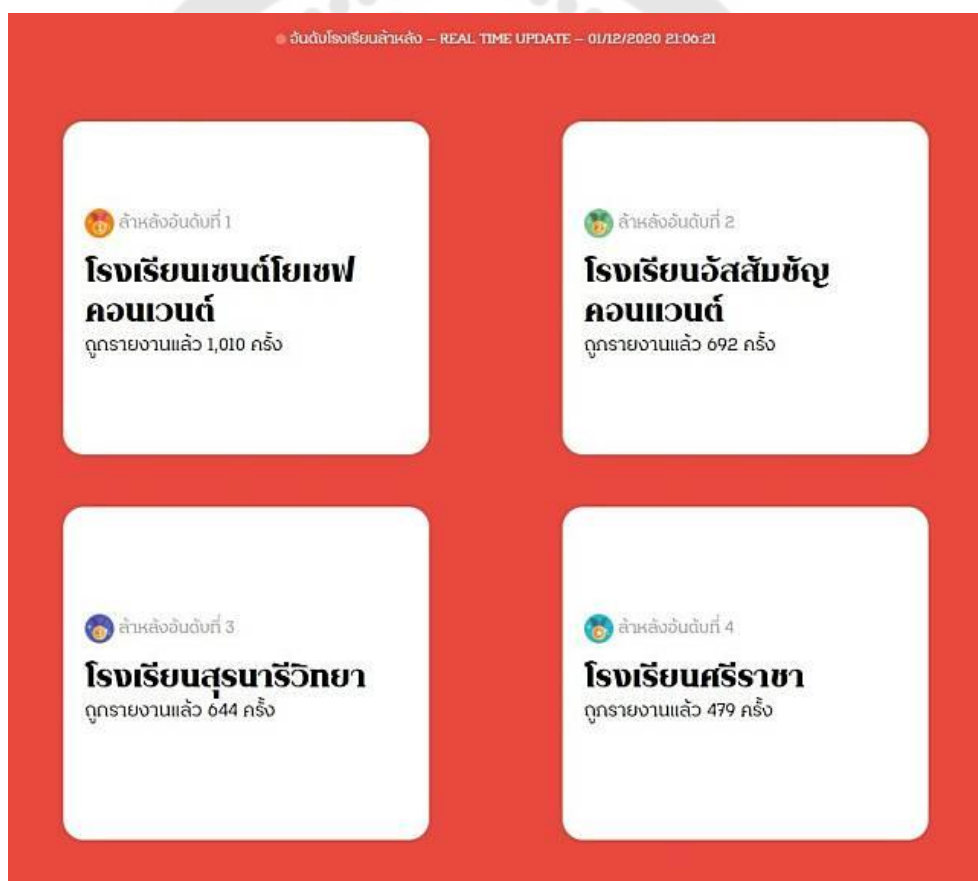
หลังจากการที่กลุ่มนักเรียนเลวได้ประกาศข้อเรียกร้องออกไปจะมีการจัดกิจกรรมเฝ้าติดตามความคืบหน้าของข้อเรียกร้องที่กลุ่มนักเรียนเลวได้ประกาศออกไปเพื่อเป็นการกดดันการทำงานของรัฐบาลและให้สัมภาษณ์ผ่านสื่อกระแสหลักไว้ดังนี้

“ นายณัฐพลก็ไม่ดำเนินการใดๆ หากการเรียกร้องกับกระทรวงศึกษาธิการ กับปัญหาที่อยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของกระทรวงศึกษาธิการนั้น มิได้ทำให้ระบบการศึกษาพัฒนาไปในทางที่ดีขึ้นพวกเรานักเรียนจะยกระดับ ปัญหาไปที่ต้นตอ ผู้ที่เลือกนายณัฐพล ที่ปลุ่วรรณเข้ามาดำรงตำแหน่งรัฐมนตรี นั่นคือพลเอกประยุทธ์จันทร์โอชา เราจะเปล่งเสียงแห่งการเปลี่ยนแปลง ออกมาถ้าการเมืองดี เราจะมีการศึกษาที่มีคุณภาพ เท่าเทียม ทั่วถึง และการเคารพสิทธิ ” ดังนั้น กลุ่มนักเรียนเลว และกลุ่มนักเรียนแนวร่วมจึงประกาศจัดชุมนุมครั้งใหญ่ ของ

นักเรียนขึ้นเพื่อยกระดับการเรียกร้องให้เสียงนักเรียนไปให้ถึงผู้อยู่เบื้องหลังทุกคน” บทบาทในการเฝ้าติดตามข้อเรียกร้องของกลุ่มนักเรียนแล้ว

(กลุ่มนักเรียนแล้วให้สัมภาษณ์ผ่านสื่อกระแสหลัก)

จากนักเรียนโรงเรียนต่างๆ ได้จัดชุมนุมและกิจกรรมเรียกร้อง ให้เกิดแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นภายในโรงเรียนรวมถึงระบบปัญหาการศึกษาภายในกระทรวงศึกษาธิการ มาอย่างต่อเนื่องแต่ในกระทรวงศึกษาธิการนำโดยนายณัฐพล ทีปสุวรรณ มิได้สนใจแก้ปัญหาตามข้อเรียกร้องของนักเรียน ขาดวุฒิภาวะการเป็นผู้นำอ้างว่าการชุมนุมของนักเรียนมีผู้อยู่เบื้องหลัง ทั้งยังเพิกเฉยนักเรียนเผชิญปัญหาต่อไปจนทำให้กลุ่มนักเรียนแล้วได้ยื่นหนังสือให้นายณัฐพลลาออกจากตำแหน่งและประกาศจะดำเนินกิจกรรมกดดันต่อเนื่อง

ภาพประกอบ 6 ผลโหวตโรงเรียนถูกร้องปมชุดไปรเวท

ที่มา : badstudent.co

“ จะใส่ชุดอะไรก็ได้ มันไม่ได้บ่งบอกว่าเราเรียนดี เรียนเด่น เรียนเก่งที่สุดในโลก
ฝรั่งใส่ชุดธรรมดาไปโรงเรียนเขายังไปถึงดาวอังคารได้เลยครับ จะมายึดติดอะไรกับชุด มันยุคไหน
แล้ว ”

(ผู้แสดงความคิดเห็นผ่านทางเพจนักเรียนเลว เมื่อวันที่ 19 พ.ย. 2563)

จากการที่กลุ่มนักเรียนเลวได้โพสต์ภาพสถิติการร้องเรียนปัญหาการใส่ชุดไปรเวทไป
โรงเรียนที่นักเรียนทั่วประเทศได้ได้ทำการร้องเรียกผ่านกลุ่มนักเรียนเลว มีผู้เข้ามาแสดงความ
ความคิดเห็นจำนวนมากเกี่ยวกับการใส่ชุดไปรเวทไปโรงเรียนโดยความคิดเห็นจะเป็นเสียงเดียวกันใน
เรื่องของการเรียนดีหรือเรียนไม่ดีไม่ได้บ่งบอกว่าจะต้องใส่ชุดนักเรียนอยู่เสมอ

4.3.6 บทบาทในการสร้างความท้าทายต่ออำนาจรัฐของขบวนการเคลื่อนไหว ทางสังคม"กลุ่มนักเรียนเลว"

การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ภายใต้ของบังคับที่รัฐสร้างขึ้นเนื่องด้วยสถานการณ์ไวรัสโควิด 19
เกิดขึ้นทำให้รัฐต้องประกาศใช้มาตรการฉุกเฉินโดยการออกกฎหมาย (พ.ร.ก.) การบริหารราชการ
ในสถานการณ์ฉุกเฉินขึ้นมาเป็นการสั่งห้ามให้มีการชุมนุมและเคลื่อนไหวทางการเมืองทั้งนี้กลุ่ม
นักเรียนเลวมีความท้าทายต่ออำนาจรัฐได้มีการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวเพื่อแสดงการคัดค้าน
ปฏิบัติการของรัฐที่พวกเขา มองว่าใช้อำนาจโดยมิชอบจนทำให้กลุ่มนักเรียนเลวถูกอัยการสั่งฟ้อง
ในความผิดฐานฝ่าฝืนพระราชกำหนด (พ.ร.ก.) การบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉินจากกรณี
จัดการชุมนุมรวมกลุ่มจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวทางสังคม

เยาวชนผู้ที่ถูกดำเนินคดีกล่าวว่า “ การชุมนุมเป็นเสรีภาพอย่างหนึ่ง และการโดนโทษ ก็
มองว่าไม่ยุติธรรม ทั้งนี้ก็ขึ้นอยู่กับกระบวนการทางกฎหมายว่าจะเป็นอย่างไรต่อไป และในฐานะ
ประชาชนก็ต้องเข้าสู่กระบวนการทางกฎหมายสิ่งที่ตนเองขึ้นปราศรัยคือการร้องเพลงแจวเรือ
ทำให้รู้สึกตลกที่มาแจ้งข้อกล่าวหา จึงมองว่าไม่ค่อยสมเหตุสมผลเท่าไรกับการถูกดำเนินคดี
เพราะเชื่อว่าพฤติกรรมของตนเองเกี่ยวข้องกับการเมืองน้อยมากและการแสดงออกด้วยเสียงเพลง
ไม่น่าจะผิดรัฐธรรมนูญและกฎหมายนอกจากนี้ยังมองว่าการออกไปชุมนุมทางการเมืองควรเป็น
เสรีภาพที่ประชาชนกระทำได้และอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กก็รองรับไว้แต่เมื่อออกไปทำกลับโดน
ดำเนินคดีดังนั้นต้องตั้งคำถามว่า เหมาะสมหรือไม่ และสิ่งที่พวกตนโดนแสดงให้เห็นว่ารัฐไม่ปกติ
พยายามเล่นงานคนที่ต่อต้านรัฐ และการออกหมายเรียกก็ไม่สามารถหยุดกระบวนการเรียกร้องได้
ต่อให้แกนนำถูกจับหมดก็ตาม เพราะการเรียกร้องเป็นเรื่องของอุดมการณ์ ไม่ได้อยู่ที่ตัวบุคคลที่จะ
สูญสลายหายไป ”

(การสัมภาษณ์ออกสื่อของเยาวชนเมื่อวันที่ 30 พ.ย. 2563)

4.4 วิธีการในการผลักดันข้อเรียกร้องของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม"กลุ่มนักเรียนเลว" ต่อนโยบายด้านการศึกษาขั้นพื้นฐาน

วิธีการผลักดันข้อเรียกร้องของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม "กลุ่มนักเรียนเลว" ต่อนโยบายด้านการศึกษาขั้นพื้นฐานจำเป็นต้องอาศัยทรัพยากรมาใช้ในการเคลื่อนไหวได้มีการแบ่งวิธีการรวบรวมทรัพยากรภายในกลุ่มสำหรับการเคลื่อนไหวไว้ดังนี้

4.4.1 การระดมทรัพยากร

การเคลื่อนไหวทางสังคมจำเป็นต้องมีทรัพยากรที่ใช้ในการสนับสนุนเพื่อให้สามารถดำรงอยู่และดำเนินจัดกิจกรรมตามเป้าหมายที่ตั้งไว้โดยผู้ครอบครองทรัพยากรหลักก็คือปัจเจกบุคคลและกลุ่มองค์กรต่าง ๆ ภายในสังคมสามารถแบ่งออกได้หลายมิติ กลุ่มสมาชิกผู้ร่วมจุดหมายเดียวกัน กลุ่มองค์กรที่เชื่อมั่นในเป้าหมายร่วมกันของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม กลุ่มสมาชิกผู้สนับสนุน ปัจเจกบุคคลที่คอยช่วยเหลืออุดหนุนทรัพยากรแก่องค์กรการเคลื่อนไหวทางสังคม สังคมผู้จับตามอง ผู้ที่ไม่ได้เข้ามาเป็นสมาชิกผู้ร่วมขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมเดียวกัน แต่รับรู้ถึงเป้าหมายและการกระทำของกลุ่มเคลื่อนไหวทางสังคม ที่ไม่เป็นรูปแบบของ "กลุ่มเคลื่อนไหวฝ่ายตรงข้าม" หรือ "ฝ่ายต่อต้านการเคลื่อนไหว" (ประภาส ปิ่นตบแต่ง, 2552)

"ในการออกไปนอกสถานที่หรือการจัดกิจกรรมต่างๆ ต้องมีค่าใช้จ่ายด้วยความที่กลุ่มนักเรียนเลวมีจำนวนคนน้อยมาก จึงทำให้ขาดกำลังด้านทุนทรัพย์พอสมควร อย่างไรก็ตามในปัจจุบันกลุ่มนักเรียนเลวได้ทำคู่มือการเอาตัวรอดในโรงเรียน ซึ่งใช้งบประมาณที่ถือว่ามากพอสมควร และทางกลุ่มนักเรียนเลวต้องผลิตคู่มือไปด้วยพร้อมกับทำกิจกรรมต่างๆไปด้วย เลยทำให้มีความจำเป็นที่จะต้องใช้งบประมาณเป็นจำนวนมาก "

(ผู้ให้ข้อมูล, สัมภาษณ์ 15 มีนาคม 2565)

ในการจัดกิจกรรมเรียกร้องและการผลักดันปัญหาต่าง ๆ จะต้องมีการจัดเตรียมอุปกรณ์ต่าง ๆ เช่น บ้ายไวนิล บ้ายกระดาษ สี และอื่น ๆ อีกมากมาย จำเป็นจะต้องใช้ทุนทรัพย์จำนวนมากต่อการผลักดันปัญหาต่าง ๆ ในขณะนี้ทุนทรัพย์ทางกลุ่มนักเรียนเลวยังมีเพียงพอต่อการจัดกิจกรรมเพียงแค่วาระสั้น จัดได้แค่กิจกรรมแบบเล็ก ๆ ใช้เวลาเพียงสั้น ๆ ในการเรียกร้องถึงปัญหาในส่วนที่เป็นกิจกรรมขนาดใหญ่โดยมีกลุ่มเครือข่ายหลายโรงเรียนเข้ามาช่วยด้วยทางกลุ่มนักเรียนเลว การเปิดเวทีใหญ่ ๆ แสดงถึงจุดยืนของกลุ่มนักเรียนเลว และเปิดโอกาสให้นักเรียนขึ้นมาพูดถึงปัญหาที่ตัวเองได้รับจากโรงเรียน

การระดมทุนทรัพย์ ในการออกไปนอกสถานที่หรือการจัดกิจกรรมต่างๆ ต้องมีค่าใช้จ่ายทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็น ค่าเดินทาง ค่าอุปกรณ์ต่างๆที่จำเป็นต้องใช้ในกิจกรรมแต่ละกิจกรรม ด้วยความที่กลุ่มนักเรียนเลวมีจำนวนคนน้อยมาก จึงทำให้ขาดกำลังด้านทุนทรัพย์พอสมควร การ

รวบรวมเงินก็จะมีอยู่ 2-3 ช่องทาง คือ การไปขอพบกับหน่วยงานต่างประเทศ เงินสนับสนุนจะเป็นของต่างประเทศ การบริจาคให้จากประชาชนภายในสังคม โดยการที่กลุ่มนักเรียนเลวประกาศเลขบัญชีในรูปแบบออนไลน์โดยระบุว่ามีการระดมทุนในการขับเคลื่อนกิจกรรมของกลุ่มนักเรียนเลวซึ่งจะมีประชาชนที่เห็นด้วยและพร้อมที่จะบริจาคเงินมาให้ทางกลุ่มนักเรียนเลว

ทรัพยากรคน ทรัพยากรคนนั้นถือว่าเป็นปัจจัยหลักในการดำเนินงานของกลุ่มนักเรียนเลว ในการดำเนินกิจกรรมแต่ละครั้ง การจัดทำกิจกรรมต่าง สมาชิกกลุ่มนักเรียนเลวหรือแนวร่วมเครือข่ายนักเรียนทั่วประเทศ ถือว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญที่ขาดไม่ได้ สมาชิกที่พร้อมที่ดำเนินการผลักดันปัญหาทางด้านการศึกษา และช่วยกันผลักดันให้กลุ่มนักเรียนเลวไปถึงเป้าหมายหรือข้อเรียกร้องที่กำหนดไว้ ที่ผ่านมาในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ กลุ่มนักเรียนเลวต้องใช้คนเป็นจำนวนมาก แต่สิ่งสำคัญที่สุดคือ ใจรักที่จะจัดทำกิจกรรมนี้ และกล้าที่จะแสดงออกมาโดยไม่กลัวอันตรายที่จะเกิดขึ้นกับตัวเองในอนาคต ทางกลุ่มนักเรียนเลวได้มีการเปิดรับสมาชิกเข้ามาเป็นส่วนร่วมในการผลักดันปัญหาต่าง ๆ ให้เป็นไปตามนโยบายของกลุ่มนักเรียนเลว โดยมีการเปิดรับสมัคร และ มีการสัมภาษณ์จากคนภายในกลุ่มนักเรียนเลว ในการสรรหารับสมัคร กลุ่มนักเรียนเลว ได้มีการบริหารรูปแบบของกลุ่มเหมือนรูปแบบองค์กรในการสรรหาคนเข้ามาทำงานในองค์กร มีฝ่ายทรัพยากรมนุษย์คอยทำหน้าที่เปิดรับสมัครสมาชิกตามความต้องการของกลุ่มนักเรียนเลวต่อกิจกรรมที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ที่ผ่านมาทางรัฐบาลได้กดดันทางกลุ่มนักเรียนเลวเป็นอย่างมากโดยการตั้งข้อกล่าวหาแก่สมาชิกกลุ่มนักเรียนเลวที่ออกมาจัดกิจกรรมผลักดันปัญหาทางการศึกษา ได้มีการออกหมายเรียกเด็กนักเรียนที่อายุไม่ถึง 18 ปี บริบูรณ์ เข้าไปรับทราบข้อกล่าวหา เพราะฉะนั้นแล้ว ทรัพยากรคนนั้นถือว่าเป็นปัจจัยหลักในการดำเนินงานของกลุ่มนักเรียนเลว ในการดำเนินกิจกรรมแต่ละครั้ง จะต้องหาแก่นนำเป็นคนเบิกทางในการจัดทำกิจกรรมต่าง ๆ และอาศัยแนวร่วมเครือข่ายนักเรียนทั่วประเทศเป็นแรงขับเคลื่อนในการจัดทำกิจกรรมในแต่ละครั้ง

การนำเอาหัวข้อที่น่าสนใจของสังคมผู้จับตามอง ในการออกมาเรียกร้องในแต่ละครั้งนั้นกลุ่มนักเรียนเลวจะต้องพิจารณาจากสถานการณ์หลาย ๆ ปัจจัยว่าควรจะนำหัวข้อไหนขึ้นมาเรียกร้อง หัวข้อไหนที่กำลังตกเป็นข่าวและสังคมให้ความสนใจเป็นจำนวนมากอยู่ขณะนั้นจากการที่กลุ่มนักเรียนเลวได้ขึ้นไปพูดบนเวทีเจรจาทำให้ภาคประชาสังคมผู้จับตามองและให้ความสำคัญเป็นจำนวนมาก การแสดงกิจกรรมต่าง ๆ การออกมาพูดในเรื่องระบบการศึกษา ปัญหาของระบบการศึกษาที่มีมาช้านานแล้วและยังไม่ได้รับการแก้ปัญหา ในการออกมาผลักดันต่าง ๆ ของกลุ่มนักเรียนเลวนั้น เป็นเพียงกลุ่มนักเรียนที่มีอายุไม่ถึง 18 ปี บริบูรณ์ ที่ออกมาแสดง

ความกล้าหาญ กล้าที่จะออกมาต่อรองกับผู้มีอำนาจ ทำให้สังคมให้ความสำคัญและจับตามองเป็นพิเศษ อีกทั้งมีนักวิชาการออกมาแสดงความคิดเห็นในเหตุการณ์ครั้งนี้ด้วย

อาจารย์ ผศ.อรรถพล อนันตวรสกุล ให้สัมภาษณ์ผ่านสื่อว่า “ มันมีที่มาที่ไป เด็กไม่ได้ถูกปั้น ไม่ได้เรียกร้องเพื่อใคร มันข้ามตัวบุคคลไปแล้ว” ผมมองว่ามันเป็นสัญญาณเชิงบวกของคนรุ่นใหม่กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง เขาใส่ใจ อยากมีส่วนร่วม ผู้ใหญ่ควรมองอย่างทำความเข้าใจ อย่าเพิ่งตัดสิน จริง ๆ เรื่องนี้ถูกเขย่ามาหลายรอบ และเราจะเห็นว่ามันมีพลังของกลุ่มนักเรียนเยาวชน ติดตามด้วย พอกลับมาใหม่ ชุดความคิดการตั้งคำถามกับอำนาจรัฐ การใช้อำนาจอย่างไม่เป็นธรรม และการตรวจสอบไม่ได้ ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา สถานการณ์บ้านเมืองของเราเป็นอย่างไรบ้าง บรรยากาศที่เกิดขึ้นเอื้ออวยให้เด็กมัธยมศึกษา เด็กมหาวิทยาลัยเติบโตทางความคิดอย่างไร ความเจ็บ การไม่พูดคุยกันมานานเกินไป สังคมถูกทำให้เงียบ สิ่งที่ได้ถูกให้เข้าใจว่าเป็นความจริงกลับสวนทางกับโลกข้างนอกที่เจอ มันจึงไม่แปลกเลยที่พวกเขาจะตั้งคำถาม ซึ่งคำถามเหล่านั้นอาจอยู่ในตัวเรา แต่ไม่ได้พูดออกมา ดังนั้นเพื่อเป็นการจูงใจต่อภาคสังคมให้มีความสนใจในการเรียกร้อง ในการจัดกิจกรรมของทางกลุ่มนักเรียนเลวมากขึ้น ภาคประชาสังคมยังสามารถเป็นแรงผลักดัน กดดันต่อรัฐบาลให้มีความสนใจได้อีกด้วย ยกตัวอย่างเช่น ชาวเด็กถูกกระทำอาจารย์ภายในโรงเรียน ทางกลุ่มนักเรียนเลวก็ออกมาแสดงกิจกรรมเพื่อกระตุ้นให้เห็นถึงปัญหาความปลอดภัยในโรงเรียน เรียกร้องให้หยุดคุกคามเด็กนักเรียน ”

(อาจารย์ ผศ.อรรถพล อนันตวรสกุล จากคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย)

4.4.2 ยุทธวิธีในการเคลื่อนไหว

การจัดกิจกรรมในแต่ละครั้งกลุ่มนักเรียนเลวจะใช้กลยุทธ์ในการนั่งประท้วงเป็นส่วนใหญ่เป็นการเคลื่อนไหวที่บุกเข้าไปนั่งประท้วงบริเวณกระทรวงศึกษาธิการ และจัดกิจกรรมเพื่อเปิดเวทีพูดคุยเกี่ยวกับปัญหาที่นักเรียนได้รับผลกระทบและมีการเรียกร้องให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการขึ้นมาแสดงความคิดเห็นและหาทางออกร่วมกับกลุ่มนักเรียนเลว อาทิเช่น กิจกรรมชื่อว่า "เลิกเรียนไปกระทรวง" เพื่อเป็นการแสดงออกเชิงสัญลักษณ์ ชับไล่รัฐมนตรีศึกษาธิการ ผู้ร่วมชุมนุมเกือบทั้งหมดอยู่ในชุดนักเรียนโดยนำกระดาษขาวมาปิดชื่อและอักษรย่อของโรงเรียนที่ปักอยู่บนเครื่องแบบ นักเรียนหญิงพากันผูกโบว์สีขาว และเขียนข้อความว่า "ให้มันจบที่รุ่นเรา" นักเรียนชายนำโบว์มาผูกไว้ที่กระเป๋านักเรียนหรือข้อมือ กิจกรรมการจัดขบวนนักเรียนและกิจกรรมเชิงสัญลักษณ์ เพื่อสื่อถึงข้อเรียกร้องของนักเรียนที่มีความหลากหลายทางเพศให้ได้รับสิทธิการทำทรงผมและสิทธิในการแต่งกายตามเพศสภาพ เพื่อยื่นหนังสือถึงรัฐมนตรีกระทรวงศึกษาธิการ ร้องขอให้นักเรียนที่มีความหลากหลายทางเพศไม่ถูกเลือกปฏิบัติ ได้รับสิทธิในการทำทรงผมและแต่งกายตามเพศที่ตนเองเป็น

ภาพประกอบ 7 การเคลื่อนไหวทางเพจนักเรียนเลว

ที่มา : เพจนักเรียนเลว

วิธีการจัดกิจกรรมสร้างคอนเทนต์บนโลกออนไลน์เป็นกิจกรรมจัดขึ้นอยู่บนเพจ “นักเรียนเลว” เป็นยุทธวิธีอีกรูปแบบหนึ่งที่กลุ่มนักเรียนเลวใช้ในการเคลื่อนไหวควบคู่ไปกับการเคลื่อนไหวบนภาคพื้นดินเป็นการเคลื่อนไหวที่ชักชวนให้คนบนโลกออนไลน์เข้ามาแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาทางการศึกษาที่นักเรียนได้ออกมาเรียกร้องและยังใช้เพจนักเรียนเลวเป็นช่องทางในการสื่อสาร ประชาศชาวสารต่าง ๆ ต่อผู้ที่สนใจที่จะมีส่วนร่วมในการเคลื่อนไหวในครั้งนี้

วิธีการเคลื่อนไหวทางสังคมที่เป็นการต่อต้านอำนาจรัฐ

ในการเคลื่อนไหวของกลุ่มนักเรียนเลวจะมีกิจกรรมเพื่อเชิญชวนให้มีการต่อต้านอำนาจรัฐที่ไม่เหมาะสมหรือเป็นการกระทำที่คุกคามสิทธินักเรียน เป็นการแสดงให้เห็นถึงเรื่องสิทธิที่คุกคามนักเรียน การกระทำที่รัฐใช้อำนาจไม่เหมาะสม เช่น กิจกรรมเดินเท้าไปที่กระทรวงแสดงถึงสิทธิของทวงถามโดยมีนักเรียนที่ถูกดัดผมเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อกดดันรัฐและต่อต้านการกระทำของรัฐ กิจกรรม

เชิญชวนให้มีการต่อต้านอำนาจรัฐโดยการแต่งชุดไปรเวทฯ ไปโรงเรียน กิจกรรมชักชวนให้นักเรียนทั่วประเทศหยุดเรียนออนไลน์ เป็นเวลาหนึ่งอาทิตย์ เพื่อแสดงออกเชิงสัญลักษณ์ และเรียกร้องทวงคืนชีวิตและอนาคตคืนและกดดันให้รัฐบาลต้องนำเข้าวัคซีนที่มีคุณภาพฉีดให้ทุกคนอย่างทั่วถึงโดยเร็วที่สุดเพื่อให้สังคมกลับมาเป็นปกติ

ภายหลังเกิดสถานการณ์การระบาดของไวรัสโควิด 19 ยังไม่บรรเทาลงรัฐบาลได้ออกประกาศกฎหมายการเฝ้าระวังการชุมนุมประท้วงและเป็นการจำกัดพื้นที่ในการรวมตัวของกลุ่มเคลื่อนไหวที่จะออกมาจัดกิจกรรมต่าง ๆ โดยประกาศใช้มาตรการฉุกเฉินห้ามไม่ให้มีการชุมนุมเกิดขึ้นทำให้ทางกลุ่มนักเรียนเลวไม่พอใจต่อการออกกฎหมายครั้งนี้ และได้มีการจัดกิจกรรมเพื่อต่อต้านอำนาจของรัฐบาล เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นในลักษณะแนวร่วมกับกลุ่มเคลื่อนไหวอื่น จนทำให้กลุ่มนักเรียนเลวถูกดำเนินคดีทางกฎหมาย

บทที่ 5 สรุปผลการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่องบทบาทของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม"กลุ่มนักเรียนเลว" ในการผลักดันนโยบายด้านการศึกษา ซึ่งมีวัตถุประสงค์ 2 ประการประกอบด้วย (1) เพื่อศึกษาความต้องการและข้อเรียกร้องของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม"กลุ่มนักเรียนเลว" ที่มีต่อก่อนนโยบายด้านการศึกษาในระดับขั้นพื้นฐาน (2) เพื่อศึกษาบทบาทและวิธีการในการผลักดันข้อเรียกร้องของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม"กลุ่มนักเรียนเลว" ต่อนโยบายด้านการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน ได้มีการเก็บรวบรวมข้อมูลในรูปแบบการสัมภาษณ์ เมื่อได้ข้อมูลที่ต้องการตามจุดมุ่งหมายของการวิจัย และนำมาวิเคราะห์เพื่อสรุปผลการวิจัย โดยสรุปผลการศึกษาจากข้อมูลเชิงคุณภาพ ดังนี้

5.1 สรุปผลการศึกษา

5.1.1 ความต้องการและข้อเรียกร้องของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม"กลุ่มนักเรียนเลว" ที่มีต่อก่อนนโยบายด้านการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน

หลังการเลือกตั้ง ปี พ.ศ. 2562 บริบททางการเมืองกลับเข้าสู่ภาวะปกติทำให้เอื้ออำนวยต่อกลุ่มเคลื่อนไหวทางสังคมในการออกมาแสดงความคิดเห็นในประเด็นต่าง ๆ กลุ่มที่ถูกสื่อ และสังคมจับตามองเป็นพิเศษนั่นคือ ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม"กลุ่มนักเรียนเลว" เป็นเด็กนักเรียนอายุไม่ถึง 18 ปี ที่ออกมาจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวทางสังคมเกี่ยวกับเรื่องการศึกษาที่มีความต้องการที่จะปฏิรูปการศึกษามีเป้าหมายที่จะปฏิรูปกระบวนการคิดของระบบการศึกษาคั้งใหญ่

โดยการจัดกิจกรรมต่าง ๆ บนภาคพื้นดินเพื่อเสนอข้อเรียกร้องของกลุ่มนักเรียนเลวและเครือข่ายนักเรียน 50 โรงเรียนทั่วประเทศให้ภาคประชาสังคมได้รับรู้ถึงปัญหาของระบบการศึกษาของประเทศไทย ซึ่งกลุ่มเคลื่อนไหวทางสังคมพยายามผลักดันตัวเองเพื่อเข้าสู่กระบวนการนโยบายสาธารณะ พยายามผลักดันกระแสปัญหาที่เกิดจากประเด็นปัญหาทั้งในสังคม และปัญหาการระบาดจากเชื้อไวรัสสายพันธุ์ใหม่ที่มีชื่อว่า โควิด 19 ทำให้การเรียนของนักเรียนได้รับผลกระทบต้องหยุดเรียนลง ทำให้รัฐบาลออกมาประกาศใช้นโยบายการเรียนออนไลน์ขึ้นมา ทำให้ส่งผลกระทบต่อ นักเรียน นักเรียนบางกลุ่มไม่เอื้ออำนวยต่อการศึกษามีพื้นที่ห่างไกล จากสัญญาณอินเทอร์เน็ต หรือฐานะทางบ้านของตัวนักเรียนไม่เอื้ออำนวยในการจัดหาอุปกรณ์ในการ

เรียนออนไลน์ และไม่สามารถเข้าถึงการเรียนออนไลน์ตามนโยบายของรัฐบาล ปัญหาเหล่านี้จะต้องได้รับการผลักดันให้รัฐบาลเห็นและแก้ไขปัญหานั้นๆ โดยที่ปัญหามีผลสะท้อนกลับจากเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่กลุ่มเคลื่อนไหวนั้นออกเรียกร้องให้แก่ปัญหาโดนเร็วที่สุด คือ การเสนอว่าเด็กนักเรียนควรจะได้รับสิทธิคุ้มครองสิทธิไม่ถูกคุกคาม หรือ ละเมิดสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานจะต้องมีการยกเลิกกฎระเบียบทางการศึกษาที่ล้ำสมัยเป็นกฎที่มีลักษณะเนื้อหาที่กดขี่นักเรียนและไม่สอดคล้องกับสถานการณ์โลกยุคปัจจุบัน จะต้องหาแผนสำรองเพื่อใช้ในการแก้ปัญหาสำหรับเด็กนักเรียนที่ขาดอุปกรณ์ในการเรียนออนไลน์และไม่สามารถเข้าถึงนโยบายที่ประกาศออกไป

5.1.2 บทบาทและวิธีการในการผลักดันข้อเรียกร้องของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม "กลุ่มนักเรียนเลว" ต่อนโยบายด้านการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ในบริบทการเมืองที่กลับเข้าสู่สภาวะปกติ เปิดโอกาสให้กลุ่มเคลื่อนไหวทางการศึกษาได้มีบทบาทที่สำคัญในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาทางการศึกษาต่าง ๆ ทางสังคมและมีส่วนร่วมในการผลักดันปัญหาเข้าสู่วาระนโยบายเพื่อนำไปสู่นโยบายที่ออกโดยฝ่ายการเมือง กลุ่มเคลื่อนไหวมีความมุ่งหวังจะมีส่วนร่วมในการหาทางแก้ปัญหาหรือหาทางเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำนโยบายเพื่อตอบสนองปัญหาที่เกิดขึ้น กลุ่มเคลื่อนไหว "กลุ่มนักเรียนเลว" ได้แสดงบทบาทที่สำคัญต่อปัญหาทางการศึกษาดังนี้

บทบาทของกลุ่มนักเรียนเลวในการแสดงการเป็นตัวแทนในการเรียกร้องสิทธิผลักดันเรื่องความหลากหลายทางเพศผ่านกิจกรรมการเคลื่อนไหวทางสังคม กิจกรรมเชิงสัญลักษณ์ เพื่อสื่อถึงข้อเรียกร้องของนักเรียนที่มีความหลากหลายทางเพศให้ได้รับสิทธิในการทำทรงผมและแต่งกายตามเพศสภาพเป็นและทางกลุ่มนักเรียนเลว ได้ยื่นข้อเรียกร้องทั้งหมด 4 ข้อต่อรัฐมนตรีกระทรวงศึกษาธิการเพื่อแก้ไขปัญหาคความไม่เท่าเทียมทางเพศโดยมีรายละเอียดดังนี้ กระทรวงศึกษาธิการต้องมีการปรับเปลี่ยนกฎระเบียบว่าด้วยการไว้ทรงผมของนักเรียน และนักเรียนที่มีความหลากหลายทางเพศต้องได้รับสิทธิเลือกใส่ชุดนักเรียนตามเพศสภาพ และมีการตรวจสอบข้อมูล เรียกคืนหนังสือ และยุติการจัดจำหน่ายหนังสือ ที่พูดถึงความหลากหลายทางเพศในแง่มุมที่ไม่ถูกต้อง ยกเลิกกฎระเบียบของโรงเรียนต่าง ๆ ที่ยังมีการเหยียดเพศความเป็นมนุษย์ของนักเรียนที่มีความหลากหลายทางเพศ ขอให้กระทรวงศึกษาธิการกำชับครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ปฏิบัติต่อนักเรียนทุก ๆ เพศอย่างเท่าเทียมกัน ห้ามดูหมิ่น เหยียดหยามเรื่องเพศของนักเรียน

บทบาทในการผลักดันถึงปัญหานโยบายการเรียนออนไลน์ผลกระทบต่อการเรียนออนไลน์โดยจะมีกิจกรรมที่จัดออกมาเป็น 3 ช่วง คือ กิจกรรมเรียนออนไลน์เราจะตายกันหมด การหยุด

เรียนออนไลน์ และการแขวนคอเพื่อแสดงออกถึงปัญหาการเรียนออนไลน์ที่เด็กนักเรียนกำลังจะหลุดออกจากระบบการศึกษาอีกทั้งผลักดันร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองสิทธินักเรียนคือการร่วมลงชื่อสนับสนุน “ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองสิทธิของผู้เรียน” ที่กลุ่มนักเรียนนักเรียนเลวได้ร่างขึ้นเพื่อเรียกร้องให้ยุติความรุนแรงในสถานศึกษาทุกรูปแบบโดยกิจกรรมที่นำร่างพระราชบัญญัติไปเสนอต่อรัฐมนตรีกระทรวงศึกษาธิการผ่านกิจกรรมวันครูแห่งชาติ สำหรับเนื้อหาในร่างฉบับนี้ แบ่งออกเป็น 3 หมวด ได้แก่ สิทธิมนุษยชนของผู้เรียน สภาพแวดล้อมและสวัสดิภาพ การมีส่วนร่วมของผู้เรียน

บทบาทในการเป็นจุดศูนย์กลางในการรับร้องเรียนปัญหาต่าง ๆ จากนักเรียนทั่วประเทศ กลุ่มนักเรียนเลวมีบทบาทในการเฝ้าระวังพฤติกรรมของสถานศึกษาที่ไม่เหมาะสม ที่มีพฤติกรรมละเมิดสิทธิมนุษยชนของนักเรียน โดยกลุ่มนักเรียนเลวได้จัดทำเพจ Facebook ขึ้นมาเพื่อเป็นศูนย์กลางในการรับแจ้งเหตุ เกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชนต่อนักเรียน และได้ทำการสรุปเรื่องราวที่ถูกร้องทุกและสถานศึกษาที่ได้รับการร้องทุกลงบนเว็บไซต์ของกลุ่มนักเรียนเลวที่จัดทำขึ้นมา การสร้างเครือข่ายการทำงานกับภาคประชาสังคมกลุ่มอื่น ๆ กลุ่มนักเรียนเลวได้มีการสร้างความร่วมมือกับกลุ่มเครือข่ายนักเรียนกว่า 50 เครือข่ายทั่วประเทศในการทำงาน

ข้อเรียกร้องทั้งหมดที่กลุ่มนักเรียนเลวได้แถลงการณ์และยื่นหนังสือต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการนั้นทางกลุ่มนักเรียนเลวได้มีการจัดกิจกรรมติดตามทวงถามถึงความคืบหน้าของการแก้ปัญหาของกระทรวงศึกษาธิการต่อปัญหาที่กลุ่มนักเรียนเลวได้เรียกร้องไป แต่กระทรวงศึกษาธิการมิได้สนใจแก้ปัญหาตามข้อเรียกร้องของนักเรียนทั้งยังเพิกเฉย และยังให้นักเรียนเผชิญปัญหาต่อไปจนทำให้กลุ่มนักเรียนเลวได้ยื่นหนังสือให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการลาออกจากตำแหน่งและประกาศจะดำเนินกิจกรรมกดดันต่อเนื่องและในการจัดกิจกรรมเพื่อต่อต้านอำนาจรัฐภายใต้ข้อบังคับที่รัฐสร้างขึ้นเนื่องด้วยสถานการณ์ไวรัสโควิด 19 เกิดขึ้นทำให้รัฐต้องประกาศใช้มาตรการฉุกเฉินโดยการออกกฎหมาย (พ.ร.ก.) การบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉินขึ้นมาเป็นการสั่งห้ามให้มีการชุมนุมและเคลื่อนไหวทางการเมืองทั้งนี้กลุ่มนักเรียนเลวมีความทำทนายต่ออำนาจรัฐได้มีการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวเพื่อแสดงการคัดค้านการปฏิบัติการของรัฐจนทำให้รัฐเข้ามาควบคุมการเคลื่อนไหวของกลุ่มนักเรียนเลวสั่งห้ามมิให้มีการชุมนุมเกิดขึ้นพร้อมทั้งดำเนินคดีกับผู้ฝ่าฝืนคำสั่งรัฐ

ดังนั้นแล้วกลุ่มนักเรียนเลวได้หันมาดำเนินการกิจกรรมผ่านบทบาทในการสร้างความตระหนักถึงเรื่องสิทธิมนุษยชนของนักเรียนโดยการแจกคู่มือเอาตัวรอดในโรงเรียน ประกอบไปด้วยความรู้ด้านสิทธิมนุษยชน เพื่อเป็นหลักการยื่นหยัดสำหรับเหล่านักเรียน เมื่อถูกครูหรือผู้มี

อำนาจข่มเหง เหตุการณ์ที่นักเรียนถูกละเมิดสิทธิ โดยที่เนื้อหา มี 4 บท หลัก ๆ ประกอบไปด้วย สิทธิที่เรามี เมื่อถูกละเมิดสิทธิ การร้องเรียน รวมกลุ่มสู้ หนังสือคู่มือเอาตัวรอดในโรงเรียนนี้ มี เป้าหมายเพื่อให้โรงเรียนเป็นสถานที่ที่ปลอดภัย

5.2 อภิปรายผล

จากการศึกษาเรื่องบทบาทของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม"กลุ่มนักเรียนเลว" ในการ ผลักดันนโยบายด้านการศึกษา สามารถนำมาอภิปรายผลการศึกษา โดยใช้วิธีการวิเคราะห์อ้างอิง ทฤษฎีและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาได้ดังนี้

5.2.1 กลุ่มนักเรียนเลวในฐานะขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม

ในบริบทที่การเมืองอยู่ในสภาวะปกติกลุ่มเคลื่อนไหว "กลุ่มนักเรียนเลว" ได้ออกมาเคลื่อนไหวทางสังคม แสดงความคิดเห็นเรียกร้องปัญหาถึงนโยบายการศึกษา ระบบการศึกษา ที่ไร้ประสิทธิภาพ และความพยายามที่จะต่อสู้ต่อรองให้ได้มาซึ่งความหลากหลายทางเพศ สิทธิมนุษยชน ความเท่าเทียมในด้านการศึกษา ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความพยายามที่จะต่อสู้ของกลุ่มนักเรียนผ่านกระบวนการรวมกลุ่ม พยายามสร้างตัวตนขึ้นมาในระดับกลุ่มที่เป็นกระบวนการในลักษณะ ต่อสู้ ต่อรองกับผู้มีอำนาจทางการศึกษา พยายามเปลี่ยนแปลงภาพรวมของการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มองว่าระบบการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นระบบที่กีดกันเปลี่ยนแปลงยังคงติดอยู่กับระบบอนุรักษนิยม อำนาจนิยม มากเกินไปกลุ่มเคลื่อนไหว "กลุ่มนักเรียนเลว"จึงออกมาเรียกร้องต่อรัฐบาลโดยมีรายละเอียดข้อเรียกร้องที่จะใช้กดดันรัฐบาลดังนี้ (1.) หยุดคุกคามนักเรียน (2.) ยกเลิกกฎระเบียบบดขยี้ (3.) ปฏิรูปการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ Lyman, Ford M ที่กล่าวไว้ว่าเป็นกระบวนการของการเคลื่อนไหวทางสังคมที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในการใช้ชีวิต ชุดความคิดและบรรทัดฐานของสังคมนำไปสู่การเกิดเป้าหมายทางการปฏิรูปทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง สภาพแวดล้อม (Lyman, Ford M,1995)

5.2.2 ความต้องการเปลี่ยนแปลงนโยบายด้านการศึกษา

หลังจากกลุ่มนักเรียนเลวได้ประกาศ ข้อเรียกร้องต่อรัฐบาลทำให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการได้ทำการเปิดเวทีเสวนาพูดคุยเจรจาทางออกเกี่ยวกับปัญหาทางการศึกษา ที่กลุ่มนักเรียนได้มาเรียกร้อง ทั้งปัญหาเรื่องของนโยบายการเรียนออนไลน์ นโยบายการนำวัคซีนมาใช้กับนักเรียน และนโยบายการพัฒนาระบบการศึกษา การปฏิรูปการศึกษาจะต้องอาศัยวาระนโยบาย คือ ชุดของประเด็นและปัญหาของเจ้าหน้าที่รัฐและประชาชนที่มีความเชื่อมโยงกันให้ ความสนใจกันแต่ละช่วงเวลาเพื่อเข้าสู่กระบวนการกำหนดวาระนโยบาย" ประกอบไปด้วย 3 กระแสหลักที่เป็นอิสระต่อกัน คือ กระแสปัญหา กระแสทางการเมือง กระแสนโยบาย เมื่อ

ปฏิสัมพันธ์ของกระแสทั้งสามแบบมารวมตัวกันจะเปิดหน้าต่างนโยบายขึ้น ทำให้ประเด็นปัญหานั้นเข้าสู่วาระการพิจารณาของรัฐบาลและถูกจัดทำออกมาเป็นนโยบายซึ่งจะสอดคล้องกับแนวคิดพหุกระแสนิยมของ Kingdon คือ กระแสปัญหา กระแสที่เกิดจากประเด็นปัญหาโดยประชาชนในสังคมที่แสดงให้เห็นถึงปัญหาอะไรบางอย่างให้รัฐบาลเห็นและรู้สึกว่าจะต้องมีการทำอะไรบางอย่างเพื่อแก้ไขปัญหานั้น ซึ่งจะก่อให้เกิดความรับรู้และความรู้สึกของสังคมร่วมกัน กระแสปัญหาที่เกิดจากการทับถมของปัญหาจากระดับย่อยจนกลายเป็นภาวะวิกฤตจึงนำไปสู่การเปิดของหน้าต่างนโยบายเกิดขึ้น (Kingdon, 1984)

5.2.3 ความต้องการเปลี่ยนทัศนคติ บรรทัดฐาน และค่านิยม

การเคลื่อนไหวของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม "กลุ่มนักเรียนเลว" ในครั้งนี้ไม่ใช่เพียงแต่ต้องการการปฏิรูปการศึกษาเพียงอย่างเดียวแต่มีความต้องการที่จะปรับเปลี่ยนชุดความคิดบรรทัดฐาน ค่านิยมทางสังคมใหม่ทั้งหมดเกี่ยวกับเรื่องการศึกษา นักเรียนต้องมีสิทธิพูดและแสดงความคิดเห็นในสิ่งที่ไม่ถูกต้องในเรื่องของสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานที่ปัจจุบันเรื่องนี้ยังถูกมองข้ามไปไม่ว่าจะเป็นเรื่องเพศสภาพที่เป็นอยู่ของตัวบุคคล ความหลากหลายทางเพศที่เกิดขึ้นในสังคมแต่ยังไม่ถูกยอมรับในแง่มุมของการศึกษาไทย กฎระเบียบที่ยังกดขี่ให้เด็กนักเรียนอยู่ในกรอบและอำนาจนิยมที่อยู่ในโรงเรียนเป็นเวลานาน กลุ่มนักเรียนเลวมีความต้องการที่จะปรับฐานความคิดที่ติดอยู่กับระบบการศึกษาเป็นเวลาช้านานให้สอดคล้องกับยุคสมัยปัจจุบัน

5.2.4 บทบาทและวิธีการในการผลักดันนโยบายด้านการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม "กลุ่มนักเรียนเลว" ได้เข้ามามีบทบาทสำคัญมากมาย

- 1.) บทบาทแสดงการเป็นตัวแทนในการเรียกร้องสิทธิผลักดันเรื่องความหลากหลายทางเพศ
- 2.) บทบาทการเป็นตัวแทนผลักดันร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองสิทธินักเรียน
- 3.) บทบาทในการเฝ้าติดตามข้อเรียกร้องของกลุ่มนักเรียนเลว
- 4.) บทบาทในการเฝ้าระวังปัญหาที่ถูกร้องเรียนจากนักเรียนทั่วประเทศ
- 5.) บทบาทในการสร้างความท้าทายต่ออำนาจรัฐในการเคลื่อนไหวทางสังคม
- 6.) บทบาทในการสร้างความตระหนักรู้ในเรื่องสิทธิขั้นพื้นฐานของนักเรียน กลุ่มเคลื่อนไหวทางสังคม "กลุ่มนักเรียนเลว" เข้ามามีบทบาทในการออกมาเคลื่อนไหวเกี่ยวกับเรื่องสิทธิมนุษยชนในครั้งนี้นี้จนทำให้กระทรวงศึกษาธิการออกมาตรการแก้ไขปัญหามาโดยมีการจัดตั้ง ศูนย์ดูแลและคุ้มครองช่วยเหลือนักเรียนนักศึกษาที่ถูกล่วงละเมิด โดยมีหน่วยงานภายในกระทรวงศึกษาธิการทำหน้าที่กับดูแลความรุนแรงในโรงเรียน รวมถึงดำเนินการตามกฎหมายกับครูและบุคลากรทางการศึกษาในสังกัดที่กระทำความผิด กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศกฎระเบียบใหม่ขึ้นมาซึ่งประกาศใช้เมื่อวันที่ 30 มีนาคม พ.ศ. 2563 โดยมีรายละเอียด 1) นักเรียนชายไว้ผมสั้นผมยาวได้กรณีไว้ผมยาวด้านข้าง ด้านหลังต้องยาว ไม่ให้เลยตีนผม ด้านหน้าและกลางศีรษะเป็นไปตาม

ความเหมาะสม 2) นักเรียนหญิงจะไว้ผมสั้นหรือผมยาวก็ได้ กรณีไว้ผมยาวให้เป็นไปตามความเหมาะสม และรวบให้เรียบร้อย ทางออกในการแก้ปัญหาต้องอาศัยอำนาจของฝ่ายการเมืองในการแก้ปัญหา ซึ่งจะสอดคล้องกับกระบวนการกำหนดนโยบายสาธารณะของ Thomas R.Dye นโยบายสาธารณะได้มาจากกลุ่มเคลื่อนไหวทางสังคม หรือกลุ่มผลประโยชน์ที่ออกมาเคลื่อนไหวในสังคม นโยบายถูกเลือกหรือนำมาปฏิบัติในทิศทางของกลุ่มที่ได้รับความสนใจจากอิทธิพลทางการเมืองและนโยบายสาธารณะที่ออกมาแก้ปัญหาเป็นผลผลิตมาจากสถาบันทางการเมือง (Thomas R.Dye ,1995)

กระบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม จำเป็นจะต้องมีทรัพยากรที่ใช้ในการสนับสนุนเพื่อให้สามารถดำรงอยู่ และดำเนินจัดกิจกรรมตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ดังนี้ ประภาส ปิ่นตบแต่ง ได้ระบุว่า การระดมทรัพยากรไว้ดังนี้ จะต้องมียุทธศาสตร์ที่ผู้ร่วมจุดหมายเดียวกันซึ่งกลุ่มนักเรียนเลวมีเครือข่ายมากมายทั่วประเทศไทยทั้งเครือข่ายที่ทำงานภาคพื้นดินและเครือข่ายที่ทำงานในโลกออนไลน์ที่มีจุดหมายเดียวกันปัจจัยหลักในการดำเนินงานของกลุ่มนักเรียนเลว กลุ่มสมาชิกผู้สนับสนุน จะแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม นั่นก็คือ กลุ่มสนับสนุนองค์กรจากต่างประเทศ กลุ่มสมาชิกที่เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมในภาคพื้นดิน และ กลุ่มสมาชิกที่มีส่วนร่วมและช่วยสนับสนุนในโลกออนไลน์ ในการรวบรวมเงินก็จะมีอยู่ 2-3 ช่องทาง คือ การไปขอพบกับหน่วยงานต่างประเทศ เงินมาจากที่ประชาชนบริจาคให้ โดยการที่กลุ่มนักเรียนเลวประกาศเลขบัญชีในรูปแบบออนไลน์โดยบอกว่าต้องการทุนในการขับเคลื่อนกิจกรรมของกลุ่มนักเรียนเลว สังคมผู้จับตามอง ผู้ที่ไม่ได้เข้ามาเป็นสมาชิกผู้ร่วมขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมเดียวกัน แต่รับรู้ถึงเป้าหมายและการกระทำของกลุ่มเคลื่อนไหวทางสังคม ในการออกมาเรียกร้องในแต่ละครั้งนั้น กลุ่มนักเรียนเลวจะต้องพิจารณาจากสถานการณ์หลาย ๆ ปัจจัยว่าควรจะนำหัวข้อไหนขึ้นมาเรียกร้อง หัวข้อไหนที่กำลังเป็นประเด็นร้อนแรงอยู่ในเวลานั้น เพื่อเป็นการจูงใจต่อภาคสังคมให้มีความสนใจในการเรียกร้องมากยิ่งขึ้น (ประภาส ปิ่นตบแต่ง,2552)

ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม"กลุ่มนักเรียนเลว" ได้ใช้ยุทธวิธีการขัดขวางทำลายระบบการเมืองแบบปกติ เช่น การขับไล่กดดันการทำของระบบการเมือง การใช้ยุทธวิธีการตามช่องทางปกติ เช่น การยื่นหนังสือต่อกระทรวงศึกษาธิการ การพูดคุยเจรจาดูเรื่อง ซึ่งมีความสอดคล้องกับแนวคิดขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมของประภาส ปิ่นตบแต่ง (2552) แนวทางของการเคลื่อนไหวทางสังคมเกี่ยวกับการต่อสู้และยุทธวิธีการขบวนการทางสังคมไว้ คือ ยุทธวิธีการขัดขวางการเคลื่อนไหวประท้วงของขบวนการเคลื่อนไหวด้านสิทธิ และความเป็นพลเมือง ยุทธวิธีในการไว้ความรุนแรง เช่น การตีอู่แฝง การบอยคอต การนั่งประท้วง ภายใต้สถานการณ์ที่รัฐสั่ง

ห้ามมิให้มีการชุมนุม ยุทวิธิตามช่องทางระบบการเมืองปกติ การเดินขบวนเพื่อหาเสียงสนับสนุน จากชุมชนรอบข้าง และสื่อมวลชน การดำเนินกิจกรรมภาคพื้นดินจะควบคู่ไปกับการใช้สื่อออนไลน์เพื่อเข้ามาช่วยในการสื่อสาร การเคลื่อนไหวทางสังคมและการระดมทรัพยากรต่าง ๆ ก็จะเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้กลุ่มนักเรียนเลวสามารถดำเนินกิจกรรมขึ้นมาได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นการลดความเสี่ยงในเรื่องของมาตรการทางกฎหมายที่รัฐประกาศใช้ในช่วงของสถานการณ์โควิด 19 รวมไปถึงสื่อออนไลน์เป็นสิ่งที่สังคมเข้าถึงได้ง่ายเพิ่มความสนใจได้มากขึ้น และยังช่วยให้ดึงดูดคนให้เข้าร่วมกิจกรรมได้

5.2.5 การท้าทายอำนาจรัฐ

ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม"กลุ่มนักเรียนเลว" ได้ใช้ยุทธวิธีการขัดขวางท้าทายระบบการเมืองแบบนอกสถาบัน การเคลื่อนไหวทางสังคมของกลุ่มนักเรียนเลวข้อเรียกร้องไหนที่ยังไม่สำเร็จและไม่ได้รับความสนใจจากกระทรวงศึกษาธิการ จะมีความพยายามที่จะนำเรื่องนั้นกลับมาเคลื่อนไหวทางสังคมผ่านกิจกรรมที่ต่อต้านการทำงานของรัฐบาลในรูปแบบของการปฏิเสธอำนาจรัฐทุกรูปแบบเพื่อกดดันกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งเป็นวิธีกดดันแบบ Shantz ที่กล่าวว่าเป็นการปฏิเสธการทำงานของรัฐบาล โดยสร้างวิธีการแก้ปัญหาที่แตกต่างไปจากรัฐ การต่อสู้ดิ้นรนทางสังคมของกลุ่มเคลื่อนไหว เป็นการต่อสู้เพื่อให้หลุดพ้นจากตรรกะของรัฐและกฎหมายรวมถึงสถาบันของรัฐ การวิพากษ์วิจารณ์รัฐและการปฏิเสธความสัมพันธ์กับรัฐ (Shantz,2012) และยังสอดคล้องกับการปฏิเสธความสัมพันธ์กับรัฐโดย McAdam,Carthy and Zald คือ การปฏิเสธวิธีการทำงานของรัฐและสถาบันของรัฐ นำไปสู่รูปแบบทางเลือกขององค์กรและการดำเนินการโดยมุ่งเน้นที่การเผชิญหน้าทางการเมืองนอกสถาบันกับรัฐ การปฏิเสธนโยบายที่รัฐประกาศใช้ที่เป็นนโยบายที่ล้มเหลวนำไปสู่การสร้างข้อเสนอแนะสำหรับนโยบายที่ของกลุ่มเคลื่อนไหว(McAdam,Carthy and Zald , 2006) หลังจากกลุ่มนักเรียนเลวใช้วิธีท้าทายอำนาจรัฐในการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวทางสังคมในพื้นที่สาธารณะทำให้เป็นที่น่าจับตามองของเจ้าหน้าที่รัฐทำให้กลุ่มนักเรียนเลวเกิดความไม่สบายใจในเรื่องของความปลอดภัยต่อสมาชิกกลุ่มนักเรียนเลวที่ออกไปเคลื่อนไหวทางสังคมทำให้กลุ่มนักเรียนรู้สึกถูกคุกคามทางด้านสิทธิขั้นพื้นฐานในการแสดงความคิดเห็นตามหลักประชาธิปไตย ในส่วนของข้อเรียกร้องที่ยังไม่ได้ผลตอบรับทางกลุ่มนักเรียนเลวจะพยายามดึงกลับมาเรียกร้องต่อเรื่อย ๆ แล้วแต่สถานการณ์ ณ ปัจจุบัน ควรจะหยิบหัวข้อไหนเข้ามาเล่นในช่วงนั้น ๆ ทางกลุ่มนักเรียนเลวจะพยายามจัดกิจกรรมต่อไป ข้อเรียกร้องในตอนแรกคือเป้าหมายหลักของกลุ่มนักเรียนเลวที่ต้องการให้เด็กนักเรียนรุ่นต่อไปได้รับสิทธิที่ควรจะได้รับ ไม่ถูกครูหรือใคร

คุกคามในเรื่อง เพศ สิทธิมนุษยชน ตลอดจนได้รับความปลอดภัยในโรงเรียนปราศจากภัยคุกคามต่าง ๆ

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะบทบาทและวิธีการของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม"กลุ่มนักเรียนเลว"

1. จากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น พบว่าหลายกรณีมีการละเมิดกฎหมาย เช่น การไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย การรวมตัวเพื่อชุมนุมประท้วงภายใต้สถานการณ์ของการควบคุมโรคโควิด 19 จะทำให้เกิดช่องว่างในการต่อสู้ของกลุ่มเคลื่อนไหวทางสังคม "กลุ่มนักเรียนเลว" มีโอกาสถูกรัฐใช้เครื่องมือทางกฎหมายเข้ามาเล่นงานได้และจะส่งผลกระทบต่อการทำงานในครั้งต่อไปดังนั้นแล้วการเคลื่อนไหวทางสังคมควรจัดขึ้นให้อยู่ภายใต้กฎหมายที่กำหนดไว้
2. กลุ่มเคลื่อนไหวทางสังคม "กลุ่มนักเรียนเลว" ควรมุ่งผลักดันปัญหาเกี่ยวกับระบบการศึกษาให้ไปในเส้นทางที่ปกติโดยการประสานความร่วมมือกับพรรคการเมืองเป็นศูนย์กลางของการรวบรวมข้อมูลข่าวสารปัญหาทางการศึกษาและการประสานผลประโยชน์ร่วมกันเพื่อส่งเสริมให้พรรคการเมืองได้เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผ่านระบบการเมืองในรูปแบบปกติโดยใช้กลยุทธ์ของพรรคการเมืองมาร่วมด้วยเพื่อให้เกิดประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

5.3.2 ข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานรัฐในฐานะผู้กำหนดนโยบาย

1. รัฐควรเปิดโอกาสให้มีการจัดกิจกรรมเชิงรุกหรือจัดเวทีสร้างการมีส่วนร่วมของกลุ่มเคลื่อนไหวทางการศึกษาเพื่อนำไปสู่การกำหนดนโยบายรวมถึงแผนงานโครงการกิจกรรมและร่วมรับผลประโยชน์เพื่อก่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตกับนักเรียนทุกกลุ่มและสามารถแก้ปัญหาได้จริงตรงประเด็นตามความต้องการของภาคประชาชน
2. การกำหนดนโยบายทางการศึกษา หรือกฎเกณฑ์ กฎระเบียบทางการศึกษา เนื้อหาควรมีการปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับยุคสมัยและทำให้นักเรียนรู้สึกว่าการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ กฎระเบียบทางการศึกษาจะไม่เป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนของตัวนักเรียน

บรรณานุกรม

- Aberle David F. (1966). *The Peyote Religion among the Navaho*. Aldine.
- Birkland, T. A. (2017). *Agenda setting in public policy*.
- Dye, T. R. (1984). *Understanding Public Policy*. Englewood Cliffs. New Jersey: Prentice -Hall, Inc. .
- Dye, T. R. (1995). *Understanding Public Policy*. Prentice-Hall.
- Greenwood, W. T. (1995). *Management and Organizational Behavior : An Interdisciplinary Approach*.
- Haimann, T. S., W.G. (1994). *Management in the Modern Organization*.
- Kingdon, J. W. (1984). *Agendas, Alternatives, and Public Policies*. Brown.
- McAdam, D., D.J.McCarthy, and N.M.Zald,. (2006). *Comparative Perspectives on Social Movements : Political Opportunities, Mobilizing Structure, and Cultural Framings*.
- Pfiffne. (2005). *Public Administrative*. The Ronald Press Company.
- S.Tarrow. (1998). *Power in Movement : Social Movements and Contentious Politics*.
- Schwartz. (2003). *In The State of Civil Society in Japan*. Cambridge University Press.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). ปฏิรูปการเรียนรู้ผู้เรียนสำคัญที่สุด.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2546). ภาพอนาคตและคุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- ชนิดา จิตตรุทธะ. (2561). นโยบายสาธารณะ: แนวคิด การวิเคราะห์ และกรณีศึกษา. ภาควิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เชิญพร คงมา. (2551). บทบาทของภาคประชาสังคมในการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต.
- ทศพร ศิริสัมพันธ์. (2544). ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับนโยบายสาธารณะ. สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธันยวัฒน์ รัตนศักดิ์. (2555). นโยบายสาธารณะ. คະນຶ່ງນິຈາກພິມພ໌.
- ธีรชา สุขรุ่ง. (2562). การเคลื่อนไหวของขบวนการ นิสิต นักศึกษา : กรณีศึกษา กลุ่มลูกชาวบ้าน มหาวิทยาลัยบูรพา [วิทยานิพนธ์, มหาวิทยาลัยบูรพา]. สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเมือง คณะ

- การบริหารจัดการ คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์.
- ธีรดา นิตมณฑต. (2563). การเข้าสู่วาระนโยบายอารยสถาปัตย์ระดับท้องถิ่นในพื้นที่ตำบลโป่งผา อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย (รายงานการวิจัย, Issue).
- ประชุม รอดประเสริฐ. (2548). นโยบายและการวางแผน. เนติกุล.
- ประภาส ปิ่นตบแต่ง. (2541). การเมืองบนท้องถนน: 99 วันสมัชชาคนจนและประวัติศาสตร์การเดินขบวนชุมนุมประท้วงในสังคมไทย. มหาวิทยาลัยเกริก.
- ประภาส ปิ่นตบแต่ง. (2552). กรอบการวิเคราะห์การเมืองแบบทฤษฎีขบวนการทางสังคม. มูลินี ไชนริค เบิลล์ สำนักงานภูมิภาคตะวันออกเฉียงใต้.
- ประสงค์ มากนวล. (2539). ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างคุณลักษณะโรงเรียน คุณลักษณะครูและคุณลักษณะนักเรียนที่ปรารถนา โรงเรียนสังกัดสำนักงานประถมศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์. สำนักงานประถมศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์.
- ไพฑูรย์ ลินลารัตน์. (2543). การศึกษาเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพ.
- ภัทรชมน รัตนางกูร. (2553). ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมมุมมองบริบททฤษฎีขบวนการทางสังคมใหม่ (*New Social Movement NSM*)
<http://www.komchadluek.net/detail/20140120/177171.html>
- มัทนา โกสุมภ์. (2548). กระบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมของการเมืองภาคประชาชนกรณีของสวนสัตว์กลางคืน จังหวัดเชียงใหม่ [วิทยานิพนธ์, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่].
- ยศกร วรณวิจิตร. (2555). บทบาทของประชาสังคมในการร่วมกันผลักดันมาตรการใช้สิทธิตามสิทธิบัตรยาโดยรัฐ [วิทยานิพนธ์, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์].
- เรืองวิทย์ เกษสุวรรณ. (2550). นโยบายสาธารณะ. บพิธการพิมพ์.
- วิทยากร เชียงกุล. (2542). สภาวะการศึกษาไทย ปี 2541 วิกฤตและโอกาสในการปฏิรูปการศึกษาและสังคมไทย.
- สมชัย ภัทรธนานันท์. (2559). ทฤษฎีขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม และ การประท้วงทางการเมือง. อินทนิล.
- สมบัติ อารังธัญวงศ์. (2549). นโยบายสาธารณะ : แนวความคิด การวิเคราะห์และกระบวนการ. พริกหวานกราฟฟิค.
- สมพร หลงจี. (2560). บทบาทของมุสลิมไทยในการเคลื่อนไหวทางสังคมผลักดันการพัฒนาเศรษฐกิจอิสลามในประเทศไทย [วิทยานิพนธ์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย].
- สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. (2545). ปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.

2542. กรุงเทพมหานคร.

ลีปนันท เกตุทัต. (2538). การศึกษาไทยยุคโลกาภิวัตน์. คณะศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

สุบินรัตน์ รัตนศิลา. (2540). การปฏิรูปการศึกษา. สารพัฒนาหลักสูตร.

อมรา พงศาพิชญ์. (2549). ความหลากหลายทางวัฒนธรรม : กระบวนทัศน์และบทบาทใน
ประชาคม. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	วุฒิเมศรี ไกรจริยาเวทย์
วัน เดือน ปี เกิด	8 สิงหาคม 2540
สถานที่เกิด	ปทุมธานี
วุฒิการศึกษา	รัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
ที่อยู่ปัจจุบัน	101/29 หมู่ 4 ตำบลรังสิต อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี

